

ИНД - 139

Иргэний Нисэхийн Дүрэм

Аэродром - Гэрчилгээжүүлэлт, үйл ажиллагаа болон ашиглалт

Иргэний нисэхийн ерөнхий газар

ДҮРМИЙН ТАЙЛБАР

ИНД-139 нь дараах шаардлагыг тогтооно:

- аэродромын гэрчилгээжүүлэлт болон үйл ажиллагаа;
- аэродромын аюулгүйн хамгаалалтын арга хэмжээ;
- агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч аэродром ашиглах;
- UNICOM болон AWIB үйлчилгээний хангалт.

ИНД-139 нь, байгууллагын гэрчилгээжүүлэлтийн дүрмийн стандарт загвараар боловсруулагдсан бөгөөд аэродромын гэрчилгээжүүлэлтийн (суурь стандарт), үйл ажиллагааны (байнгын хэрэгжүүлэлт) болон аюулгүй байдлын аудитын (хяналт) тусгай шаардлагыг агуулсан. Мөн, аэродромын гэрчилгээ эзэмшигчийн дагаж мөрдөх аюулгүйн хамгаалалтын шаардлагыг дэлгэрэнгүй тусгасан.

Энэ Дүрэм нь Иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан ИНД-139-ийн цахим хувилбар бөгөөд зөвхөн ишлэл хийх зорилгоор хэрэглэнэ. Хүчин төгөлдөр ИНД-139, түүний нэмэлт, өөрчлөлтийн хуулбарыг ИНЕГ-аас, эсхүл www.mcaa.gov.mn веб сайтаас татаж авах боломжтой.

Мэдээлэл

Гишүүн улсуудын иргэний нисэхийн Дүрмийг сайжруулах замаар иргэний нисэхийн салбарт нэгдсэн нэг Дүрмийн зохицуулалтад шилжих Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын 1992 оны 29-р чуулганы А29-3 тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор, Монгол Улс болон Шинэ Зеланд улсын ИНЕГ-ын хооронд 1999 оны 5 сарын 6-нд байгуулсан “Техникийн Хамтын Ажиллагааны Санамж Бичиг”-ийг үндэслэн Монгол Улсын Иргэний нисэхийн дүрмийг боловсруулсан.

Өөрчлөлтийн дугаар**Хүчинтэй огноо**

Анхны боловсруулалт	2001 оны 12 сарын 29
Нэмэлт, өөрчлөлт 1	2002 оны 09 сарын 17
Нэмэлт, өөрчлөлт 2	2006 оны 08 сарын 03
Нэмэлт, өөрчлөлт 3	2010 оны 03 сарын 22
Нэмэлт, өөрчлөлт 4 (Шинэчлэлт)	2017 оны ... сарын ....

Тэмдэглэл: ИНД-139-ийн шинэчлэлтийг монгол, англи хэл дээр, NZ Part 139 A.13-д үндэслэн боловсруулсан болно.

Гарчиг

А Бүлэг - Ерөнхий зүйл.....	9
139.1. Зорилго.....	9
139.3. Тодорхойлолт	9
139.5. Аэродромын операторын гэрчилгээний шаардлага	9
139.5А. Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээний шаардлага	10
139.7. Гэрчилгээ эзэмших хүсэлт	10
139.9. Гэрчилгээ олгох	10
139.11. Гэрчилгээний хугацаа.....	11
139.13. Гэрчилгээг сунгах.....	11
139.15. Нөөц.....	11
139.17. Дүрмийн шаардлагаас хазайх	11
139.19. Гэрчилгээжээгүй аэродромд тавих шаардлага.....	11
АА Бүлэг - Хязгаарлагдмал аэродромыг тодорхойлох	12
139.21. Нисэхийн судалгаа	12
139.23. Хязгаарлагдмал аэродромын операторыг тодорхойлох.....	13
139.25. Шийдвэрийг мэдэгдэх.....	14
139.27. Шийдвэр хүчинтэй болох	14
139.29. Шийдвэрийг цуцлах	14
В Бүлэг - Гэрчилгээжүүлэлтийн шаардлага.....	15
139.51. Аэродромын төлөвлөлтийн шаардлага	15
139.53. Аэродромын хязгаарлалт.....	16
139.55. Ажилтанд тавих шаардлага	16
139.57. Аэродромын онцгой байдлын төлөвлөгөө	17
139.59. Аврах, гал унтраах - категори тогтоох.....	18
139.61. Аврах, гал унтраах - гал унтраах бодис	19
139.63. Аврах, гал унтраах- тээврийн хэрэгсэл	21
139.65. Аврах, гал унтраах- ажилтанд тавих шаардлага	22
139.67. Аврах, гал унтраах- хариу арга хэмжээ авах чадвар	22
139.67А. Аврах, гал унтраах- холбоо барих болон анхааруулах систем	23
139.69. Нийтийн хамгаалалт.....	23
139.71. Мал, амьтан, шувууны аюулаас сэргийлэх, зохицуулалт	23
139.73. Аэродромын өгөгдөл болон мэдээллийг зарлан мэдээлэх	23
139.75. Аюулгүй байдлын удирдлага	24
139.76. Нислэгийн хөдөлгөөний өгөгдлийг мэдээлэх.....	24
139.76А. Аэродром дээр хийгдэх ажил.....	24
139.76В. Баримт бичгийн хөтлөлт	24
139.77. Аэродромын гэрчилгээжүүлэлтийн Ерөнхий заавар.....	24
С Бүлэг - Аэродромын үйл ажиллагааны шаардлага	26
139.101. Байнгын хэрэгжүүлэлт.....	26
139.102. ХБЗ-ын төгсгөлийн аюулгүйн зурвасын шилжилтийн зохицуулалт.....	26
139.103. Аэродромын засвар, үйлчилгээ	27

139.105. Навигацийн ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ - засвар, үйлчилгээ болон шалгалт	27
139.107. Аэродром дээр хийгдэх ажил.....	27
139.109. Аэродромын онцгой байдлын төлөвлөгөө	28
139.111. Аврах, гал унтраах үйл ажиллагааны шаардлага	28
139.113. Аэродромын агаарын хөлгийн хөдөлгөөний зохицуулалт	30
139.115. Апрон зохицуулалтын үйлчилгээ	30
139.117. Аэродромын үзлэгийн хөтөлбөр	30
139.119. Газрын үйлчилгээний тээврийн хэрэгсэл	31
139.121. Нислэгийн Хөдөлгөөний Үйлчилгээний байгууламж болон навигацийн туслах төхөөрөмжийг хамгаалах	31
139.123. Аэродромын нөхцөлийг зарлан мэдээлэх	32
139.125. Аюултай нөхцөл.....	32
139.127. Гэрчилгээ эзэмшигчийн байгууллагын өөрчлөлт	32
139.129. Аюулгүй байдлын үзлэг болон аудит	33
139.131. Нисэхийн судалгаа	33
D Бүлэг - Аэродромын аюулгүйн хамгаалалт	34
139.201. Үйлчлэх хүрээ	34
139.203. Аюулгүйн хамгаалалттай аэродромд тавих шаардлага	34
139.205. Аюулгүйн хамгаалалт тогтоогоогүй аэродромд тавих шаардлага	37
E Бүлэг - Нөөц	38
F Бүлэг - UNICOM / нийтлэг холбоо / ба AWIB / аэродромын цаг уурын мэдээлэл дамжуулагч / үйлчилгээнүүд	38
139.351. UNICOM болон AWIB үйлчилгээний хангалт	38
139.353. UNICOM болон AWIB үйлчилгээний шаардлага.....	38
139.355. UNICOM үйлчилгээний үйл ажиллагаа эрхлэгчид тавих шаардлага	40
139.357. UNICOM, эсхүл AWIB үйлчилгээний мэдээллийг зарлах.....	40
139.359. Одоо байгаа үйлчилгээний шилжилтийн зохицуулалт.....	41
G Бүлэг - Хязгаарлагдмал аэродромын операторыг гэрчилгээжүүлэх шаардлага	41
139.401. Ажилтанд тавих шаардлага	41
139.403. Аэродромын хязгаарлалт.....	42
139.405. Нийтийн хамгаалалт	42
139.407. Аэродромын өгөгдөл болон мэдээллийг зарлан мэдээлэх	42
139.409. Аюулгүй байдлын удирдлага	42
139.411. Нислэгийн хөдөлгөөний өгөгдлийг мэдээлэх.....	43
139.413. Аэродром дээр хийгдэх ажил.....	43
139.415. Баримт бичгийн хөтлөлт	43
139.417. Хязгаарлагдмал аэродромын операторын Ерөнхий заавар.....	43
H Бүлэг - Хязгаарлагдмал аэродромын үйл ажиллагааны шаардлага	45
139.451. Байнгын хэрэгжүүлэлт.....	45
139.453. Аюултай нөхцөл.....	45
139.455. Гэрчилгээ эзэмшигчийн байгууллагын өөрчлөлт	46
139.457. Нисэхийн судалгаа	46

I Бүлэг - Гэрчилгээжээгүй аэродромын үйл ажиллагааны шаардлага	47
139.501. Үйлчлэх хүрээ	47
139.503 Аюултай нөхцөл.....	48
139.505. Хөдөлгөөний тоог мэдээлэх.....	48
J Бүлэг - Шилжилтийн зохицуулалт.....	48
139.551. Олон улсын тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд үйлчлэх аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч, хүсэлт гаргагчийн үйл ажиллагааны шилжилт	48
139.553. Олон улсын тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд үйлчилдэггүй аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч, хүсэлт гаргагчийн үйл ажиллагааны шилжилт	49
139.555. Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч, хүсэлт гаргагчийн үйл ажиллагааны шилжилт	51
139.557. Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч, хүсэлт гаргагчийн дотоод чанар баталгаажуулалтын шилжилт	52
Хавсралт А - Аэродромын бодит үзүүлэлт.....	53
A.1. Төгсгөлийн аюулгүйн зурвасын бодит үзүүлэлт	53
Хавсралт В - Хяналтын код.....	54
Хавсралт С - Бодит үзүүлэлт.....	55
C.1. ХБЗ-ын гадаргуу	55
C.2. Нислэгийн талбай.....	55
C.2.1. Нислэгийн талбайн урт.....	55
C.2.2. Нислэгийн талбайн өргөн.....	55
C.2.3. Нислэгийн талбай дээрх байгууламж.....	56
C.2.4. Нислэгийн талбайн гадаргууг тэгшлэх	56
C.3. ХБЗ-ын эргэлтийн талбай	56
C.3.1. ХБЗ-ын эргэлтийн талбайн төлөвлөлт	56
C.3.2. ХБЗ-ын эргэлтийн талбайн гадаргуу	56
C.4. Зогсоох зам	56
C.5. Явгалах зам.....	57
C.6. Явгалах гүүр.....	57
C.7. Явгалах зурвас.....	57
C.8. Хүлээх байршил.....	57
Хавсралт D - Саадыг хязгаарлах болон зайлуулах	58
D.1. Саадыг хязгаарлах гадаргуу	58
D.2. Хөөрөлтийн өндөр авах гадаргуу	59
Хавсралт E - Навигацийн ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ	59
E.1. Салхины чиглэл заах хэрэгсэл	59
E.2. Тэмдэглэгээ.....	59
E.2.1. Өнгө	59
E.2.2. ХБЗ-ын тэмдэглэгээ.....	60
E.2.3. ХБЗ-ын тэмдэглэгээ тасалдах	60
E.2.4. Хөндлөн зураас.....	60

E.2.5.	Чиг заагч сум.....	60
E.2.6.	Газардах цэгийн тэмдэглэгээ.....	60
E.2.7.	Газардах бүсийн тэмдэглэгээ.....	60
E.2.8.	ХБЗ-ын хажуугийн зураасан тэмдэглэгээ.....	60
E.2.9.	Явгалах замын гол шугамын тэмдэглэгээ.....	61
E.2.10.	ХБЗ-ын эргэлтийн талбайн тэмдэглэгээ.....	61
E.2.11.	ХБЗ-ын хүлээх байршлын тэмдэглэгээ.....	61
E.2.12.	Аэродромын VOR шалгах цэгийн тэмдэглэгээ.....	61
E.2.13.	Замын хүлээх байршлын тэмдэглэгээ.....	61
E.2.14.	Заавал мөрдөх зааварлах тэмдэглэгээ.....	61
E.2.15.	Мэдээлэх тэмдэглэгээ.....	61
E.3.	Гэрэл.....	62
E.3.1.	Өргөгдсөн ойртолтын гэрэл.....	62
E.3.2.	Өргөгдсөн гэрэл.....	62
E.3.3.	Гадаргууд суулгасан гэрэл.....	62
E.3.4.	Гэрлийн тодроц ба удирдлага.....	62
E.3.5.	Аэродромын гэрэлт маяк.....	63
E.3.6.	Ойртолтын гэрэлтүүлгийн систем.....	63
E.3.7.	Ил харааны ойртолтын өнцөг заагч систем (VASIS).....	63
E.3.8.	Саадыг хамгаалах гадаргуу.....	64
E.3.9.	ХБЗ-ын ирмэгийн болон төгсгөлийн гэрэл.....	65
E.3.10.	ХБЗ-ын босгоны болон хөндлөн шугамын гэрэл.....	65
E.3.11.	ХБЗ-ын гол шугамын гэрэл.....	65
E.3.12.	ХБЗ-ын газардах бүсийн гэрэл.....	65
E.3.13.	Зогсоох замын гэрэл.....	65
E.3.14.	Явгалах замын гол шугамын гэрэл.....	65
E.3.15.	Явгалах замын ирмэгийн гэрэл.....	66
E.3.16.	ХБЗ-ын эргэлтийн талбайн гэрэл.....	66
E.3.17.	Зогс гэрэл.....	66
E.3.18.	Завсрын хүлээх байршлын гэрэл.....	66
E.3.19.	ХБЗ-ын хамгаалалтын гэрэл.....	67
E.3.20.	Зогсоолын ил харааны хөтлөх систем.....	67
E.3.21.	Замын хүлээх байршлын гэрэл.....	67
E.4.	Тэмдэг болон тэмдэглэгээ.....	67
E.4.1.	Ерөнхий зүйл.....	67
E.4.2.	Гэрэлтүүлэг.....	67
E.4.3.	Заавал мөрдөх зааварлах тэмдэг.....	67
E.4.4.	Мэдээлэх тэмдэг.....	68
E.4.5.	VOR-ын аэродромын шалгах цэгийн тэмдэг.....	69
E.4.6.	Замын хүлээх байршлын тэмдэг.....	69
E.4.7.	Тэмдэгт /Маркер/.....	69
Хавсралт F - Саадыг тэмдэглэх ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ.....		69
F.1.	Тэмдэглэсэн болон/эсхүл гэрэлтүүлсэн байх байгууламж.....	69
F.2.	Байгууламжийн тэмдэглэгээ.....	70
F.3.	Тэмдэгт хэрэглэх.....	71

F.4.	Туг дарцаг хэрэглэх	71
F.5.	Байгууламжийн гэрэлтүүлэг	71
Хавсралт G - Хязгаарлагдмал хэрэглээний бүсийг тэмдэглэх ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ		72
G.1.	Хаалттай ХБЗ болон явгалах зам	72
G.2.	Даацын бус гадаргуу	72
G.3.	Ашиглалтгүй бүс	72
Хавсралт H - Цахилгаан систем		72
H.1.	Аэронавигацийн байгууламжийн цахилгаан хангамжийн систем	72
H.2.	Ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ	72
H.3.	Системийн төлөвлөлт	73
H.4.	Хяналт хийх	73

А Бүлэг - Ерөнхий зүйл

139.1. Зорилго

Энэ бүлэг нь дараах шаардлагыг тогтооно:

- (1) аэродромын гэрчилгээжүүлэлт болон үйл ажиллагааны;
- (2) гэрчилгээжсэн аэродромын аюулгүйн хамгаалалтын;
- (3) [хүчингүй]
- (4) UNICOM болон AWIB үйлчилгээний.

139.3. Тодорхойлолт

Энэ Дүрэмд:

Аэродромын оператор гэж:

- (1) аэродромын үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа этгээд; эсхүл
- (2) хэрэв энэ зүйлийн (1)-д заасан этгээд тодорхойлогдоогүй бол, тухайн аэродромын удирдлагыг хариуцсан этгээд; эсхүл
- (3) хэрэв энэ зүйлийн (1), эсхүл (2)-т заасан этгээд тодорхойлогдоогүй бол, тухайн аэродромын газрыг эзэмшиж байгаа этгээд; эсхүл
- (4) хэрэв энэ зүйлийн (1), (2), эсхүл (3)-т заасан этгээд нь тодорхойлогдоогүй бол, тухайн аэродромын газрын бүртгэлтэй өмчлөгчийг;

Бүртгэлтэй өмчлөгч гэж Газрын тухай хуульд тодорхойлсон өмчлөгчийг ойлгоно.

139.5. Аэродромын операторын гэрчилгээний шаардлага

(аа) Энэ зүйл нь дараах аэродромд хамаарна:

- (1) тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа нисэх онгоцонд үйлчлэх аэродром нь, хэрэв:
  - (i) нисэх онгоц тухайн аэродромд буулт үйлдэхийн өмнөх, тухайн нисэх онгоцны хөөрөлтийн цэг нь Монгол Улсын гаднах аэродром бол; эсхүл
  - (ii) нисэх онгоц тухайн аэродромоос хөөрөлт үйлдсэний дараах, тухайн нисэх онгоцны буултын цэг нь Монгол Улсын гаднах аэродром бол;
- (2) гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 30-аас дээш зорчигчтой, зорчигч тээврийн тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа нисэх онгоцонд үйлчлэх аэродром:

(а) Хууль болон энэ Бүлгийн дагуу Даргын олгосон аэродромын операторын гэрчилгээний эрхийн хүрээнд зааснаас бусад тохиолдолд, аливаа этгээдэд энэ зүйлд хамаарах аэродромын үйл ажиллагаа эрхлэхийг хориглоно.

(b) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшихийг шаарддаггүй аэродромын оператор нь, аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргаж болно.

139.5А. Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээний шаардлага

(а) Энэ зүйл нь, 139.23-ын дагуу хязгаарлагдмал аэродром гэж Дарга тогтоосон аэродромд хамаарна.

(б) Хууль болон энэ Бүлгийн дагуу Даргын олгосон хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээний эрхийн хүрээнд зааснаас бусад тохиолдолд, аливаа этгээдэд энэ зүйлд хамаарах хязгаарлагдмал аэродромын үйл ажиллагаа эрхлэхийг хориглоно.

(с) Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшихийг шаарддаггүй аэродромын оператор нь хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргаж болно.

139.7. Гэрчилгээ эзэмших хүсэлт

(а) Аэродромын операторын гэрчилгээ, эсхүл хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь дараах үүрэгтэй:

- (1) энэ Дүрэмд заасны дагуу Даргад хүсэлт хүргүүлэх;
- (2) зохих хүсэлтийн хураамж төлөх.

(б) Хүсэлтэд дараах баримт бичгийг хавсаргах үүрэгтэй:

- (1) бүрэн гүйцэд бөглөсөн хүсэлтийн маягт;
- (2) 139.77-д шаардсан аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигчийн, эсхүл 139.417-д шаардсан хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигчийн Ерөнхий зааврын аль хамааралтайг;
- (3) эрх бүхий геодезийн ажилтны баталгаажуулсан, тухайн аэродром болон түүний байгууламжийн дэвсгэр зураг;
- (4) тухайн газрыг аэродромоор ашиглах хууль ёсны эрхтэйг нотлох баримт.

(с) Хүсэлтийг, тухайн гэрчилгээ шаардлагатай хугацаанаас 90-ээс доошгүй хоногийн өмнө Даргад хүргүүлсэн байх үүрэгтэй.

139.9. Гэрчилгээ олгох

(а) Дарга, 139.7-гийн дагуу хүсэлт гаргасан этгээдэд энэ Дүрмийн дагуу аэродромын операторын гэрчилгээ, эсхүл хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ олгож болно.

(б) Энэ Дүрэмд, тухайн холбогдох тогтоосон шаардлага гэж В, эсхүл G Бүлэгт заасан шаардлагын аль хамааралтайг ойлгоно.

(с) Дарга, хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ олгохдоо, 139.21-д шаардсан нисэхийн судалгаагаар тогтоогдсон эрсдэлтэй холбоотой, тухайн аэродромын операторын мөрдөх аливаа шаардлага, эсхүл журмыг тогтоож болно.

139.11. Гэрчилгээний хугацаа

(а) Дарга, аэродромын операторын гэрчилгээ, эсхүл хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээний хугацааг, тухайн гэрчилгээ олгосон өдрөөс хойш 5 жилээс дээш хугацаагаар тогтоохгүй.

139.13. Гэрчилгээг сунгах

(а) Тухайн гэрчилгээний эрхийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэхийг хүсэж байгаа аэродромын операторын гэрчилгээ, эсхүл хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь, тухайн гэрчилгээний хугацаа дуусах өдрөөс өмнө 139.7-гийн дагуу шинээр гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргах үүрэгтэй.

(b) 139.7(с)-д заасныг үл харгалзан, гэрчилгээ сунгуулах хүсэлтийг тухайн гэрчилгээний хүчинтэй хугацаа дуусахаас 60-аас доошгүй хоногийн өмнө Даргад хүргүүлсэн байх үүрэгтэй.

139.15. Нөөц**139.17. Дүрмийн шаардлагаас хазайх**

(а) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь, агаараар тээвэрлэгдэж байгаа хүн, эсхүл өмч хөрөнгийг авран хамгаалах яаралтай ажиллагаа шаардсан онцгой байдал үүссэн тохиолдолд С, эсхүл D Бүлгийн аливаа шаардлагаас хазайж болно.

(аа) Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь, агаараар тээвэрлэгдэж байгаа хүн, эсхүл өмч хөрөнгийг авран хамгаалах яаралтай ажиллагаа шаардсан онцгой байдал үүссэн тохиолдолд G, эсхүл H Бүлгийн аливаа шаардлагаас хазайж болно.

(b) Энэ зүйлийн (а)-ийн дагуу С, эсхүл D Бүлгийн, эсхүл энэ зүйлийн (аа)-ийн дагуу G, эсхүл H Бүлгийн аливаа шаардлагаас хазайсан гэрчилгээ эзэмшигч нь тухайн онцгой байдал үүссэнээс хойш 14 хоногийн дотор, Даргад тайланг бичгээр цаг алдалгүй хүргүүлэх үүрэгтэй.

(c) Энэ зүйлийн (b)-д шаардсан тайланд, тухайн дүрмийн шаардлагаас хазайсан үйл явдлын мөн чанар, цар хүрээ болон үргэлжилсэн хугацааг тодорхой заах үүрэгтэй.

139.19. Гэрчилгээжээгүй аэродромд тавих шаардлага

Аэродромын операторын гэрчилгээ, эсхүл хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээний эрхийн хүрээнээс гадуур аэродромын үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа этгээд нь энэ Дүрмийн I Бүлгийн шаардлагыг дагаж мөрдөх үүрэгтэй.

AA Бүлэг - Хязгаарлагдмал аэродромыг тодорхойлох

139.21. Нисэхийн судалгаа

(a) Аэродромын операторын гэрчилгээ, эсхүл хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшдэггүй аэродромын операторыг Дарга нисэхийн судалгаа хийхийг шаардаж болно, хэрэв:

- (3) Дарга, нөлөө бүхий өөрчлөлт гарсан, эсхүл тухайн аэродромын ашиглалт, эсхүл үйл ажиллагаанд нөлөөлж болох бодит шалтгаан байна гэж үзвэл; эсхүл
  - (4) аливаа этгээд, нисэхийн аюулгүй байдалд учирч болох эрсдэлийг харуулсан томоохон хүндрэлтэй асуудлыг дэвшүүлсэн бол; эсхүл
  - (5) Дарга, дараах зүйлд холбоотойгоор, 157.11(a)(2)-ын дагуу нөхцөл заасан шийдвэр гаргасан бол:
    - (i) энэ зүйлийн (a)(1)-д заасан өөрчлөлт; эсхүл
    - (ii) энэ зүйлийн (a)(2)-т заасан хүндрэлтэй асуудал; эсхүл
  - (6) Дарга, дараах зүйлд холбоотойгоор, 157.11(a)(3)-ын дагуу хүлээн авах боломжгүй гэсэн шийдвэр гаргасан бол:
    - (i) энэ зүйлийн (a)(1)-д заасан өөрчлөлт; эсхүл
    - (ii) энэ зүйлийн (a)(2)-т заасан хүндрэлтэй асуудал.
- (b) Энэ зүйлийн (a)(1)-д, нөлөө бүхий өөрчлөлт гэдэгт дараах өөрчлөлт багтана:
- (1) дараах нисэх онгоцоор тогтмол иргэний агаарын тээврийн үйл ажиллагааг эхлүүлсэн, эсхүл эхлүүлэхээр төлөвлөсөн:
    - (i) гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 9-өөс дээш зорчигчтой; эсхүл
    - (ii) төлбөрт ачаалал нь 3410кг, эсхүл түүнээс бага, MCTOW нь 5700кг-аас их; эсхүл
    - (iii) SEIFR-ээр зорчигч тээвэрлэх үйл ажиллагаа эрхлэх; эсхүл
  - (2) аэродромын агаарын хөлгийн хөдөлгөөний огцом өсөлт; эсхүл
  - (3) тухайн аэродромд ашиглаж байгаа агаарын хөлгийн маяг, эсхүл агаарын хөлгийн гүйцэтгэж байгаа үйл ажиллагааны төрлийн нөлөө бүхий өөрчлөлт; эсхүл
  - (4) тухайн аэродромын бодит үзүүлэлтийн нөлөө бүхий өөрчлөлт; эсхүл
  - (5) тухайн аэродром, эсхүл түүний ойролцоох осол, эсхүл зөрчлийн огцом өсөлт; эсхүл
  - (6) тухайн аэродром дээрх агаарын хөлгийн хөдөлгөөний жилийн төлөв нь дараалсан 3 жилийн хугацаанд дараах хэмжээнээс хэтэрсэн бол:
    - (i) 8000, эсхүл түүнээс дээш ИХНД болон ХНД-ийн нийт хөдөлгөөн; эсхүл
    - (ii) 1500, эсхүл түүнээс дээш ХНД-ийн хөдөлгөөн; эсхүл

- (iii) 12 000, эсхүл түүнээс дээш ИХНД болон ХНД-ийн нийт хөдөлгөөн, үүний 1800, эсхүл түүнээс дээш ХНД-ийн хөдөлгөөн, эсхүл
- (iv) 3000, эсхүл түүнээс дээш ХНД-ийн хөдөлгөөн; эсхүл
- (v) 20 000, эсхүл түүнээс дээш ИХНД болон ХНД-ийн нийт хөдөлгөөн.

(c) Хэрэв Дарга нисэхийн судалгаа хийхийг шаардсан бол, тухайн хүсэлт нь дараах шаардлагыг хангасан байх ёстой:

- (1) бичгээр үйлдсэн байх;
- (2) тухайн хүсэлтийн шалтгааныг заасан байх;
- (3) шаардлагатай нисэхийн судалгааны ажлын хамрах хүрээг заасан байх;
- (4) тухайн нисэхийн судалгааг хийж дуусах огноог заасан байх.

(d) Дарга нисэхийн судалгаа хийхийг шаардсан этгээд нь дараах үүрэгтэй:

- (1) Даргын шаардлагатай гэж үзсэн этгээд, салбарын төлөөлөгч, төлөөллийн бүлэг болон байгууллагатай зөвлөлдөх;
- (2) тухайн нисэхийн судалгаагаар дараах зүйлийг тогтоох:
  - (i) тухайн аэродромыг агаарын хөлгөөр аюулгүй, үр дүнтэй ашиглах болон газарт байгаа хүн, өмч хөрөнгийн аюулгүй байдалд тухайн аэродромын төлөвлөлт, эсхүл ашиглалтын үзүүлэх нөлөө;
  - (ii) эрсдэлийг бууруулах одоогийн болон төлөвлөж байгаа арга хэмжээ;
- (3) тухайн нисэхийн судалгааг хүсэлтэд заасан хугацаа дуусахаас өмнө Даргад хүргүүлэх.

(e) Хэрэв Дарга, тухайн аэродромын үйл ажиллагааны аюулгүй байдлын эрсдэлийг таньж тогтоох болон үнэлгээ хийхэд шаардагдах хангалттай мэдээлэл тухайн нисэхийн судалгаанд тусгагдаагүй байна гэж үзвэл тухайн этгээдээс нэмэлт мэдээлэл ирүүлэхийг шаардаж болно.

(f) Нэмэлт мэдээлэл ирүүлэх шаардлагатай этгээд нь Даргад шаардлагатай мэдээллийг хүргүүлэх үүрэгтэй.

139.23. Хязгаарлагдмал аэродромын операторыг тодорхойлох

(a) Дарга, 139.21(d)(3)-ын дагуу ирүүлсэн нисэхийн судалгааг хүлээн авсны дараа, нисэхийн аюулгүй байдалд учрах эрсдэлийн түвшинд энэ зүйлийн (b)-ийн дагуу үнэлгээ хийж, сайтар судлан, тухайн аэродром нь хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээний эрхийн хүрээнд ажиллах ёстой гэж үзвэл, тухайн аэродромыг хязгаарлагдмал аэродром гэж тогтоосон шийдвэр гаргах үүрэгтэй.

(b) Шийдвэр гаргахын өмнө Дарга дараах үүрэгтэй:

- (1) дараах зүйлд анхаарч, тухайн аэродромын үйл ажиллагааны нисэхийн аюулгүй байдалд учрах эрсдэлийг үнэлэх аюулгүй байдлын үнэлгээ хийх:
  - (i) эрсдэлийг бууруулах одоогийн болон төлөвлөж байгаа бүх арга хэмжээг багтаасан, 139.21-ийн дагуу хийсэн нисэхийн судалгаа;

- (ii) тухайн аэродромд холбоотой тогтоогдсон бүх эрсдэл;
  - (iii) 139.21-д заасан асуудал;
  - (iv) аливаа бусад холбогдох мэдээлэл.
- (2) дараах зорилгоор тухайн аэродромын оператортой зөвлөлдөх:
- (i) тухайн аэродромын оператор нисэхийн аюулгүй байдалд учирч болох эрсдэлийг бууруулж, эсхүл арилгаж чадах эсэхийг тогтоох;
  - (ii) энэ хэсгийн (2)(i)-ийн дагуу тогтоосон арга хэмжээг авсан тохиолдолд, нисэхийн аюулгүй байдалд учрах эрсдэлийг шийдвэр гаргах шаардлагагүй түвшинд хүртэл бууруулж чадах эсэхийг тогтоох;
- (3) хэрэв шийдвэр гаргах шаардлагатай бол, Дарга тохиромжтой гэж үзсэн, агаарын тээврийн салбарын болон аливаа бусад талуудтай зөвлөлдөх.
- (c) Энэ зүйлийн (b)(1)(i)-д, хэрэв Дарга тохиромжтой гэж үзвэл, 139.21-д шаардсан нисэхийн судалгааны оронд, ИНД-157-гийн дагуу бэлтгэсэн нисэхийн судалгааг ашиглаж болно.

139.25. Шийдвэрийг мэдэгдэх

Дарга шийдвэр гаргасны дараа, аэродромын операторт цаг алдалгүй, дараах мэдээллийг бичгээр мэдэгдэх үүрэгтэй:

- (1) тухайн шийдвэр;
- (2) тухайн шийдвэрийн хүчинтэй болох огноо;
- (3) тухайн шийдвэрийг гаргасан үндэслэл;
- (4) хуулийн дагуу гомдол гаргах аэродромын операторын эрх.

139.27. Шийдвэр хүчинтэй болох

Шийдвэр нь Даргын заасан тухайн өдрөөс эхлэн хүчинтэй болно.

139.29. Шийдвэрийг цуцлах

(a) Хэрэв аэродромын оператор хүсэлт гаргасан бол, Дарга 139.23(а)-д заасан шийдвэр гаргахад баримталсан шалгуур үзүүлэлт нь цаашид шаардлага хангахгүй болсон бөгөөд тухайн аэродром нь цаашид хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээний эрхийн хүрээнд ажиллах шаардлагагүй гэж үзвэл, Дарга тухайн аэродромын хувьд гаргасан шийдвэрээ цуцалж болно.

(b) Аэродромын оператор нь, тухайн шийдвэрийг гаргахад 139.23(а)-д заасан шалгуур үзүүлэлт хангалтгүй бөгөөд тухайн аэродром нь цаашид хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээний эрхийн хүрээнд ажиллах шаардлагагүй гэдгийг Даргад нотлох үүрэгтэй.

(c) Цуцалсан шийдвэр нь Даргын заасан тухайн өдрөөс эхлэн хүчинтэй болно.

В Бүлэг - Гэрчилгээжүүлэлтийн шаардлага

139.51. Аэродромын төлөвлөлтийн шаардлага

(a) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь тухайн аэродромын бодит үзүүлэлт, саадыг хязгаарлах гадаргуу, саад болон хориотой бүсийг тэмдэглэх навигацийн ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ болон тухайн аэродромын төхөөрөмж, байгууламж нь дараах шаардлагад нийцэж байгааг бататгах үүрэгтэй:

- (1) тухайн аэродром үйлчилгээ үзүүлэхээр зорьж байгаа агаарын хөлгийн үзүүлэлт;
- (2) ХБЗ бүрд зориулан тогтоосон хамгийн бага цаг уурын минима;
- (3) ХБЗ бүрийн агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд зориулан тогтоосон гадна орчны гэрлийн нөхцөл.

(b) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч, ТА3 нь дараах аэродром бүрийн ХБЗ-ын төгсгөл бүрд тогтоосон, Хавсралт А.1-д заасан бодит үзүүлэлттэй нийцэж байгааг бататгах үүрэгтэй, хэрэв:

- (1) тухайн ХБЗ нь Монгол улсаас эхлэлтэй, эсхүл төгсгөлтэй тогтмол олон улсын нислэгт ашиглагддаг бол; эсхүл
- (2) 2010 оны 06 сарын 22-ноос хойш аэродромын операторын гэрчилгээ анх удаа олгогдсон бөгөөд тухайн ХБЗ-ыг шаардлагатай багийн гишүүдийн суудлаас гадна, 30-аас дээш суудалтай, тогтмол агаарын тээвэрлэлтийн үйлчилгээний нисэх онгоц ашигладаг бол; эсхүл
- (3) тухайн ХБЗ нь 2010 оны 06 сарын 22-ноос хойш ашиглалтад орсон бөгөөд шаардлагатай багийн гишүүдийн суудлаас гадна, 30-аас дээш суудалтай, тогтмол агаарын тээвэрлэлтийн үйлчилгээний нисэх онгоц ашиглах бол; эсхүл
- (4) тухайн ХБЗ-ыг шаардлагатай багийн гишүүдийн суудлаас гадна, 30-аас дээш суудалтай, тогтмол агаарын тээврийн үйлчилгээний нисэх онгоц ашигладаг бол:
  - (i) буултын боломжит зайг, эсхүл нислэгийн талбайн уртыг 2010 оны 06 сарын 22-ноос өмнө тухайн ХБЗ-д зориулан зарласан зай, эсхүл уртаас 15м-ээс илүү зайд, эсхүл түүнээс урт хэмжээгээр нэмэгдүүлсэн; эсхүл
  - (ii) тухайн ХБЗ-ыг сайжруулж, 2010 оны 06 сарын 22-ноос хойш хэрэглэлийн нислэгт ашиглахаар категори ахиулсан бол.

(c) Тухайн аэродромд тогтоосон ТА3 нь Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц байх ёстой.

(d) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь тухайн аэродромд тогтоосон бодит үзүүлэлт, саадыг хязгаарлах гадаргуу, ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ, төхөөрөмж болон байгууламж нь дараах шаардлага хангасныг бататгах үүрэгтэй:

- (1) дараах шаардлагад нийцсэн байх:

- (i) Хавсралт С;
- (ii) Хавсралт D;
- (iii) Хавсралт E-ийн E.1, E.2 болон E.3;
- (iv) Хавсралт E-ийн E.4-ийг 2019 оны 12 сарын 31-нээс хойш;
- (v) Хавсралт F;
- (vi) Хавсралт G;
- (vii) Хавсралт H-ийг 2019 оны 12 сарын 31-нээс хойш;

(2) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц байх.

(e) Энэ зүйлийн (d) нь дараах нэг, эсхүл түүнээс олон нисэх онгоц ашигладаг аэродромын зөвхөн тухайн хэсэгт хамаарна:

(1) тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа бөгөөд:

- (i) нисэх онгоц тухайн аэродромд буулт үйлдэхийн өмнөх, тухайн нисэх онгоцны хөөрөлтийн цэг нь Монгол Улсын гаднах аэродром бол; эсхүл
- (ii) нисэх онгоц тухайн аэродромоос хөөрөлт үйлдсэний дараах, тухайн нисэх онгоцны буултын цэг нь Монгол Улсын гаднах аэродром бол;

(2) гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 30-аас дээш зорчигчтой, зорчигч тээврийн тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа.

139.53. Аэродромын хязгаарлалт

Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь, хэрэв тухайн аэродром дээрх агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд зайлшгүй шаардлагатай бол, тухайн аэродромын төлөвлөлт, эсхүл байгууламж, эсхүл үзүүлж байгаа үйлчилгээнээс үүсэх холбогдох хязгаарлалтыг тухайн аэродромын ашиглалтад тогтоох үүрэгтэй.

139.55. Ажилтанд тавих шаардлага

(a) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь дараах ажилтныг үндсэн ажилтнаар, гэрээгээр, эсхүл бусад хэлбэрээр авч ажиллуулах үүрэгтэй:

(1) гүйцэтгэх захирлаар тодорхойлогдсон удирдах ажилтан:

- (i) тухайн байгууллагын гүйцэтгэж байгаа бүх үйл ажиллагааг санхүүжүүлж, энэ Дүрэмд заасан шаардлага болон стандартын дагуу хийж чадахаа тухайн хүсэлт гаргагчийн байгууллагын хүрээнд бататгах эрхтэй;
- (ii) хүсэлт гаргагчийн байгууллага нь энэ Дүрэмд заасан шаардлага болон стандартыг хангаж байгааг бататгах хариуцлага хүлээсэн;

(2) нисэх буудлын менежерээр томилогдсон удирдах ажилтан, эсхүл удирдах ажилтнууд:

- (i) тухайн аэродром болон түүний үйл ажиллагаа А-ээс D Бүлгийн шаардлагыг хангаж байгааг бататгах хариуцлага хүлээсэн;

- (ii) 139.75-д шаардсан аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцооны хариуцлага хүлээсэн;
  - (iii) гүйцэтгэх захирлын өмнө эцсийн хариуцлага хүлээсэн;
- (3) А-аас D Бүлгийн шаардлагын дагуу, тухайн аэродром, түүний үйлчилгээ болон байгууламжийг ажиллуулах, засвар үйлчилгээ хийх хангалттай тооны ажилтан.
- (aa) Энэ зүйлийн (a)(2)(ii)-т заасан удирдах ажилтан нь тухайн гэрчилгээ эзэмшигчийн үйл ажиллагаа болон аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоотой холбоотой ур чадвар, туршлагаа нотлох үүрэгтэй.
- (b) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь тухайн аэродром, түүний үйлчилгээ болон байгууламжийг ажиллуулах, засвар үйлчилгээ хийхэд шаардлагатай ажилтны ур чадварт суурь үнэлгээ хийх ба түүнийг хадгалах журмыг тогтоох үүрэгтэй.

139.57. Аэродромын онцгой байдлын төлөвлөгөө

- (a) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь тухайн аэродромд, эсхүл аэродромын ойролцоо онцгой байдал үүсэх боломжийг багасгах, хүний амь нас, өмч хөрөнгөд учирч болох хохирлын хэмжээг бууруулах зорилготой аэродромын онцгой байдлын төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж, мөрддөг байх үүрэгтэй.
- (b) Тухайн аэродромын онцгой байдлын төлөвлөгөө нь дараах зүйлийг багтаасан байх ёстой:
- (1) төлөвлөсөн онцгой байдлын төрлүүдийн талаарх дэлгэрэнгүй мэдээлэл;
  - (2) төлөвлөсөн онцгой байдлын үед шуурхай хариу арга хэмжээг авах журам;
  - (3) тухайн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх үүрэгтэй этгээд бүрийг зохих гарын авлагаар хангах дэлгэрэнгүй мэдээлэл;
  - (4) төлөвлөгөөнд хамрагдаж байгаа байгууллага бүрийн дэлгэрэнгүй мэдээлэл болон гүйцэтгэх үүрэг хариуцлага;
  - (5) 139.5(аа)(1)-д заасан аэродромын хувьд, онцгой байдлын төрөл бүрд тохирсон, зохих ёсоор тоноглогдсон онцгой байдлын удирдлагын төв болон удирдлагын цэг;
  - (6) онцгой байдлын төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай, эмнэлгийн төхөөрөмжийг багтаасан, бэлэн байгаа төхөөрөмжийн тодорхойлолт болон тэдгээрийн байрлалын дэлгэрэнгүй мэдээлэл;
  - (7) тодорхой онцгой байдал үүссэн үед холбоо барих хүмүүс, байгууллагын нэр, болон утасны дугаарыг багтаасан мэдээлэл;
  - (8) тухайн аэродромын болон түүний ойролцоох газар нутгийг багтаасан торлосон зураг;
  - (9) 139.109-ийн дагуу аэродромын онцгой байдлын төлөвлөгөөг тогтмол хэрэгжүүлэх журам.

(с) Хүсэлт гаргагч нь дараах үүрэгтэй:

(1) [хүчингүй]

(2) аэродромын онцгой байдлын төлөвлөгөөг боловсруулахдаа холбогдох бүх этгээд болон байгууллагын оролцоог аль болох боломжит хэлбэрээр хангах.

139.59. Аврах, гал унтраах - категори тогтоох

(а) Энэ зүйлийн (b)-д зааснаас бусад тохиолдолд, 139.5(аа)(1)-д заасан аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь Хүснэгт 1-д заасан аврах, гал унтраах аэродромын категориог тухайн аэродромыг тогтмол ашигладаг хамгийн том нисэх онгоцны маягийн дагуу тогтоох үүрэгтэй.

Хүснэгт 1. Аэродромын аврах, гал унтраах категори.

Аэродромын категори ¹	Нисэх онгоцны нийт урт ²	Их биеийн максимум өргөн ³
3	12м - 18м хүртэл, гэхдээ 18м орохгүй	3м
4	18м - 24м хүртэл, гэхдээ 24м орохгүй	4м
5	24м - 28м хүртэл, гэхдээ 28м орохгүй	4м
6	28м - 39м хүртэл, гэхдээ 39м орохгүй	5м
7	39м - 49м хүртэл, гэхдээ 49м орохгүй	5м
8	49м - 61м хүртэл, гэхдээ 61м орохгүй	7м
9	61м - 76м хүртэл, гэхдээ 76м орохгүй	7м
10	76м - 90м хүртэл, гэхдээ 90м орохгүй	8м

1. Тухайн аэродромыг тогтмол ашигладаг хамгийн том нисэх онгоцны маягийн дагуу категори тогтоохдоо, нэгдүгээрт тухайн нисэх онгоцны нийт уртыг, хоёрдугаарт их биеийн өргөний хэмжээг харгалзана.

2. Хэрэв тухайн нисэх онгоцны нийт уртад тохирсон категори сонгосны дараа тухайн нисэх онгоцны их биеийн өргөний хэмжээтэй багананд (3) үзүүлсэн тухайн категориин максимум хэмжээнээс их байгаа бол, тухайн нисэх онгоцны хэмжээний хувьд, аэродромын категориог нэг категориор дээшлүүлэн тогтооно.

(b) Энэ зүйлийн (а)-ийн дагуу тогтоосон аэродромын категориог дараах тохиолдолд бууруулж болно:

(1) нэг категориор, хэрэв аливаа 12 сарын хамгийн их ачаалалтай дараалсан 3 сард энэ зүйлийн (а)-ийн дагуу тухайн аэродромын категориог тогтоосон нисэх онгоцны хөдөлгөөн нь 700-гаас бага бол; эсхүл

(2) хоёр категориор, хэрэв:

- (i) аливаа 12 сарын хамгийн их ачаалалтай дараалсан 3 сард энэ зүйлийн (а)-ийн дагуу тухайн аэродромын категорийг тогтоосон нисэх онгоцны хөдөлгөөн нь 700-гаас бага бол;
  - (ii) тухайн аэродромыг ашиглаж байгаа нисэх онгоцны хэмжээгээр энэ зүйлийн (а)-ийн дагуу тогтоосон аэродромын категориудын хооронд 3, эсхүл түүнээс дээш категорийн зөрүү байгаа бол.
- (с) Энэ зүйлийн (а)-д зааснаас бусад аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь аврах, гал унтраах категорийг дараах байдлаар тогтоох үүрэгтэй:
- (1) хэрэв тухайн аэродром нь гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 30-аас дээш зорчигчтой, тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа турбожет, эсхүл турбофэн нисэх онгоцонд үйлчилдэг бол, тухайн аэродромын аврах, гал унтраах категорийг Хүснэгт 1-д заасан, тухайн аэродромыг тогтмол ашигладаг хамгийн том нисэх онгоцны маягийн дагуу тогтоох ёстой бөгөөд уг категорийг хоёр категориор бууруулж болох боловч аливаа тохиолдолд Категори 4-өөс доош байх ёсгүй;
  - (2) хэрэв тухайн аэродром нь энэ зүйлийн (с)(1)-д заасан аливаа турбожет, эсхүл турбофэн нисэх онгоцонд үйлчилдэггүй боловч турбожет биш, эсхүл турбофэн биш, гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 30-аас дээш зорчигчтой, тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа нисэх онгоцонд үйлчилдэг бөгөөд аливаа 12 сарын хамгийн их ачаалалтай дараалсан 3 сард эдгээр нисэх онгоцны 700-гаас их хөдөлгөөний ачаалалтай бол, тухайн аэродромын Категори 3, эсхүл түүнээс дээш байх ёстой;
  - (3) хэрэв энэ хэсгийн (1), эсхүл (2)-т аэродромын аврах, гал унтраах категорийг тогтоогүй бол, категори хамаарахгүй.

139.61. Аврах, гал унтраах - гал унтраах бодис

Энэ дүрмийн 139.111-д аврах, гал унтраах хүчин чадалтай байхыг шаардсан аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь 139.59-ийн дагуу тогтоосон галын категорид шаардлагатай, Хүснэгт 2-т заасан минимум хэмжээтэй унтраах бодисыг бэлэн байлгах үүрэгтэй.

Хүснэгт 2. Унтраах бодисын хэрэглэх боломжтой минимум хэмжээ

Аэродромын категори	В түвшний шаардлага хангасан хөөс		С түвшний шаардлага хангасан хөөс		Нэмэлт бодис		
	Ус	Хөөс зарцуулалт / мин	Ус	Хөөс зарцуулалт/ мин	Хуурай химийн бодис	Зарцуулалт Хэмжээ	эсхүл СО 2
	Литр	Литр	Литр	Литр	Кг	Кг/ сек	Кг
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
3	1200	900	820	630	135	2.25	270
4	2400	1800	1700	1100	135	2.25	270
5	5400	3000	3900	2200	180	2.25	360
6	7900	4000	5800	2900	225	2.25	450
7	12100	5300	8800	3800	225	2.25	450
8	18200	7200	12800	5100	450	4.5	900
9	24300	9000	17100	6300	450	4.5	900
10	32300	11200	22280	7900	450	4.5	900

Тайлбар:

- Эзлэхүүний нэгж нь литрээр, жингийн нэгж нь килограммаар илэрхийлэгдэнэ.*
- Багана 2 болон 4-д үзүүлсэн усны хэмжээ нь өгөгдсөн категорийн нисэх онгоцны нийт уртын дундаж хэмжээнд үндэслэсэн болно.*

139.63. Аврах, гал унтраах- тээврийн хэрэгсэл

(а) Энэ дүрмийн 139.111-д аврах, гал унтраах хүчин чадалтай байхыг шаардсан аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь 139.59-д тогтоосон аэродромын категорийн хувьд, Хүснэгт 3-т заасан аврах, гал унтраах минимум тээврийн хэрэгсэлтэй байх үүрэгтэй.

Хүснэгт 3. Аврах, гал унтраах тээврийн хэрэгслийн минимум тоо

139.59-ийн дагуу тогтоосон аэродромын категори	Аврах, гал унтраах тээврийн хэрэгсэл
3	1
4	1
5	1
6	2
7	2
8	3
9	3
10	3

(б) Энэ зүйлийн (с)-д зааснаас бусад тохиолдолд, энэ зүйлийн (а)-д шаардсан тээврийн хэрэгсэл бүрийг дараах нэгжтэй хоёр талын радио холбоотой байхаар тоногдсон байх ёстой:

- (1) тухайн аэродромд шаардсан аврах, гал унтраах бусад тээврийн хэрэгсэлтэй;
- (2) тухайн аэродромд үйлчилгээ үзүүлж байгаа аэродромын удирдлагын, эсхүл нислэгийн мэдээллийн үйлчилгээтэй;
- (3) хүсэлт гаргагчийн аэродромын онцгой байдлын төлөвлөгөөнд заасан бусад галын хэсэгтэй.

(с) Энэ зүйлийн (б)-г үл харгалзан, аврах, гал унтраах тээврийн хэрэгслийг хоёр талын радио холбоогоор тоногдсон байхыг шаардахгүй, хэрэв:

- (1) зөвхөн нэг тээврийн хэрэгсэл шаардлагатай бол;
- (2) тухайн аэродромд үйлчилгээ үзүүлж байгаа аэродромын удирдлагын, эсхүл нислэгийн мэдээллийн үйлчилгээ байхгүй бол;
- (3) аэродромын онцгой байдлын төлөвлөгөө нь бусад галын хэсэгтэй радио холбоо барихаар заагаагүй бол.

(д) Энэ зүйлийн (а)-д шаардсан тээврийн хэрэгсэл бүр нь дараах шаардлагыг хангасан байх ёстой:

- (1) анивчдаг, эсхүл эргэлддэг гэрэлт маяктай байх;
- (2) тод харагдахуйц дан улаан, эсхүл шар-ногоон өнгөөр будагдсан байх.

139.65. Аврах, гал унтраах- ажилтанд тавих шаардлага

Энэ дүрмийн 139.111-д аврах, гал унтраах хүчин чадалтай байхыг шаардсан аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь, тухайн аэродромын аврах, гал унтраах бүх бие бүрэлдэхүүн дараах шаардлагыг хангаж байгааг бататгах журмыг тогтоох үүрэгтэй:

- (1) ажил үүргээ гүйцэтгэхэд шаардлагатай зориулалтын хамгаалалтын хувцас болон авран хамгаалах төхөөрөмжөөр тоноглогдсон байх;
- (2) сургалтад хамрагдсан, эрүүл мэнд болон бие бялдрын хувьд тохирсон байх ба аврах, гал унтраах төхөөрөмжийг ашиглах чадвартай байх;
- (3) ур чадвараа хадгалах байнгын дадлага болон давтан сургалтад хамрагдсан байх;
- (4) аврах, гал унтраах тээврийн хэрэгсэл, эсхүл тээврийн хэрэгслүүд болон төхөөрөмжийн хүчин чадлыг бүрэн хэмжээгээр ажиллуулах хангалттай тооны ажилтныг бэлэн байлгах;
- (5) тэдний туслалцаа шаардлагатай онцгой байдал үүссэн, эсхүл гарч болзошгүй үед дуут дохио, сэрүүлэг, эсхүл бусад хэлбэрээр анхааруулга авдаг байх.

139.67. Аврах, гал унтраах- хариу арга хэмжээ авах чадвар

Энэ дүрмийн 139.111-д аврах, гал унтраах хүчин чадалтай байхыг шаардсан аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь, хэрэв Дарга шаардсан бол, тухайн аэродромын алсын барааны харагдац болон гадаргуугийн тохиромжтой нөхцөлд дараах аврах, гал унтраах хариу арга хэмжээ авах чадвараа харуулсан байх үүрэгтэй:

- (1) тухайн аэродромын категорийн хувьд, 139.61-ийн Хүснэгт 2-т шаардсан хөөсний 50%-иас доошгүйг зарцуулахад шаардлагатай аврах, гал унтраах тээврийн хэрэгсэл болон бие бүрэлдэхүүн нь анхны дуудлагаас хойш 3 минутын дотор өөрийн байрлаж байгаа постоос, шаардлагатай хэмжээний хөөсийг цацах хөдөлгөөний бүсийн хамгийн хол цэгт хүрч, хөөс цацахад бэлэн болсон байх;
- (2) тухайн аэродромын категорийн хувьд, 139.61-ийн Хүснэгт 2-т шаардсан хэмжээний гал унтраах бодисыг гаргахад шаардлагатай хариу үйлдэл үзүүлэх нэгдүгээр аврах, гал унтраах тээврийн хэрэгсэл болон бие бүрэлдэхүүнээс бусад, аливаа аврах, гал унтраах тээврийн хэрэгсэл болон бие бүрэлдэхүүн нь дараах үүрэгтэй:
  - (i) анхны дуудлагаас хойш 4 минутаас ихгүй хугацаанд ирсэн байх;
  - (ii) тухайн бие бүрэлдэхүүн нь, унтраах бодисыг залгуулан тасралтгүй цацахыг бататгах.

139.67А. Аврах, гал унтраах- холбоо барих болон анхааруулах систем

- (a) Энэ зүйл нь 2019 оны 12 сарын 31-ний өдрөөс хойш үйлчилнэ.
- (b) Энэ дүрмийн 139.111-д аврах, гал унтраах хүчин чадалтай байхыг шаардсан аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь, галын хэсгийг тухайн аэродром дээрх удирдлагын цамхаг, бусад галын хэсэг болон аврах, гал унтраах тээврийн хэрэгсэлтэй холбосон бие даасан холбооны системтэй байх үүрэгтэй.
- (c) Энэ зүйлийн (a) нь 2019 оны 12 сарын 31-ний өдөр хүчингүй болно.

139.69. Нийтийн хамгаалалт

- (a) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь тухайн аэродромд дараах үйлчилгээг үзүүлэх үүрэгтэй:
- (1) хөдөлгөөний бүс рүү аливаа мал, амьтан санаандгүй нэвтрэхээс сэргийлэх;
  - (1A) зөвшөөрөлгүй хүн, тээврийн хэрэгсэл аэродромын үйл ажиллагааны бүсэд нэвтрэн орохоос хамгаалах;
  - (2) агаарын хөлгийн хөдөлгүүрийн хийн урсгалаас хүн болон өмч хөрөнгийг боломжит хэлбэрээр хамгаалах.
- (b) 139.5(аа)-д заасан аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь, (a)(1) болон (a)(1A)-д шаардсан хамгаалалт дараах шаардлага хангасныг бататгах үүрэгтэй:
- (1) хүмүүс тээврийн хэрэгслээр, эсхүл явган хүний замаар дамжин шууд нэвтрэх аэродромын үйл ажиллагааны бүсийн дэргэдэх талбай нь:
    - (i) нэвтрэх хяналттай, эсхүл хамгаалалттай барилга, байгууламж болон хаалга гарц бүхий үргэлжилсэн хаалт, хашлагатай байх;
    - (ii) 1200 мм-ээс доошгүй өндөртэй байх;
  - (2) бусад талбайн хамгаалалтын байгууламж нь мал амьтан нэвтрэн орж, агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд аюул учруулахаас сэргийлэхэд шаардлагатай өндөртэй байх.

139.71. Мал, амьтан, шувууны аюулаас сэргийлэх, зохицуулалт

Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь, хэрэв аливаа зэрлэг ан амьтан тухайн аэродром дээрх агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд аюул учруулахаар бол, тухайн аюулыг бууруулах, эсхүл арилгах зорилготой хүрээлэн буй орчны менежментийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

139.73. Аэродромын өгөгдөл болон мэдээллийг зарлан мэдээлэх

Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь нисэхийн мэдээллийн үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагад дараах зүйлийг мэдэгдэх журмыг тогтоох үүрэгтэй:

- (1) аэродромын өгөгдөл болон мэдээлэл;

- (2) 139.853-д заасны дагуу тухайн аэродромын ашиглалтад тогтоосон аливаа хязгаарлалт;
- (3) тухайн аэродромын ашиглалтад нөлөөлөх аливаа өөрчлөлтийг цаг алдалгүй.

139.75. Аюулгүй байдлын удирдлага

Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь ИНД-100.3-ын дагуу аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлэх, хэрэгжүүлэх болон үйл ажиллагаандаа мөрдөх үүрэгтэй.

139.76. Нислэгийн хөдөлгөөний өгөгдлийг мэдээлэх

Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь тухайн аэродромын сар бүрийн нислэгийн хөдөлгөөний өгөгдлийг цуглуулж, Даргад 3 сар тутам мэдээлэх журмыг тогтоох үүрэгтэй.

139.76А. Аэродром дээр хийгдэх ажил

Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь тухайн аэродромд хийгдэж байгаа аливаа ажил агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд аюул учруулахгүй байхыг бататгах зорилгоор, урьдчилсан сэргийлэх арга хэмжээг багтаасан журмыг тогтоох үүрэгтэй.

139.76В. Баримт бичгийн хөтлөлт

Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь дараах үүрэгтэй:

- (1) тухайн аэродром, түүнтэй холбоотой үйлчилгээ болон байгууламжийн ашиглалт болон үйл ажиллагаанд шаардлагатай холбогдох баримт бичгийн хувийг хадгалах;
- (2) дараах зүйлийг бататгах, энэ хэсгийн (1)-д шаардсан баримт бичгийн хяналтын журмыг тогтоох:
  - (i) холбогдох баримт бичгийн хүчинтэй хувийг ажилтан ашиглах шаардлагатай байрлал бүрд хэрэглэхэд бэлэн байлгах;
  - (ii) хүчингүй болсон баримт бичгийг гаргаж байгаа, эсхүл ашиглаж байгаа бүх цэгээс нэн даруй хураадаг байх;
  - (iii) хүчингүй болсон баримт материалыг ашиглахаас сэргийлж, баримт бичгийн зүйл тус бүрийн хүчинтэй байдлыг таних боломжтой байх;

139.77. Аэродромын гэрчилгээжүүлэлтийн Ерөнхий заавар

(а) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь дараах журмыг багтаасан Ерөнхий зааврыг Даргад хүргүүлэх үүрэгтэй:

- (1) тухайн хүсэлт гаргагчийн байгууллагын нэрийн өмнөөс Ерөнхий заавар болон түүнд багтсан бусад заавар нь дараах шаардлагыг хангаж байгааг бататгаж, гүйцэтгэх захирал гарын үсэг зурсан мэдэгдэл:

- (i) тухайн байгууллагыг тодорхойлж, энэ Дүрмийн байнгын хэрэгжилтийг бататгах хэлбэр болон аргыг харуулсныг;
  - (ii) байнга дагаж мөрдөхийг;
- (1A) 139.75-д шаардсан аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоотой холбоотойгоор:
- (i) ИНД -100.3(b)-д шаардсан бүх баримт бичиг;
  - (ii) хүсэлт гаргагч нь аэродромын операторын гэрчилгээ сунгуулах хүсэлт гаргаагүй бол, аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог хэрхэн хэрэгжүүлэхийг харуулсан хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө;
- (2) 139.55(a)(1) болон (2)-т шаардсан удирдах ажилтан, эсхүл удирдах ажилтнуудын албан тушаал болон тэдний нэрс;
- (3) 139.55(a)(1) болон 139.55(a)(2)-т шаардсан удирдах ажилтан, эсхүл удирдах ажилтнуудын дараах шаардлагыг багтаасан үүрэг, хариуцлага:
- (i) Дарга, эсхүл Эрх бүхий байгууллагатай, тухайн байгууллагын нэрийн өмнөөс шууд харьцах тэдний хариуцсан асуудал;
  - (ii) аюулгүй байдлын удирдлагын үүрэг хариуцлага;
- (4) 139.55(a)(1) ба (2)-т шаардсан удирдах ажилтан, эсхүл удирдах ажилтнуудын хариуцлагын шугаман хамаарлыг харуулсан байгууллагын бүтцийн зураг;
- (5) 139.53-ын дагуу тогтоосон, тухайн аэродромын ашиглалтад тавих аливаа хязгаарлалт;
- (6) А, В, С, эсхүл D Бүлгийн шаардлагаас тухайн хүсэлт гаргагчийг чөлөөлсөн хүчинтэй шийдвэр бүр (exemption);
- (6A) тухайн байгууллагын хүрээнд аюулгүй байдлын үүрэг хариуцлагын шугаман хамаарлыг тодорхойлсон мэдээлэл;
- (7) 139.57-д шаардсан аэродромын онцгой байдлын төлөвлөгөө;
- (8) 139.59-ийн дагуу тогтоосон аэродромын аврах, гал унтраах категорийн мэдэгдэл, 139.61, 139.63 болон 139.67A-д шаардсан гал унтраах бодис, тээврийн хэрэгсэл болон бие даасан холбооны системийн үзүүлэлтийн хамт, 139.65-д шаардсан журам болон ажилтнууд, 139.111(c)(2), (3)-т шаардсан журам;
- (9) 139.69-д шаардсан, нийтийг хамгаалах хамгаалалтын тодорхойлолт;
- (10) 139.71-д шаардсан бол, хүрээлэн буй орчны менежментийн хөтөлбөр;
- (11) 139.73-т шаардсан, аэродромын өгөгдөл болон мэдээллийг зарлан мэдээлэх журам;
- (12) [хүчингүй]
- (12A) 139.76-д шаардсан, нислэгийн хөдөлгөөний өгөгдлийг цуглуулах болон мэдээлэх журам;
- (13) 139.103-т шаардсан, аэродромын засвар, үйлчилгээний хөтөлбөр;

- (14) 139.105-д шаардсан, навигацид зориулсан аэродромын ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээний урьдчилан сэргийлэх засвар, үйлчилгээ болон шалгалт хийх журам;
  - (15) 139.76А-д шаардсан, тухайн аэродром дээр аливаа ажил гүйцэтгэх журам болон урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ;
  - (16) [хүчингүй]
  - (17) 139.117-д шаардсан, аэродромын үзлэгийн хөтөлбөр, журам болон мэдээллийн тогтолцоо;
  - (18) 139.119-д шаардсан, газрын үйлчилгээний тээврийн хэрэгслийг хянах журам;
  - (19) 139.125-д шаардсан, аэродромд аюултай нөхцөл үүссэн үед агаарын хөлгийн үйл ажиллагааг хязгаарлах журам;
  - (19А) 139.76В(2)-т шаардсан, тухайн аэродромын ашиглалт болон үйл ажиллагаанд шаардлагатай баримт бичгийн хяналт, зохицуулалтын журам;
  - (20) 139.203(d)(8) болон (9)-д шаардсан, аюулгүйн хамгаалалтын мэдлэг олгох хөтөлбөр, журмыг агуулсан D Бүлгийн аюулгүйн хамгаалалтын шаардлагыг мөрдөхөд авах арга хэмжээний тайлбар;
  - (21) 139.205(c)-д шаардсан, аюулгүйн хамгаалалтын сургалтын хөтөлбөр;
  - (22) Ерөнхий зааврыг хянах, нэмэлт өөрчлөлт оруулах, тараах журам;
- (b) Хүсэлт гаргагчийн Ерөнхий заавар нь Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц байх ёстой.

С Бүлэг - Аэродромын үйл ажиллагааны шаардлага

139.101. Байнгын хэрэгжүүлэлт

Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь дараах үүрэгтэй:

- (1) 139.77-д шаардсан Ерөнхий зааврын хүчинтэй, нэгээс доошгүй бүрэн хувийг тухайн аэродромд хадгалах;
- (2) Ерөнхий зааварт дэлгэрэнгүй заасан бүх журам, хөтөлбөр, систем болон төлөвлөгөөг дагаж мөрдөх;
- (3) Ерөнхий зааврын холбогдох бүлгийг шаардлагатай ажилтнууд ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ ашиглах боломжтой байлгах;
- (4) энэ Дүрмийн дагуу аэродромын операторын гэрчилгээжүүлэлтэд тогтоосон В Бүлгийн шаардлагыг биелүүлж, стандартыг байнга мөрдөх;
- (5) САА 24139/01 маягтад шаардсан үйлчилгээний хаяг, утасны дугаар, эсхүл бусад холбоо барих мэдээллийн аливаа өөрчлөлтийг 28 хоногийн дотор Даргад мэдээлэх.

139.102. ХБЗ-ын төгсгөлийн аюулгүйн зурвасын шилжилтийн зохицуулалт

[Хүчингүй]

139.103. Аэродромын засвар, үйлчилгээ

(a) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны аюулгүй байдал, аюулгүйн хамгаалалт, тогтмолжилт, эсхүл үр дүнтэй байдалд нөлөөлөхгүй нөхцөлд тухайн аэродромын байгууламжид засвар, үйлчилгээ хийх, хэрэв хамааралтай бол, урьдчилан сэргийлэх засвар, үйлчилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

(b) Засвар, үйлчилгээний хөтөлбөрт дараах шаардлагыг тусгах ёстой:

- (1) хучилттай маневрын талбайн гадаргуугийн хувьд, агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд аюул учруулж болох аливаа гээгдсэн биет, эсхүл хог хаягдлыг цэвэрлэсэн байх;
- (2) хучилттай ХБЗ-ын гадаргуугийн хувьд, гадаргуугийн барьцалтын итгэлцүүрийн үзүүлэлт сайн, агаарын хөлгийн дугуйны өнхрөлтийн эсэргүүцэл бага байх нөхцөлийг хангахаар арчилж хамгаалсан байх;
- (3) 2019 оны 12 сарын 31-нээс хойш, ХБЗ бохирдсон үед стандарт мэдээллийн аргыг ашиглан тухайн бодит цагийн гадаргуугийн нөхцөлийг хэмжиж, мэдээлэх.

139.105. Навигацийн ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ - засвар, үйлчилгээ болон шалгалт

(a) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь тухайн аэродромд суурилуулсан навигацийн ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээний засвар, үйлчилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

(b) Энэ зүйлийн (a)-д шаардсан засвар, үйлчилгээний хөтөлбөрт дараах зүйл багтсан байх ёстой:

- (1) навигацийн ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ бүр нь хэрэглэгчийг энэ Дүрэмд заасан холбогдох стандартын дагуу найдвартай, үнэн зөв чиглүүлэх мэдээллээр үргэлжлүүлэн хангаж байгааг бататгах журам;
- (2) тухайн хэрэглэгчийг үргэлжлүүлэн чиглүүлж чадахыг бататгах, гэрэлтүүлгийн систем бүрийн ажиллагаагүй байж болохыг зөвшөөрсөн гэрлийн тооны дэлгэрэнгүй мэдээлэл;
- (3) аливаа гэмтэлтэй, эсхүл ажиллагаагүй тэмдэг, тэмдэглэгээг яаралтай сэргээж ашиглалтад оруулах журам.

139.107. Аэродром дээр хийгдэх ажил

[Хүчингүй]

139.109. Аэродромын онцгой байдлын төлөвлөгөө

Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь дараах үүрэгтэй:

- (1) 139.57-д шаардсан, тухайн гэрчилгээ эзэмшигчийн аэродромын онцгой байдлын төлөвлөгөөний дагуу аэродромын онцгой байдлын үед үүрэг, хариуцлага хүлээсэн бүх ажилтнууд өөрсдийн томилогдсон ажил үүргийн талаар ойлголттой бөгөөд зохих ёсоор сургалтад хамрагдсаныг бататгах;
- (2) 139.57-д шаардсан аэродромын онцгой байдлын төлөвлөгөөний сорилыг дараах аль нэг хэлбэрээр хийсэн байх:
  - (i) хоёр жилээс хэтрэхгүй давтамжтай аэродромын онцгой байдлын бүрэн хэмжээний дасгал сургуулалт болон аэродромын онцгой байдлын бүрэн хэмжээний дасгал сургуулалтын үед илэрсэн аливаа үл тохирлыг залруулсныг бататгах, аэродромын онцгой байдлын бүрэн хэмжээний дасгал сургуулалтуудын хоорондох онцгой байдлын тусгай дасгал сургуулалт; эсхүл
  - (ii) эхний жилээс эхлэн гурван жилийн хугацаанд хэсэгчилсэн сорилыг хэд хэдэн удаа явуулсан үед аэродромын онцгой байдлын бүрэн хэмжээний дасгал сургуулалтыг эхний хийгдсэнээс гурван жилээс хэтрэхгүй хугацаанд явуулах;
- (3) энэ хэсгийн (2)-т заасан дасгал сургуулалт бүрийн дараа тухайн төлөвлөгөөнд үнэлгээ хийх, эсхүл онцгой байдлын дараа илэрсэн үл тохирлыг засах;
- (4) хууль сахиулах байгууллага, аюулгүйн хамгаалалтын үйлчилгээ үзүүлэгчид, аврах, гал унтраах байгууллага, эмнэлгийн ажилтан болон эмнэлгийн байгууллага болон үндсэн түрээслэгчийг шаардлагатай тохиолдолд оролцуулан, 139.57-д шаардсан аэродромын онцгой байдлын төлөвлөгөөнд тухайн төлөвлөгөөнд үүрэг хүлээж байгаа бүх байгууллага, хүмүүстэй хамтран зохицуулалт хийх.

139.111. Аврах, гал унтраах үйл ажиллагааны шаардлага

(a) Энэ зүйлийн (c)-д зааснаас бусад тохиолдолд, аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь дараах нисэх онгоцоор үйл ажиллагаа гүйцэтгэх үед 139.61 болон 139.63-ын минимум шаардлагыг хангасан аврах, гал унтраах хүчин чадлаар тухайн аэродромыг хангасан байх үүрэгтэй:

- (1) зорчигч тээвэрлэх тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа, гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 30-аас дээш зорчигчтой нисэх онгоц; эсхүл
- (2) тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа нисэх онгоц нь:
  - (i) нисэх онгоц тухайн аэродромд буулт үйлдэхийн өмнөх, тухайн нисэх онгоцны хөөрөлтийн цэг нь Монгол Улсын гаднах аэродром бол; эсхүл
  - (ii) нисэх онгоц тухайн аэродромоос хөөрөлт үйлдсэний дараах, тухайн нисэх онгоцны буултын цэг нь Монгол Улсын гаднах аэродром бол.

(b) Энэ зүйлийн (c)-д зааснаас бусад тохиолдолд, аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь аврах, гал унтраах хүчин чадлыг 139.61 болон 139.63-т заасан дээд категорид шаардлагатай минимум шаардлага хүртэл дээшлүүлэх үүрэгтэй, хэрэв:

- (1) нисэх онгоцны хөдөлгөөн нэмэгдэх, эсхүл аэродромд ашиглаж байгаа нисэх онгоцны маягт өөрчлөлт орох бол;
- (2) нислэгийн тоо нэмэгдэх, эсхүл нисэх онгоцны маягт өөрчлөлт орох нь 139.59-д заасны дагуу аврах, гал унтраах категорийг дээшлүүлж байгаа бол.

(c) Энэ зүйлийн (a) болон (b)-г үл харгалзан, аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь тухайн аэродромыг ашиглаж байгаа нисэх онгоцны хамгийн өндөр үзүүлэлтээр тооцон, тухайн аэродромын категорид шаардлагатай түвшнөөс бага түвшин хүртэл аврах, гал унтраах хүчин чадлыг дараах нөхцөлд бууруулж болно, хэрэв:

- (1) 139.59-ийн дагуу аэродромын категорийг тогтоосон нисэх онгоцны үзүүлэлтээс бага үзүүлэлт бүхий нисэх онгоц ашиглахаар тухайн аэродром хязгаарлагдсан бол;
- (2) 139.77-д шаардсан Ерөнхий зааварт, категори бууруулах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх эрх бүхий хүмүүс, тэдгээрийн үйл ажиллагааны журам тусгагдсан бол;
- (3) 139.77-д шаардсан Ерөнхий зааварт, тухайн аэродромын аврах, гал унтраах хүчин чадлыг бүхэлд нь хүчингүй болгох журам тусгагдсан бол.

(d) Нисэхийн мэдээллийн үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагаас тухайн мэдээллийг зарлан мэдээлэх хүртэл аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь энэ зүйлийн (c)-д заасан аврах, гал унтраах хүчин чадлыг бууруулахыг хориглоно.

(e) Энэ зүйлийн (a)-д аврах, гал унтраах хүчин чадлаар хангахыг шаардсан аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь тээврийн хэрэгсэл бүр ашиглалтын хугацаандаа хариу үзүүлэх хугацааг хангах, төхөөрөмжийн үр дүнтэй ажиллагааг бататгахын тулд аврах, гал унтраах тээврийн хэрэгсэл, эсхүл тээврийн хэрэгслийн урьдчилан сэргийлэх засвар үйлчилгээний системийг тогтоосон байх үүрэгтэй.

(f) Хэрэв энэ дүрэмд шаардсан аврах, гал унтраах тээврийн хэрэгсэл нь тухайн гэрчилгээ эзэмшигч 139.67-д шаардсан хариу арга хэмжээ авах чадвараа алдах хүртэл ажиллагаагүй болсон бол, тухайн аэродромын гэрчилгээ эзэмшигч нь дараах арга хэмжээг авах үүрэгтэй:

- (1) ажиллагаагүй аврах, гал унтраах тээврийн хэрэгслийг тухайн гэрчилгээ эзэмшигчийн хариу арга хэмжээ авах чадварыг хангах тээврийн хэрэгслээр нэн даруй солих;
- (2) хэрэв энэ зүйлийн (f)(1)-т шаардсан тээврийн хэрэгслийг нэн даруй солих боломжгүй бол, 139.123 -д шаардсан мэдээллийг хүргүүлэх үүрэгтэй;

(3) хэрэв 139.67-д шаардсан хариу арга хэмжээ авах чадвар нь, шаардлагатай тээврийн хэрэгсэл ажиллагаагүй болсноос хойш 72 цагийн дотор эргэж хэвийн байдалд ороогүй бол, аэродромын агаарын тээврийн үйл ажиллагааг, ажиллагаатай хэвээр үлдсэн аврах, гал унтраах тээврийн хэрэгсэлтэй хамааралтайгаар, тухайн аэродромын категорид нийцсэн нисэх онгоцоор хязгаарлах.

(g) Энэ зүйлийн (a)-д аврах, гал унтраах хүчин чадлаар хангахыг шаардсан аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь энэ Дүрэмд шаардсан аврах, гал унтраах төхөөрөмж болон үр дүнтэй үйл ажиллагааг явуулахад шаардлагатай мэргэшсэн хангалттай тооны ажилтантайгаар энэ зүйлийн (a)-д заасан үйл ажиллагааны үед агаарын хөлгийн онцгой байдалд хариу арга хэмжээ авах үүрэгтэй.

139.113. Аэродромын агаарын хөлгийн хөдөлгөөний зохицуулалт

Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч бүр нь Дарга аюулгүй байдлын ашиг сонирхлын үүднээс шаардсан бол, аэродромын нислэгийн мэдээллийн үйлчилгээ, эсхүл аэродромын удирдлагын үйлчилгээ, эсхүл аль аль нь байхыг бататгана.

139.115. Апрон зохицуулалтын үйлчилгээ

(a) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч бүр, үйлчилгээ нь нислэгийн хөдөлгөөний хэмжээ болон ажиллах нөхцөлөөс хамаарч байвал, тухайн аэродром зохих апрон зохицуулалтын үйлчилгээгээр хангагдсаныг бататгана.

(b) Апрон зохицуулалтын үйлчилгээтэй аэродромын операторын гэрчилгээний эрхийн хүрээнд ажиллаж байгаа аэродромын үйл ажиллагаанд аэродромын удирдлагын үйлчилгээ хийгдэж байгаа ба тухайн аэродромын удирдлагын үйлчилгээ нь апрон зохицуулалтын үйлчилгээнд оролцдоггүй бол, тухайн гэрчилгээ эзэмшигч нь аэродромын удирдлагын болон апрон зохицуулалтын үйлчилгээний хооронд агаарын хөлгийн шилжүүлэлтийг хийдэг байна.

139.117. Аэродромын үзлэгийн хөтөлбөр

Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь дараах үүрэгтэй:

- (1) тухайн аэродром, түүний байгууламж нь энэ Дүрэмд заасны дагуу засвар үйлчилгээ хийгдсэнийг бататгах аэродромын үзлэгийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх;
- (2) аэродромын үзлэг хийхэд ашиглах тохиромжтой багаж, төхөөрөмжөөр хангах;
- (3) аэродромын үзлэгийг зохих ёсоор сургалтад хамрагдсан ажилтан гүйцэтгэснийг бататгах журмыг тогтоох;
- (4) аэродромын үзлэгийн үед тэмдэглэгдсэн аюултай нөхцөлийг шуурхай засаж залруулсныг бататгах мэдээллийн тогтолцоог бүрдүүлэх.

139.119. Газрын үйлчилгээний тээврийн хэрэгсэл

(a) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь тухайн аэродромын үйл ажиллагааны бүсэд газрын үйлчилгээний тээврийн хэрэгсэл нэвтрэхийг хязгаарлах, хянах журмыг тогтоох үүрэгтэй.

(b) Энэ зүйлийн (a)-д шаардсан журмын дагуу, тухайн аэродромын үйл ажиллагааны бүсэд нэвтрэх газрын үйлчилгээний тээврийн хэрэгсэл нь аэродром, эсхүл агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд шаардлагатай тээврийн хэрэгслээр хязгаарлагдах ёстой.

(c) Тухайн аэродромын үйл ажиллагаанд аэродромын удирдлагын үйлчилгээ багтдаг бол, энэ зүйлийн (a)-д шаардсан журамд дараах үйл ажиллагаа багтсан байх ёстой:

- (1) газрын үйлчилгээний тээврийн хэрэгсэл үйл ажиллагааны бүсэд аюулгүй, журмын дагуу нэвтрэх, болон ажиллах нөхцөлөөр хангах;
- (2) тухайн аэродромын маневрын талбайд ажиллаж байгаа газрын үйлчилгээний тээврийн хэрэгсэл бүрийг дараах байдлаар удирддаг байхыг шаардах:
  - (i) тээврийн хэрэгсэл болон аэродромын удирдлагын үйлчилгээний хоорондын хоёр талын радио холбооны хэрэгслээр; эсхүл
  - (ii) хэрэв тухайн тээврийн хэрэгсэл нь радио холбоогүй бол, аэродромын удирдлагын үйлчилгээтэй хоёр талын холбоо бүхий тээврийн хэрэгслээр хамт дагуулах; эсхүл
  - (iii) хэрэв хоёр талын радио холбоо, эсвэл дагалдах тээврийн хэрэгслийг ашиглах боломжгүй бол, тухайн тээврийн хэрэгслийг удирдах зорилгоор тэмдэг, дохио, эсхүл хамгаалалт ашиглах тохирсон арга хэмжээ авах.

(d) Аэродромын удирдлагын үйлчилгээ нь тухайн аэродромын үйл ажиллагаанд багтдаггүй тохиолдолд, энэ зүйлийн (a)-д шаардсан журам нь аэродромын үйл ажиллагааны бүсэд ажиллаж байгаа газрын үйлчилгээний тээврийн хэрэгслийг тэмдэг, эсхүл урьдчилан тохиролцсон дохиогоор удирдах нөхцөлөөр хангах ёстой.

(e) Энэ зүйлийн (a)-д шаардсан журам нь, тухайн аэродромын аливаа хэсэгт уг газрын үйлчилгээний тээврийн хэрэгслийг ажиллуулах, аэродромын үйл ажиллагааны бүсэд нэвтрэх эрхтэй, ажилтан, түрээслэгч, эсхүл гэрээт гүйцэтгэгч бүр нь гэрчилгээ эзэмшигчийн тогтоосон газрын үйлчилгээний тээврийн хэрэгслийн үйл ажиллагааны журмыг мэддэг, биелүүлдэг байхыг бататгах ёстой.

139.121. Нислэгийн Хөдөлгөөний Үйлчилгээний байгууламж болон навигацгийн туслах төхөөрөмжийг хамгаалах

Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь дараах үүрэгтэй:

- (1) аэродромын аливаа цахилгааны төхөөрөмж, эсхүл навигацгийн ил харааны туслах төхөөрөмж, эсхүл НХҮ-ний байгууламжийн үйл ажиллагаанд сөрөг нөлөө үзүүлж болох тухайн аэродром дахь, эсхүл гэрчилгээ эзэмшигчийн хяналтанд байдаг аэродром орчмын газар дээрх аливаа барилга угсралтын, эсхүл бусад ажиллагаанаас сэргийлэх;

- (2) гэрчилгээ эзэмшигчийн эрх мэдлийн хүрээнд байх аэродромын аливаа цахилгааны төхөөрөмж, эсхүл навигацийн ил харааны туслах төхөөрөмж, эсхүл НХҮ-ний байгууламжид аливаа тасалдал, доголдол гарахаас сэргийлэх.

139.123. Аэродромын нөхцөлийг зарлан мэдээлэх

Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь 139.73-д шаардсан журмын дагуу агаарын хөлгийн аюулгүй ажиллагаанд нөлөөлж болох тухайн аэродромын үйл ажиллагааны аливаа нөхцөлийг цаг алдалгүй NOTAM-аар зарлуулахаар нисэхийн мэдээллийн үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагад мэдээлэх үүрэгтэй.

139.125. Аюултай нөхцөл

Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь, хэрэв тухайн аэродромын аль нэг хэсэгт аюултай нөхцөл үүссэн үед агаарын хөлгийн үйл ажиллагааг хязгаарласан, эсхүл хориглосныг бататгах журмыг тогтоох үүрэгтэй.

139.127. Гэрчилгээ эзэмшигчийн байгууллагын өөрчлөлт

(a) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь тухайн Ерөнхий заавар нь аэродромын тодорхойлолт болон түүний холбогдох төлөвлөгөө, хөтөлбөр, үйлчилгээ, тогтолцоо, журам болон байгууламж хүчинтэй хэвээр хадгалагдаж байхаар нэмэлт өөрчлөлт хийгдсэнийг бататгах үүрэгтэй.

(b) Гэрчилгээ эзэмшигч нь Ерөнхий зааварт хийсэн аливаа нэмэлт өөрчлөлт нь энэ Дүрмийн холбогдох шаардлагад нийцэж байгааг болон өөрийн Ерөнхий зааварт заасан тухайн нэмэлт өөрчлөлт оруулах журмыг дагаж мөрдсөнийг бататгах үүрэгтэй.

(c) Гэрчилгээ эзэмшигч нь Ерөнхий зааварт нэмэлт өөрчлөлт оруулсны дараа, нэмэлт өөрчлөлт бүрийн хувийг Даргад хадгалуулахаар цаг алдалгүй хүргүүлэх үүрэгтэй.

(d) Гэрчилгээ эзэмшигч нь дараах аливаа өөрчлөлтийг хийхээс өмнө Даргаас урьдчилан зөвшөөрөл авсан байх шаардлагатай:

(1) гүйцэтгэх захирлыг:

(2) нэр заагдсан удирдах ажилтныг:

(3) аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог, хэрэв тухайн өөрчлөлт нь бодит өөрчлөлт бол.

(e) Дарга энэ зүйлийн (d)-д заасан аливаа өөрчлөлтийг хийж байх үед, эсхүл хийсний дараа гэрчилгээ эзэмшигчийн дагаж мөрдөх нөхцөлийг тодорхойлж болно.

(f) Гэрчилгээ эзэмшигч, энэ зүйлийн (e)-гийн дагуу Даргын тогтоосон аливаа нөхцөлийг дагаж мөрдөх үүрэгтэй.

(g) Хэрэв энэ зүйлд заасан аливаа өөрчлөлт нь тухайн аэродромын операторын гэрчилгээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулахыг шаардсан бол, гэрчилгээ эзэмшигч нь гэрчилгээнд тухайн өөрчлөлтийг баталгаажуулсан тэмдэглэл хийлгэхээр Даргад нэн даруй хүргүүлэх үүрэгтэй.

(h) Дарга, тухайн нэмэлт өөрчлөлтийг хийх нь нисэхийн аюулгүй байдлын ашиг сонирхолд шаардлагатай гэж үзвэл, гэрчилгээ эзэмшигч Ерөнхий заавартаа тухайн нэмэлт өөрчлөлтийг оруулах үүрэгтэй.

139.129. Аюулгүй байдлын үзлэг болон аудит

[Хүчингүй]

139.131. Нисэхийн судалгаа

(a) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь үйл ажиллагаандаа мониторинг хийх бөгөөд аливаа нөлөө бүхий өөрчлөлт, эсхүл аэродромын үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд нөлөөлж болох аливаа нөлөө бүхий өөрчлөлтөд нисэхийн судалгаа хийх үүрэгтэй.

(b) Энэ зүйлийн (a)-д, нөлөө бүхий өөрчлөлтөд дараах зүйл багтана:

- (1) аэродромын агаарын хөлгийн хөдөлгөөний огцом өсөлт; эсхүл
- (2) агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны төрлийн нөлөө бүхий өөрчлөлт; эсхүл
- (3) тухайн аэродромын бодит үзүүлэлтийн нөлөө бүхий өөрчлөлт; эсхүл
- (4) тухайн аэродром, эсхүл түүний ойролцоох осол, эсхүл зөрчлийн огцом өсөлт; эсхүл
- (5) тухайн аэродром дээрх агаарын хөлгийн хөдөлгөөний жилийн төлөв нь дараалсан 3 жилийн хугацаанд дараах хэмжээнээс хэтэрсэн бол:
  - (i) 8000, эсхүл түүнээс дээш ИХНД болон ХНД-ийн нийт хөдөлгөөн; эсхүл
  - (ii) 1500, эсхүл түүнээс дээш ХНД-ийн хөдөлгөөн; эсхүл
  - (iii) 12 000, эсхүл түүнээс дээш ИХНД болон ХНД-ийн нийт хөдөлгөөн, үүний 1800, эсхүл түүнээс дээш ХНД-ийн хөдөлгөөн, эсхүл
  - (iv) 3000, эсхүл түүнээс дээш ХНД-ийн хөдөлгөөн; эсхүл
  - (v) 20 000, эсхүл түүнээс дээш ИХНД болон ХНД-ийн нийт хөдөлгөөн.

(c) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь нисэхийн судалгаа хийж дууссаны дараа, дараах ажлыг нэн даруй гүйцэтгэх үүрэгтэй:

- (1) тухайн аэродромын үйл ажиллагаанд үнэлгээ хийж, хэрэв шаардлагатай бол, нисэхийн аюулгүй байдлын ашиг сонирхолд шаардлагатай аливаа өөрчлөлтийг Ерөнхий зааварт нэмэлт өөрчлөлт оруулах журмын дагуу аэродромын операторын Ерөнхий зааварт оруулах;
- (2) тухайн нисэхийн судалгааны үр дүнг Даргад хүргүүлэх.

(d) Хэрэв боломжтой бол, тухайн аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь нөлөө бүхий өөрчлөлт орохоос өмнө нисэхийн судалгааг хийх үүрэгтэй.

(e) Хэрэв тухайн аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигчид нөлөө бүхий өөрчлөлт орохоос өмнө нисэхийн судалгаа хийх боломж байхгүй бол, тухайн өөрчлөлтийн дараа гэрчилгээ эзэмшигч цаг алдалгүй нисэхийн судалгаа хийх үүрэгтэй.

D Бүлэг - Аэродромын аюулгүйн хамгаалалт

139.201. Үйлчлэх хүрээ

[Хүчингүй]

139.203. Аюулгүйн хамгаалалттай аэродромд тавих шаардлага

Хашаа хаалтад тавих шаардлага

(a) Аюулгүйн хамгаалалттай аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь 139.69-ийн (Нийтийн хамгаалалт) шаардлагыг мөрдөхөөс гадна, тухайн аэродромын аливаа аюулгүйн хамгаалалттай бүс, эсхүл өндөржүүлсэн аюулгүйн хамгаалалтын бүсэд санамсаргүй зөвшөөрөлгүй нэвтрэхээс сэргийлэх болон санаатай зөвшөөрөлгүй нэвтрэх үйлдлийг зогсооход чиглэсэн харуул хамгаалалтаар хангах үүрэгтэй.

(b) Энэ зүйлийн (a)-д заасан харуул хамгаалалт нь:

- (1) нийтийн болон аюулгүйн хамгаалалтын бүсийн, эсхүл өндөржүүлсэн аюулгүйн хамгаалалтын бүсийн хооронд тохирох цоожны систем, эсхүл хяналтын систем бүхий хашаа, хаалга болон бусад хаалтаас бүрдсэн байх;
- (2) аюулгүйн хамгаалалтын бүс, эсхүл өндөржүүлсэн аюулгүйн хамгаалалтын бүсэд нэвтэрсэн аливаа хоолой, ус зайлуулах суваг, эсхүл туннелийн хяналтыг бататгасан байх ёстой.

(c) Тухайн барилга болон энэ зүйлийн (b)(1)-д шаардсан хаалт бүрийн өндөр нь аливаа хамгаалагдсан бүс, эсхүл өндөржүүлсэн аюулгүйн хамгаалалтын бүс рүү нэвтрэхээс хамгаалсан үр дүнтэй арга хэмжээ авах орчин тойрны газар нутгийн байршлыг тооцсон байх ёстой ба өндрийг 2200мм-ээс намгүй өндөртэй байхаар барих ёстой.

Бусад шаардлага

(d) Аюулгүйн хамгаалалттай аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь дараах үүрэгтэй:

- (1) хууль бус үйлдэлд өртсөн болох нь тогтоогдсон, эсхүл өртсөн гэж үзэж байгаа, эсхүл аюулгүйн хамгаалалтын бусад шалтгаанаар аэродромын хэвийн үйл ажиллагаанаас тусгаарлах зорилгоор, тусгаарлагдсан агаарын хөлгийг зогсоох байршлыг тухайн аэродромд тогтоох;

- (2) зорчигч тээвэрлэх агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа, гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 30, эсхүл түүнээс дээш зорчигчтой нисэх онгоц шөнийн цагаар ашигладаг аэродромын аливаа зогсоолын талбайг гэрэлтүүлгээр ханган байнгын ажиллагаатай байлгах ба үндсэн гэрэлтүүлгийн систем татгалзсан үед онцгой байдлын гэрэлтүүлгээр хангах;
- (3) шөнийн цагаар ашиглах аэродромд зориулан тогтоосон аливаа тусгаарлагдсан агаарын хөлгийн зогсоолын бүсийг гэрэлтүүлгээр хангах, эсхүл 30 минутын турш ажиллах боломжтой зөөврийн гэрэлтүүлэгтэй байх;
- (4) зорчигч, багийн гишүүд болон тээшинд аюулгүй байдлын үзлэг хийх зорилгоор тухайн аэродромд дараах бүсүүдийг тогтоох:
- (i) агаарын хөлөгт суухаас өмнө, олон улсын нислэгийн зорчигч, багийн гишүүд болон тээшинд аюулгүй байдлын үзлэг хийх бүс;
  - (ii) аюулгүй байдлын үзлэгээр орсон олон улсын нислэгийн зорчигч, багийн гишүүд, зөвшөөрөгдөөгүй эд зүйлс, эсхүл аюулгүй байдлын үзлэгээр ороогүй хүмүүстэй харьцахаас сэргийлсэн үзлэгийн дараах бүс;
  - (iii) ирж байгаа, дамжин өнгөрч байгаа болон дамжин суух зорчигч, багийн гишүүдийг аюулгүй байдлын үзлэгт хамрагдсан аливаа этгээдтэй харьцахаас сэргийлж, олон улсын нислэгээс буух явцад нь ирж байгаа зорчигч болон багийн гишүүдийг явах зорчигч болон багийн гишүүдээс тусгаарлах бүс;
- (4A) Сайд, эсхүл Дарга шаардлагатай гэж үзвэл, өндөржүүлсэн аюулгүйн хамгаалалтын бүс рүү нэвтэрч байгаа болон тухайн бүсэд байгаа хүмүүс, эд зүйлс, бодис, тээврийн хэрэгсэлд аюулгүй байдлын үзлэг болон нэгжлэг хийх бүсийг тогтоох;
- (5) аливаа аюулгүйн хамгаалалтын заналхийллийн эсрэг хариу арга хэмжээ авах тохиолдолд Сайд, эсхүл Дарга шаардлагатай гэж үзвэл, энэ зүйлийн (d)(4)-т шаардсан олон улсын болон орон нутгийн нислэгийн зорчигч, багийн гишүүд болон тэдгээрийн тээшинд аюулгүй байдлын үзлэг хийх бүсийг тухайн аэродромд тогтоох;
- (6) үзлэгээр орсон зорчигчид ашиглах боломжтой газарт байрласан тухайн аэродромын зөвшөөрөгдсөн бүс нь, аюулгүй байдлын үзлэгээр орсон аливаа этгээдэд дараах эд зүйлсийг дамжуулахаас сэргийлсэн нэвтрэх хяналтын хангалттай арга хэмжээ авах боломжтой байдлаар төлөвлөгдсөнийг бататгах:
- (i) аливаа галт зэвсэг; эсхүл
  - (ii) аливаа бусад аюултай эсхүл довтолгооны зэвсэг, эсхүл аливаа төрлийн хэрэгсэл; эсхүл
  - (iii) бүх төрлийн сум; эсхүл
  - (iv) агаарын хөлгийн аюулгүй байдал, эсхүл агаарын хөлөг дэх хүмүүст аюул учруулахад ашиглаж болох аливаа тэсэрч дэлбэрэх, эсхүл хөнөөл учруулах бодис, эсхүл төхөөрөмж;

- (7) энэ зүйлийн (d)(4), (d)(4A), (d)(5) болон (d)(6)-д шаардсан бүх бүсийг, аливаа зөвшөөрөлгүй этгээд тухайн бүсэд нэвтрэхээс сэргийлсэн нэвтрэх хяналтын хангалттай арга хэмжээ авах боломжтой байдлаар төлөвлөх;
- (8) тухайн гэрчилгээ эзэмшигчийн үндсэн ажилтан, гэрээгээр, эсхүл бусад хэлбэрээр ажиллаж байгаа этгээд бүр тэдний ажил үүрэгт хамааралтай аюулгүйн хамгаалалтын зохих түвшний мэдлэгтэй болохыг бататгах аюулгүйн хамгаалалтын сургалтын хөтөлбөр болон журмыг тогтоох;
- (9) тухайн эзэмшигчийн тогтоосон аюулгүйн хамгаалалтын аливаа журам болон тухайн аэродромын аюулгүйн хамгаалалттай холбоотой аливаа тушаал шийдвэрийн зөрчил болон түүний үл тохирлыг тодорхойлж Даргад мэдээлэх, арга хэмжээ авах журмыг тогтоох;
- (10) цахилгаан хангамж, холбоо, цэвэр бохир усны хангамж зэрэг үйлчилгээг (эдгээрээр хязгаарлагдахгүй) нисэхийн үйл ажиллагааны эсрэг хууль бус үйлдэлд ашиглах эрсдэлийг багасгах зорилгоор эдгээрийн аюулгүй байдлыг хангах;
- (11) Дарга шаардсан тохиолдолд, тухайн аэродром доторх аюулгүйн хамгаалалтын бүсийн периметрт, эсхүл өндөржүүлсэн аюулгүйн хамгаалалтын бүсэд тэмдэг байрлуулах;
- (12) дараах зүйлийг бататгах журмыг тогтоох:
- (i) зөвшөөрөлгүй тээврийн хэрэгсэл аюулгүйн хамгаалалтын бүс рүү, эсхүл өндөржүүлсэн аюулгүйн хамгаалалтын бүс рүү орохгүйг;
  - (ii) аюулгүйн хамгаалалтын бүсэд, эсхүл өндөржүүлсэн аюулгүйн хамгаалалтын бүсэд илрүүлсэн зөвшөөрөлгүй тээврийн хэрэгсэл, эсхүл сэжиг бүхий тээврийн хэрэгслийг зохих журмын дагуу шийдвэрлэх;
- (e) Энэ зүйлийн (d)(8)-д шаардсан сургалтын хөтөлбөр нь дараах зүйлийг багтаасан байх ёстой:
- (1) анхан шатны болон давтан сургалтын холбогдох хэсгийг;
  - (2) хийгдэх сургалтад тохирох мэдлэгийн шалгалт, эсхүл ур чадварын үнэлгээ.
- (f) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч, энэ зүйлийн (e)(1)-д шаардсан сургалтын хэсэг бүр нь дараах шаардлага хангасныг бататгах үүрэгтэй:
- (1) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц сургалтын хөтөлбөрийг (syllabus) багтаах;
  - (2) тухайн гэрчилгээ эзэмшигчээс зөвшөөрөгдсөн этгээд боловсруулсан бөгөөд уялдаа холбоотой хэлбэрээр зохион байгуулах.
- (g) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь, энэ зүйлийн (d)(8)-ын дагуу сургалтад хамрагдах шаардлагатай этгээд бүр сургалтын хөтөлбөрийн давтан сургалтын хэсэгт 3-аас дээшгүй жилийн давтамжтайгаар хамрагдахыг бататгах үүрэгтэй.

139.205. Аюулгүйн хамгаалалт тогтоогоогүй аэродромд тавих шаардлага

(a) Аюулгүйн хамгаалалт тогтоогоогүй аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь 139.69-ийн (Нийтийн хамгаалалт) шаардлагыг мөрдөхөөс гадна дараах үүрэгтэй:

- (1) тухайн аэродром дахь заналхийллийн эсрэг хариу арга хэмжээ авахыг Сайд, эсхүл Дарга шаардсан тохиолдолд, 139.203(d)(4) (хэрэв эдгээр шаардлагууд нь орон нутгийн зорчигч, багийн гишүүд болон тээшинд хамаардаг бол) болон 139.203(d)(4A)-д шаардсан аюулгүйн хамгаалалттай аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигчийн тухайн аэродромд тогтоох ёстой бүсэд хэрэгжүүлэх нөөц төлөвлөгөөтэй байх;
- (2) аюулгүйн хамгаалалттай аэродромын операторын эзэмшигчийн гэрчилгээ эзэмшигчид тавих 139.203(d)(2), (3) болон (9)-ийг мөрдөх.

(b) маягаар гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 19, эсхүл түүнээс дээш зорчигчтой, зорчигч тээврийн тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа нисэх онгоцонд үйлчилдэг, аюулгүйн хамгаалалт тогтоогоогүй аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь дараах үүрэгтэй:

- (1) нийт ажилтны аюулгүйн хамгаалалтын талаарх ойлголт, мэдээллийг хангах, бусад байгууллагад хангалттай мэдээлэл өгөхийг бататгах зорилгоор аюулгүйн хамгаалалтын талаар ойлголт, мэдлэгтэй хүмүүсээс бүрдсэн хэсгийг байгуулах;
- (2) 12-оос доошгүй сарын давтамжтайгаар энэ хэсгийн (1)-ийн дагуу байгуулсан аюулгүйн хамгаалалтын хэсгийн хурлыг зарлан хуралдуулж, Даргалж, уулзалтын тэмдэглэл хөтлөх.

(c) маягаар гэрчилгээжсэн суудлын багтаамж нь 19, эсхүл түүнээс дээш зорчигчтой, зорчигч тээврийн тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа нисэх онгоцонд үйлчилдэг, аюулгүйн хамгаалалт тогтоогоогүй аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь, тухайн гэрчилгээ эзэмшигчийн үндсэн ажилтан, гэрээгээр, эсхүл бусад хэлбэрээр ажиллаж байгаа этгээд бүр тэдний ажил үүрэгт хамааралтай аюулгүйн хамгаалалтын зохих түвшний мэдлэгтэй болохыг бататгах аюулгүйн хамгаалалтын сургалтын хөтөлбөр болон журмыг тогтоох.

(d) Энэ зүйлийн (c)-д шаардсан сургалтын хөтөлбөр нь дараах зүйлийг багтаасан байх ёстой:

- (1) анхан шатны болон давтан сургалтын холбогдох хэсгийг;
- (2) хийгдэх сургалтад тохирох мэдлэгийн шалгалт, эсхүл ур чадварын үнэлгээ.

(e) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч, энэ зүйлийн (d)(1)-д шаардсан сургалтын хэсэг бүр нь дараах шаардлага хангасныг бататгах үүрэгтэй:

- (1) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц сургалтын хөтөлбөрийг (syllabus) багтаах;
- (2) тухайн гэрчилгээ эзэмшигчээс зөвшөөрөгдсөн этгээд боловсруулсан бөгөөд уялдаа холбоотой хэлбэрээр зохион байгуулах.

(f) Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь, сургалтад хамрагдах шаардлагатай этгээд бүр сургалтын хөтөлбөрийн давтан сургалтын хэсэгт 3-аас дээшгүй жилийн давтамжтайгаар хамрагдахыг бататгах үүрэгтэй.

E Бүлэг - Нөөц

F Бүлэг - UNICOM / нийтлэг холбоо / ба AWIB / аэродромын цаг уурын мэдээлэл дамжуулагч / үйлчилгээнүүд

139.351. UNICOM болон AWIB үйлчилгээний хангалт

(a) Аливаа этгээдэд дараах үйлдэл хийхийг хориглоно:

- (1) энэ Бүлгийн дагуу хангадаг болон ажиллуулдаг байхаас бусад тохиолдолд, UNICOM-ийн үйлчилгээгээр хангах, эсхүл ажиллуулах;
- (2) энэ Бүлгийн дагуу UNICOM болон AWIB үйлчилгээгээр хангадаг болон ажиллуулдаг байхаас бусад тохиолдолд, НХҮ-тэй холбоогүй, нисэхийн үйл ажиллагааг дэмжих аэродромын мэдээлэл, эсхүл цаг агаарын мэдээллийг дамжуулах.

(b) Энэ Бүлэг нь ИНД-174.6-ын дагуу цаг агаарын үндсэн мэдээг мэдээлэхэд аливаа этгээдэд саад болохгүй.

(c) Бие даасан аэродром нэгэн зэрэг, нэгээс дээш UNICOM, эсхүл нэгээс дээш AWIB үйлчилгээ үзүүлэхийг хориглоно.

139.353. UNICOM болон AWIB үйлчилгээний шаардлага

(a) UNICOM, эсхүл AWIB үйлчилгээ үзүүлэхээр зорьж байгаа этгээд нь дараах үүрэгтэй:

- (1) ИНД-171.17-гийн дагуу дуудлага нэр авахаар Даргад хүсэлт гаргах;
- (2) харилцаа холбооны тухай хуулийн дагуу радио аппаратад олгодог холбооны давтамжийн зөвшөөрөл авах хүсэлт гаргах;
- (3) тухайн үйлчилгээг үзүүлэхээр зорьж байгаа аэродромын оператороос бичгээр зөвшөөрөл авах.

(b) UNICOM, эсхүл AWIB үйлчилгээгээр хангаж, эсхүл үйлчилгээ үзүүлж байгаа этгээд нь UNICOM, эсхүл AWIB үйлчилгээ нь дараах шаардлагын дагуу хийгддэг болохыг бататгах үүрэгтэй:

- (1) энэ зүйлийн (a)(1)-ийн дагуу олгосон дуудлагаар;
- (2) энэ зүйлийн (a)(2)-ын дагуу олгосон харилцаа холбооны давтамжийн зөвшөөрлийн хүрээнд;
- (3) ICAO-гийн Хавсралт 10, Vol.III, Part II Chapter 2-т заасан хамаарах системийн үзүүлэлтийн дагуу;

(4) ICAO-гийн Хавсралт 10, Vol.II-т заасан хамаарах холбооны үйл ажиллагааны журмын дагуу.

(c) UNICOM, эсхүл AWIB үйлчилгээгээр хангаж, эсхүл үйлчилгээ үзүүлж байгаа этгээд уг UNICOM, эсхүл AWIB үйлчилгээ нь дараах шаардлага хангасныг бататгах үүрэгтэй:

- (1) алдаатай, эсхүл төөрөгдүүлэх мэдээлэл дамжуулахгүй байх; эсхүл
- (2) мэдээ дамжуулах үед хүлээн авсан мэдээллийг өөрчлөхгүй байх; эсхүл
- (3) аливаа НХҮ, эсхүл цаг уурын үйлчилгээтэй зөрчилдөхгүй байх.

(d) UNICOM, эсхүл AWIB үйлчилгээгээр хангаж, эсхүл үйлчилгээ үзүүлж байгаа этгээд нь UNICOM, эсхүл AWIB үйлчилгээ нь дараах шаардлага хангасныг бататгах үүрэгтэй:

- (1) алдаатай, эсхүл төөрөгдүүлэх мэдээлэл дамжуулаагүй болохыг;
- (2) хэрэв үйл ажиллагаа эрхлэгч, эсхүл үйлчилгээ үзүүлэгч алдаатай мэдээлэл дамжуулсныг сэжиглэх аливаа шалтгаан байвал үйлчилгээг үргэлжлүүлэхийг зөвшөөрөхгүй байх;
- (3) ИНД-174.6-гийн дагуу цаг агаарын үндсэн мэдээ дамжуулах шаардлагад нийцэж байгааг.

(e) UNICOM үйлчилгээгээр хангаж, эсхүл үйлчилгээ үзүүлж байгаа этгээд нь дараах үйлчилгээг үзүүлж болно:

- (1) ИНД-174.6-гийн дагуу цаг агаарын үндсэн мэдээ, эсхүл хууль болон ИНД 174.6-гийн дагуу Даргын олгосон цаг уурын үйлчилгээ үзүүлэх гэрчилгээний эрхийн хүрээнд цаг уурын мэдээгээр хангах;
- (2) цаг агаарын үндсэн мэдээ, эсхүл бусад холбогдох цаг уурын мэдээний аль нэгээс болон тухайн аэродромыг ашиглаж байгаа агаарын хөлгийн нисгэгчээс авсан салхины чиглэлийн мэдээлэлд тулгуурлан, ашиглахаар сонгосон ХБЗ-ыг мэдээллээр хангах;
- (3) ИНД-119.73-ын дагуу агаарын тээвэрлэгчид тавих шаардлагыг хангасан нислэг дагах үйлчилгээ үзүүлэх;
- (4) онцгой байдлын хариу арга хэмжээг эхлүүлэх;
- (5) Аэродромын давтамжид хариулах хэсэг (Aerodrome Frequency Response Unit) -ийн үүрэг гүйцэтгэх;
- (6) нисгэгчийн хүсэлтээр, UNICOM үйлчилгээний үйл ажиллагаа эрхлэгчид мэдэгдэж байгаа аливаа агаарын хөлгийн байрлалын талаарх мэдээллээр хангах;
- (7) НМҮ-ээр зарлан мэдээлсэн, эсхүл нийтлэгдсэн аэродромын талаарх агаарын навигацитай холбоотой түр, эсхүл байнгын аюулын мэдээг дамжуулах.

(f) UNICOM үйлчилгээгээр хангаж, эсхүл үзүүлж байгаа этгээд нь дараах үйлчилгээ үзүүлэхийг хориглоно:

- (1) аливаа НХҮ-ээр хангах; эсхүл

(2) хөдөлгөөний мэдээллийг өгөх, эсхүл санал болгох; эсхүл

(3) хөдөлгөөний мэдээллийг эхлүүлэх, эсхүл олж авах.

(g) UNICOM үйлчилгээгээр хангаж байгаа этгээд нь энэ Бүлгийн дагуу UNICOM байгууламж ажиллуулж байгаа этгээдийн сургалт, ур чадварт үнэлгээ хийх болон эрх олгох журмыг хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

(h) AWIB үйлчилгээгээр хангаж, эсхүл үзүүлж байгаа этгээд нь дараах мэдээллээр хангаж болно:

(1) салхины чиглэл, хүч;

(2) алсын барааны харагдац;

(3) үүлний бүрхэлт;

(4) агаарын хэм;

(5) далайн түвшний агаарын даралт, эсхүл иргэний нисэхийн хууль болон ИНД-174-ын дагуу Даргын олгосон цаг уурын үйлчилгээний байгууллагын гэрчилгээний эрхийн хүрээнд QNH;

(6) ИНД-174.6-гийн дагуу гаргасан цаг агаарын үндсэн мэдээ, эсхүл бусад холбогдох цаг уурын мэдээ болон тухайн аэродромыг ашиглаж байгаа агаарын хөлгийн нисгэгчээс авсан салхины чиглэлийн мэдээлэлд тулгуурлан, ашиглахаар сонгосон ХБЗ;

(7) тухайн аэродромыг ашиглаж байгаа агаарын хөлгийн үйл ажиллагаатай холбоотой хөдөлгөөний мэдээллээс бусад үйл ажиллагаа.

139.355. UNICOM үйлчилгээний үйл ажиллагаа эрхлэгчид тавих шаардлага

UNICOM үйлчилгээ үзүүлж байгаа этгээд нь дараах үүрэгтэй:

(1) хувийн нисгэгчийн үнэмлэхний, эсхүл түүнтэй дүйцэх баримт бичигт тавих нислэгийн радио холбооны шаардлагын түвшин хүртэлх сургалтад хамрагдаж, ур чадварын үнэлгээ хийлгэсэн байх;

(2) үзүүлж байгаа үйлчилгээний шаардлагад нийцэх сургалтад хамрагдаж, ур чадварын үнэлгээ хийлгэсэн байх;

(3) тухайн үйлчилгээг үзүүлэх зөвшөөрлийн хамрах хүрээг нотлох баримтыг бичгээр олгосон байх.

139.357. UNICOM, эсхүл AWIB үйлчилгээний мэдээллийг зарлах

UNICOM, эсхүл AWIB үйлчилгээгээр хангахыг зорьж байгаа этгээд нь тухайн үйлчилгээг эхлэхээс 90-ээс доошгүй хоногийн өмнө Монгол Улсын AIP-д зарлуулахаар нисэхийн мэдээллийн үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагад дараах мэдээллийг хүргүүлэх үүрэгтэй:

(1) тухайн үйлчилгээний байрлал, дуудлага, радио долгионы давтамж;

(2) тухайн аэродромын, эсхүл үйлчилгээ үзүүлэхээр зорьж байгаа аэродромын тодорхойлолт;

- (3) үйл ажиллагаа явуулах цаг;
- (4) үзүүлж байгаа үйлчилгээний талаарх нарийвчилсан мэдээлэл;
- (5) үйл ажиллагаатай холбоотой аливаа бусад мэдээлэл;
- (6) захиргааны нарийвчилсан мэдээлэл:
  - (i) үйлчилгээ үзүүлэгчийн нэр, шуудангийн хаяг, хэрэв байгаа бол электрон шуудан, утас, факсын дугаар;
  - (ii) зарлагдсан мэдээллийн өөрчлөлт, NOTAM мэдээ дамжуулах, хүлээн авах ажиллагааны хариуцлага хүлээсэн хүний нэр, утасны дугаар, шуудангийн хаяг, хэрэв байгаа бол, электрон шуудан, утас, факсын дугаар.

139.359. Одоо байгаа үйлчилгээний шилжилтийн зохицуулалт

[Хүчингүй]

G Бүлэг - Хязгаарлагдмал аэродромын операторыг гэрчилгээжүүлэх шаардлага

139.401. Ажилтанд тавих шаардлага

(a) Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь дараах ажилтныг үндсэн ажилтнаар, гэрээгээр, эсхүл бусад хэлбэрээр авч ажиллуулах үүрэгтэй:

- (1) гүйцэтгэх захирлаар тодорхойлогдсон удирдах ажилтан:
  - (i) тухайн байгууллагын гүйцэтгэж байгаа бүх үйл ажиллагааг санхүүжүүлж, энэ Дүрэмд заасан шаардлага болон стандартын дагуу хийж чадахаа тухайн хүсэлт гаргагчийн байгууллагын хүрээнд бататгах эрхтэй;
  - (ii) хүсэлт гаргагчийн байгууллага нь энэ Дүрэмд заасан шаардлага болон стандартыг хангаж байгааг бататгах хариуцлага хүлээсэн;
- (2) нисэх буудлын менежерээр томилогдсон удирдах ажилтан, эсхүл удирдах ажилтнууд:
  - (i) тухайн аэродром болон түүний үйл ажиллагаа А, G болон H Бүлгийн шаардлагыг хангаж байгааг бататгах хариуцлага хүлээсэн;
  - (ia) 139.409-д шаардсан аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцооны хариуцлага хүлээсэн;
  - (ii) хэрэв удирдах ажилтан нь гүйцэтгэх захирлаас өөр ажилтан бол, гүйцэтгэх захирлын өмнө эцсийн хариуцлага хүлээх;
- (3) А, G болон H Бүлгийн шаардлагын дагуу, тухайн аэродром, түүний үйлчилгээ болон байгууламжийг ажиллуулах, засвар үйлчилгээ хийх хангалттай тооны ажилтан.

(aa) Энэ зүйлийн (a)(2)(ia)-д заасан удирдах ажилтан нь тухайн гэрчилгээ эзэмшигчийн үйл ажиллагаа болон аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоотой холбоотой ур чадвар, туршлагаа нотлох үүрэгтэй.

(b) Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь тухайн аэродром, түүний үйлчилгээ болон байгууламжийг ажиллуулах, засвар үйлчилгээ хийхэд шаардлагатай ажилтны ур чадварт суурь үнэлгээ хийх ба түүнийг хадгалах журмыг тогтоох үүрэгтэй.

(c) Энэ зүйлийн (a)(2)-т заасан гүйцэтгэх захирал болон удирдах ажилтны үүргийг нэг хүн гүйцэтгэж болно.

139.403. Аэродромын хязгаарлалт

Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь, хэрэв тухайн аэродром дээрх агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд зайлшгүй шаардлагатай бол, тухайн аэродромын төлөвлөлт, эсхүл байгууламж, эсхүл үзүүлж байгаа үйлчилгээнээс үүсэх холбогдох хязгаарлалтыг тухайн аэродромын ашиглалтад тогтоох үүрэгтэй.

139.405. Нийтийн хамгаалалт

Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь тухайн аэродромд дараах үйлчилгээг үзүүлэх үүрэгтэй:

- (1) хөдөлгөөний бүс рүү аливаа мал, амьтан санаандгүй нэвтрэхээс сэргийлэх;
- (2) зөвшөөрөлгүй хүн, тээврийн хэрэгсэл аэродромын үйл ажиллагааны бүсэд нэвтрэн орохоос хамгаалах;
- (3) агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанаас хүн болон өмч хөрөнгийг боломжит хэлбэрээр хамгаалах.

139.407. Аэродромын өгөгдөл болон мэдээллийг зарлан мэдээлэх

Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь нисэхийн мэдээллийн үйлчилгээ үзүүлэгч байгууллагад дараах зүйлийг мэдэгдэх журмыг тогтоох үүрэгтэй:

- (1) аэродромын өгөгдөл болон мэдээлэл;
- (2) 139.403-д заасны дагуу тухайн аэродромын ашиглалтад тогтоосон аливаа хязгаарлалт;
- (3) тухайн аэродромын ашиглалтад нөлөөлөх аливаа өөрчлөлтийг цаг алдалгүй.

139.409. Аюулгүй байдлын удирдлага

Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь ИНД-100.3-ын дагуу аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлэх, хэрэгжүүлэх болон үйл ажиллагаандаа мөрдөх үүрэгтэй.

139.411. Нислэгийн хөдөлгөөний өгөгдлийг мэдээлэх

Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь тухайн аэродромын сар бүрийн нислэгийн хөдөлгөөний өгөгдлийг цуглуулж, Даргад 3 сар тутам мэдээлэх журмыг тогтоох үүрэгтэй.

139.413. Аэродром дээр хийгдэх ажил

Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь тухайн аэродромд хийгдэж байгаа аливаа ажил агаарын хөлгийн үйл ажиллагаанд аюул учруулахгүй байхыг бататгах зорилгоор, урьдчилсан сэргийлэх арга хэмжээг багтаасан журмыг тогтоох үүрэгтэй.

139.415. Баримт бичгийн хөтлөлт

Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь дараах үүрэгтэй:

- (1) тухайн аэродром, түүнтэй холбоотой үйлчилгээ болон байгууламжийн ашиглалт болон үйл ажиллагаанд шаардлагатай холбогдох баримт бичгийн хувийг хадгалах;
- (2) дараах зүйлийг бататгах зорилгоор, энэ зүйлийн (1)-д шаардсан баримт бичгийн хяналтын журмыг тогтоох:
  - (i) холбогдох баримт бичгийн хүчинтэй хувийг ажилтан ашиглах шаардлагатай байрлал бүрд хэрэглэхэд бэлэн байлгах;
  - (ii) хүчингүй болсон баримт бичгийг гаргаж байгаа, эсхүл ашиглаж байгаа бүх цэгээс нэн даруй хураадаг байх;
  - (iii) хүчингүй болсон баримт материалыг ашиглахаас сэргийлж, баримт бичгийн зүйл тус бүрийн хүчинтэй байдлыг таних боломжтой байх.

139.417. Хязгаарлагдмал аэродромын операторын Ерөнхий заавар

(а) Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь дараах журмыг багтаасан байх шаардлагатай Ерөнхий зааврыг Даргад хүргүүлэх үүрэгтэй:

- (1) тухайн хүсэлт гаргагчийн байгууллагын нэрийн өмнөөс Ерөнхий заавар болон түүнд багтсан бусад заавар нь дараах шаардлагыг хангаж байгааг бататгаж, гүйцэтгэх захирал гарын үсэг зурсан мэдэгдэл:
  - (i) тухайн байгууллагыг тодорхойлж, энэ Дүрмийн байнгын хэрэгжилтийг бататгах хэлбэр болон аргыг харуулсныг;
  - (ii) байнга дагаж мөрдөхийг;
- (1A) 139.409-д шаардсан аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцооны хувьд:
  - (i) ИНД-100.3(b)-д шаардсан бүх баримт бичиг;

- (ii) хүсэлт гаргагч нь хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ сунгуулах хүсэлт гаргаагүй бол, аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог хэрхэн хэрэгжүүлэхийг харуулсан хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө;
  - (2) 139.401(а)(1) болон (2)-т шаардсан удирдах ажилтан, эсхүл удирдах ажилтнуудын албан тушаал болон тэдний нэрс;
  - (3) 139.401(а)(1) болон (2)-т шаардсан удирдах ажилтан, эсхүл удирдах ажилтнуудын дараах шаардлагыг багтаасан үүрэг, хариуцлага:
    - (i) Дарга, эсхүл Эрх бүхий байгууллагатай, тухайн байгууллагын нэрийн өмнөөс шууд харьцах тэдний хариуцсан асуудал;
    - (ii) аюулгүй байдлын удирдлагын үүрэг хариуцлага;
  - (4) хэрэв хамааралтай бол, 139.401(а)(1) болон (2)-т шаардсан удирдах ажилтан, эсхүл удирдах ажилтнуудын хариуцлагын шугаман хамаарлыг харуулсан байгууллагын бүтцийн зураг;
  - (5) 139.403-ын дагуу тогтоосон тухайн аэродромын ашиглалтад тавих аливаа хязгаарлалт;
  - (6) 139.405-д шаардсан нийтийг хамгаалах хамгаалалтын тодорхойлолт;
  - (6А) тухайн байгууллагын хүрээнд аюулгүй байдлын үүрэг хариуцлагын шугаман хамаарлыг тодорхойлсон мэдээлэл;
  - (7) 139.407-д шаардсан, аэродромын өгөгдөл болон мэдээллийг зарлан мэдээлэх журам;
  - (8) [хүчингүй]
  - (9) 139.411-д шаардсан, нислэгийн хөдөлгөөний өгөгдлийг цуглуулах болон мэдээлэх журам;
  - (10) 139.413-д шаардсан, тухайн аэродром дээр аливаа ажил гүйцэтгэх журам болон урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ;
  - (11) 139.415(2)-т шаардсан, тухайн аэродромын ашиглалт болон үйл ажиллагаанд шаардлагатай баримт бичгийн хяналт, зохицуулалтын журам;
  - (12) Ерөнхий зааврыг хянах, нэмэлт өөрчлөлт оруулах болон түгээх журам.
- (b) Энэ зүйлийн (а)-д заасан шаардлагаас гадна, Ерөнхий заавар нь 139.21-д шаардсан нисэхийн судалгаагаар тогтоосон дараах аливаа зүйлд хамаарах эрсдэлийг удирдахад шаардлагатай журам, эсхүл шаардлагыг агуулсан байх ёстой:
- (1) бодит үзүүлэлт, саадыг хязгаарлах гадаргуу, ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ, төхөөрөмж, байгууламж болон ТАЗ-ыг багтаасан аэродромын төлөвлөлтийн шаардлага;
  - (2) аэродромын онцгой байдлын төлөвлөгөө;
  - (3) аврах, гал унтраах;
  - (4) Мал, амьтан, шувууны аюулаас сэргийлэх, зохицуулалт;
  - (5) аэродромын засвар, үйлчилгээ;

- (6) навигацийн ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ - засвар, үйлчилгээ болон шалгалт;
- (7) аэродромын НХҮ;
- (8) аэродром зохицуулалтын үйлчилгээ;
- (9) аэродромын үзлэгийн хөтөлбөр;
- (10) газрын үйлчилгээний тээврийн хэрэгсэл;
- (11) НХҮ-ний байгууламж болон навигацийн туслах төхөөрөмжийг хамгаалах;
- (12) аэродромын нөхцөлийг зарлан мэдээлэх.

(с) Энэ Бүлэгт шаардсан Ерөнхий зааварт 139.21, эсхүл 139.457-д шаардсан нисэхийн судалгаагаар тогтоосон эрсдэлийг удирдах, эсхүл бууруулах зорилгоор В болон С Бүлгийн шаардлагыг иш татан хэрэглэж болно.

(d) Хүсэлт гаргагчийн Ерөнхий заавар нь Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц байх ёстой.

Н Бүлэг - Хязгаарлагдмал аэродромын үйл ажиллагааны шаардлага

139.451. Байнгын хэрэгжүүлэлт

Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь дараах үүрэгтэй:

- (1) 139.417-д шаардсан Ерөнхий зааврын хүчинтэй, нэгээс доошгүй бүрэн хувийг тухайн аэродромд хадгалах;
- (2) Ерөнхий зааварт дэлгэрэнгүй заасан бүх журам, төлөвлөгөө, систем болон хөтөлбөрийг дагаж мөрдөх;
- (3) Ерөнхий зааврын холбогдох бүлгийг шаардлагатай ажилтнууд ажил үүргээ гүйцэтгэхдээ ашиглах боломжтой байлгах;
- (4) энэ Дүрмийн дагуу хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээжүүлэлтэд тогтоосон G Бүлгийн шаардлагыг биелүүлж, стандартыг байнга мөрдөх;
- (5) САА 24139/01 маягад шаардсан үйлчилгээний хаяг, утасны дугаар, эсхүл бусад холбоо барих мэдээллийн аливаа өөрчлөлтийг 28 хоногийн дотор Даргад мэдээлэх.

139.453. Аюултай нөхцөл

Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь, хэрэв тухайн аэродромын аль нэг хэсэгт аюултай нөхцөл үүссэн үед агаарын хөлгийн үйл ажиллагааг хязгаарласан, эсхүл хориглосныг бататгах журмыг тогтоох үүрэгтэй.

139.455. Гэрчилгээ эзэмшигчийн байгууллагын өөрчлөлт

(a) Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь тухайн Ерөнхий заавар нь аэродромын тодорхойлолт болон түүний холбогдох төлөвлөгөө, хөтөлбөр, үйлчилгээ, тогтолцоо, журам болон байгууламж хүчинтэй хэвээр хадгалагдаж байхаар нэмэлт өөрчлөлт хийгдсэнийг бататгах үүрэгтэй.

(b) Гэрчилгээ эзэмшигч нь Ерөнхий зааварт хийсэн аливаа нэмэлт өөрчлөлт нь энэ Дүрмийн холбогдох шаардлагад нийцэж байгааг болон өөрийн Ерөнхий зааварт заасан тухайн нэмэлт өөрчлөлт оруулах журмыг дагаж мөрдсөнийг бататгах үүрэгтэй.

(c) Гэрчилгээ эзэмшигч нь Ерөнхий зааварт нэмэлт өөрчлөлт оруулсны дараа, нэмэлт өөрчлөлт бүрийн хувийг Даргад хадгалуулахаар цаг алдалгүй хүргүүлэх үүрэгтэй.

(d) Гэрчилгээ эзэмшигч нь дараах аливаа өөрчлөлтийг хийхээс өмнө Даргаас урьдчилан зөвшөөрөл авсан байх шаардлагатай:

- (1) гүйцэтгэх захирал;
- (2) нэр заагдсан удирдах ажилтнууд;
- (3) аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоо, хэрэв тухайн өөрчлөлт нь бодит өөрчлөлт бол.

(e) Дарга энэ зүйлийн (d)-д заасан аливаа өөрчлөлтийг хийж байх үед, эсхүл хийсний дараа гэрчилгээ эзэмшигчийн дагаж мөрдөх нөхцөлийг тодорхойлж болно.

(f) Гэрчилгээ эзэмшигч, энэ зүйлийн (e)-гийн дагуу Даргын тогтоосон аливаа нөхцөлийг дагаж мөрдөх үүрэгтэй.

(g) Хэрэв энэ зүйлд заасан аливаа өөрчлөлт нь тухайн хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулахыг шаардсан бол, гэрчилгээ эзэмшигч нь гэрчилгээнд тухайн өөрчлөлтийг баталгаажуулсан тэмдэглэл хийлгэхээр Даргад нэн даруй хүргүүлэх үүрэгтэй.

(h) Дарга, тухайн нэмэлт өөрчлөлтийг хийх нь нисэхийн аюулгүй байдлын ашиг сонирхолд шаардлагатай гэж үзвэл, гэрчилгээ эзэмшигч Ерөнхий заавартаа тухайн нэмэлт өөрчлөлтийг оруулах үүрэгтэй.

139.457. Нисэхийн судалгаа

(a) Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь үйл ажиллагаандаа мониторинг хийх бөгөөд аэродромын үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд нөлөөлж болох аливаа нөлөө бүхий өөрчлөлтөд нисэхийн судалгаа хийх үүрэгтэй.

(b) Энэ зүйлийн (a)-д, нөлөө бүхий өөрчлөлтөд дараах зүйл багтана:

- (1) аэродромын агаарын хөлгийн хөдөлгөөний огцом өсөлт; эсхүл
- (2) агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны төрлийн нөлөө бүхий өөрчлөлт; эсхүл
- (3) тухайн аэродромын бодит үзүүлэлтийн нөлөө бүхий өөрчлөлт; эсхүл

- (4) тухайн аэродром, эсхүл түүний ойролцоох осол, эсхүл зөрчлийн огцом өсөлт; эсхүл
- (5) тухайн аэродром дээрх агаарын хөлгийн хөдөлгөөний жилийн төлөв нь дараалсан 3 жилийн хугацаанд дараах хэмжээнээс хэтэрсэн бол:
- (i) 8000, эсхүл түүнээс дээш ИХНД болон ХНД-ийн нийт хөдөлгөөн; эсхүл
  - (ii) 1500, эсхүл түүнээс дээш ХНД-ийн хөдөлгөөн; эсхүл
  - (iii) 12 000, эсхүл түүнээс дээш ИХНД болон ХНД-ийн нийт хөдөлгөөн, үүний 1800, эсхүл түүнээс дээш ХНД-ийн хөдөлгөөн, эсхүл
  - (iv) 3000, эсхүл түүнээс дээш ХНД-ийн хөдөлгөөн; эсхүл
  - (v) 20 000, эсхүл түүнээс дээш ИХНД болон ХНД-ийн нийт хөдөлгөөн.
- (c) Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь нисэхийн судалгаа хийж дууссаны дараа, дараах ажлыг нэн даруй гүйцэтгэх үүрэгтэй:
- (1) тухайн аэродромын үйл ажиллагаанд үнэлгээ хийж, хэрэв шаардлагатай бол, нисэхийн аюулгүй байдлын ашиг сонирхолд шаардлагатай аливаа өөрчлөлтийг Ерөнхий зааварт нэмэлт өөрчлөлт оруулах журмын дагуу аэродромын операторын Ерөнхий зааварт оруулах;
  - (2) тухайн нисэхийн судалгааны үр дүнг Даргад хүргүүлэх.
- (d) Хэрэв боломжтой бол, тухайн хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч нь нөлөө бүхий өөрчлөлт орохоос өмнө нисэхийн судалгааг хийх үүрэгтэй.
- (e) Хэрэв тухайн хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигчид нөлөө бүхий өөрчлөлт орохоос өмнө нисэхийн судалгаа хийх боломж байхгүй бол, тухайн өөрчлөлтийн дараа гэрчилгээ эзэмшигч цаг алдалгүй нисэхийн судалгаа хийх үүрэгтэй.

I Бүлэг - Гэрчилгээжээгүй аэродромын үйл ажиллагааны шаардлага

139.501. Үйлчлэх хүрээ

- (a) Энэ зүйлийн (b)-д зааснаас бусад тохиолдолд, энэ Бүлэг нь аэродромын операторт хамаарна.
- (b) Энэ хэсэг нь дараах аэродромд хамаарахгүй:
- (1) аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч;
  - (2) хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч;
  - (3) зөвхөн ХАА-н үйл ажиллагаанд оролцож байгаа агаарын хөлөг ашигладаг, эсхүл ашиглахаар зорьж байгаа аэродромын оператор.

139.503 Аюултай нөхцөл

Энэ хэсэгт хамаарах аэродромын оператор нь тухайн аэродромын аль нэг хэсэгт аюултай нөхцөл үүссэн үед агаарын хөлгийн хөдөлгөөнийг тухайн аэродромын хэсэгт хязгаарлах, эсхүл хориглох зохицуулалтыг бататгах журмыг тогтоох үүрэгтэй.

139.505. Хөдөлгөөний тоог мэдээлэх

Энэ хэсэгт хамаарах аэродромын оператор нь дараах үүрэгтэй:

- (a) тухайн аэродромын нислэгийн хөдөлгөөний өгөгдлийн жилийн тайланг Даргад хүргүүлэх.
- (b) хэрэв Дарга бичгээр хүсэлт гаргасан бол, тухайн аэродромын нислэгийн хөдөлгөөний цуглуулах болон мэдээлэх.

J Бүлэг - Шилжилтийн зохицуулалт**139.551. Олон улсын тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд үйлчлэх аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч, хүсэлт гаргагчийн үйл ажиллагааны шилжилт**

(a) Энэ дүрэм нь дараах этгээдэд хамаарна:

- (1) тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа аливаа нисэх онгоцонд үйлчилдэг аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигчид, хэрэв:
  - (i) нисэх онгоц тухайн аэродромд буулт үйлдэхийн өмнөх, тухайн нисэх онгоцны хөөрөлтийн цэг нь Монгол Улсын гаднах аэродром бол; эсхүл
  - (ii) нисэх онгоц тухайн аэродромоос хөөрөлт үйлдсэний дараах, тухайн нисэх онгоцны буултын цэг нь Монгол Улсын гаднах аэродром бол;
- (2) тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа нисэх онгоцонд үйлчлэх аэродром аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагчид, хэрэв:
  - (i) нисэх онгоц тухайн аэродромд буулт үйлдэхийн өмнөх, тухайн нисэх онгоцны хөөрөлтийн цэг нь Монгол Улсын гаднах аэродром бол; эсхүл
  - (ii) нисэх онгоц тухайн аэродромоос хөөрөлт үйлдсэний дараах, тухайн нисэх онгоцны буултын цэг нь Монгол Улсын гаднах аэродром бол.

(b) Энэ зүйлийн (e)(2)-ын дагуу хэрэгжүүлэлтийн огноог тогтоохоос өмнө, энэ дүрэм хамаарах байгууллагыг дараах зүйлийг мөрдөхийг шаардахгүй:

- (1) 139.55(a)(2)(ii), хэрэв аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог хариуцсан удирдах ажилтны оронд тухайн байгууллага дотоод чанар баталгаажуулалт хариуцсан удирдах ажилтантай бол;
- (2) 139.75, хэрэв аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлэх, хэрэгжүүлэх болон хадгалахын оронд, байгууллага 139.557-д шаардсан дотоод чанар баталгаажуулалтын систем тогтоосон бол;

- (3) 139.77(a)(1A);
- (4) 139.77(a)(3)(ii) ;
- (5) 137.77(a)(6A); гэхдээ

(c) Гүйцэд бөглөсөн САА маягт болон хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөг дараах тохиолдолд Даргад хүргүүлсэн байх үүрэгтэй:

- (1) энэ зүйлийн (a)(2)-ын дагуу аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагчийн хувьд 2018 оны 1 сарын 1-нээс хойш;
- (2) энэ зүйлийн (a)(1)-ийн дагуу аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигчийн хувьд 2018 оны 12 сарын 31-нээс өмнө.

(d) Энэ зүйлийн (c)-д заасан хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө нь дараах шаардлагыг хангасан байх ёстой:

- (1) аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэхээр санал болгосон огноог багтаах;
- (2) тухайн байгууллага нь 139.75-д шаардсан аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог хэрхэн хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг гаргах.

(e) Дарга шаардлага хангасан гэж үзвэл:

- (1) тухайн байгууллагын хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөг батлах;
- (2) аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэх огноог тогтооно.

(f) Энэ зүйлийн (e)(2)-ын дагуу хэрэгжүүлэх өдрийг тогтоохдоо Дарга дараах зүйлсийг харгалзан үзнэ:

- (1) байгууллагын хүчин чадал;
- (2) байгууллагын бүтэц зохион байгуулалт;
- (3) байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой гардаг эрсдэлүүд;
- (4) аливаа гэрчилгээний хугацаа сунгах огноо;
- (5) аливаа нөөц, эсхүл байгууллагын ажлын хуваарийн хувьд байгууллага, эсхүл эрх бүхий байгууллага, эсхүл хоёуланд нь үзүүлж болох нөлөө;
- (6) хэрэгжүүлэх хугацаа нь 2019 оны 7 сарын 1-нээс хойш байна.

(g) Энэ зүйлийн (a)(1)-ийн дагуу аэродромын гэрчилгээ эзэмшигч нь гэрчилгээ сунгуулах хүсэлтээ хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөний хамт хүргүүлэхгүй.

(h) Энэ дүрэм 2019 оны 7 сарын 1-ний өдөр хүчингүй болно.

139.553. Олон улсын тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд үйлчилдэггүй аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч, хүсэлт гаргагчийн үйл ажиллагааны шилжилт

(a) Энэ дүрэм нь дараах этгээдэд хамаарна:

- (1) тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа нисэх онгоцонд үйлчилдэггүй аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигчид, хэрэв:

- (i) нисэх онгоц тухайн аэродромд буулт үйлдэхийн өмнөх, тухайн нисэх онгоцны хөөрөлтийн цэг нь Монгол Улсын гаднах аэродром бол, эсхүл
  - (ii) нисэх онгоц тухайн аэродромоос хөөрөлт үйлдсэний дараах, тухайн нисэх онгоцны буултын цэг нь Монгол Улсын гаднах аэродром бол;
- (2) тогтмол агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа нисэх онгоцонд үйлчилдэггүй аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагчид, хэрэв:
- (i) нисэх онгоц тухайн аэродромд буулт үйлдэхийн өмнөх, тухайн нисэх онгоцны хөөрөлтийн цэг нь Монгол Улсын гаднах аэродром бол, эсхүл
  - (ii) нисэх онгоц тухайн аэродромоос хөөрөлт үйлдсэний дараах, тухайн нисэх онгоцны буултын цэг нь Монгол Улсын гаднах аэродром бол.
- (b) Энэ зүйлийн (e)(2)-ын дагуу хэрэгжүүлэлтийн огноог тогтоохоос өмнө, энэ дүрэм хамаарах байгууллагыг дараах зүйлийг мөрдөхийг шаардахгүй:
- (1) 139.55(a)(2)(ii), хэрэв аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог хариуцсан удирдах ажилтны оронд тухайн байгууллага дотоод чанар баталгаажуулалт хариуцсан удирдах ажилтантай бол;
  - (2) 139.75, хэрэв аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлэх, хэрэгжүүлэх болон хадгалахын оронд, байгууллага 139.557-д шаардсан дотоод чанар баталгаажуулалтын систем тогтоосон бол;
  - (3) 139.77(a)(1A)(i);
  - (4) 139.77(a)(3)(ii);
  - (5) 137.77(a)(6A);
- (c) Гүйцэд бөглөсөн САА маягт болон хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөг дараах тохиолдолд Даргад хүргүүлсэн байх үүрэгтэй:
- (3) энэ зүйлийн (a)(2)-ын дагуу аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагчийн хувьд 2018 оны 1 сарын 1-нээс хойш;
  - (4) энэ зүйлийн (a)(1)-ийн дагуу аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигчийн хувьд 2019 оны 12 сарын 31-нээс өмнө.
- (d) Энэ зүйлийн (c)-д заасан хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө нь дараах шаардлагыг хангасан байх ёстой:
- (1) аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэхээр санал болгосон огноог багтаах;
  - (2) тухайн байгууллага нь 139.75-д шаардсан аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог хэрхэн хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг гаргах.
- (e) Дарга шаардлага хангасан гэж үзвэл:
- (1) тухайн байгууллагын хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөг батлах;
  - (2) аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэх огноог тогтооно.

(f) Энэ зүйлийн (е)(2)-ын дагуу хэрэгжүүлэх өдрийг тогтоохдоо Дарга дараах зүйлсийг харгалзан үзнэ:

- (1) байгууллагын хүчин чадал;
- (2) байгууллагын бүтэц зохион байгуулалт;
- (3) байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой гардаг эрсдэлүүд;
- (4) аливаа гэрчилгээний хугацаа сунгах огноо;
- (5) аливаа нөөц, эсхүл байгууллагын ажлын хуваарийн хувьд байгууллага, эсхүл эрх бүхий байгууллага, эсхүл хоёуланд нь үзүүлж болох нөлөө;
- (6) хэрэгжүүлэх хугацаа нь 2021 оны 2 сарын 1-нээс хойш байна.

(g) Энэ зүйлийн (а)(1)-ийн дагуу аэродромын гэрчилгээ эзэмшигч нь гэрчилгээ сунгуулах хүсэлтээ хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөний хамт хүргүүлэхгүй.

(h) Энэ дүрэм 2021 оны 2 сарын 1-ний өдөр хүчингүй болно.

139.555. Хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч, хүсэлт гаргагчийн үйл ажиллагааны шилжилт

(a) Энэ дүрэм нь дараах байгууллагад хамаарна:

- (1) хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч;
- (2) хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч.

(b) Энэ зүйлийн (е)(2)-ын дагуу хэрэгжүүлэлтийн огноог тогтоохоос өмнө, энэ дүрэм хамаарах байгууллагыг дараах зүйлийг мөрдөхийг шаардахгүй:

- (1) 139.401(а)(2)(ii), хэрэв аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог хариуцсан удирдах ажилтны оронд тухайн байгууллага дотоод чанар баталгаажуулалт хариуцсан удирдах ажилтантай бол;
- (2) 139.409, хэрэв аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлэх, хэрэгжүүлэх болон хадгалахын оронд, байгууллага 139.557-д шаардсан дотоод чанар баталгаажуулалтын систем тогтоосон бол;
- (3) 139.417(а)(1А);
- (4) 139.417(а)(3)(ii);
- (5) 137.417(а)(6А); гэхдээ

(c) Гүйцэд бөглөсөн САА маягт болон хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөг дараах тохиолдолд Даргад хүргүүлсэн байх үүрэгтэй:

- (1) энэ зүйлийн (а)(2)-ын дагуу хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагчийн хувьд 2018 оны 1 сарын 1-нээс хойш;
- (2) энэ зүйлийн (а)(1)-ийн дагуу хязгаарлагдмал аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигчийн хувьд 2019 оны 12 сарын 31-нээс өмнө.

(d) Энэ зүйлийн (с)-д заасан хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө нь дараах шаардлагыг хангасан байх ёстой:

- (1) аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэхээр санал болгосон огноог багтаах;
  - (2) тухайн байгууллага нь 139.409-д шаардсан аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог хэрхэн хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг гаргах.
- (e) Дарга шаардлага хангасан гэж үзвэл:
- (1) тухайн байгууллагын хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөг батлах;
  - (2) аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэх огноог тогтооно.
- (f) Энэ зүйлийн (e)(2)-ын дагуу хэрэгжүүлэх өдрийг тогтоохдоо Дарга дараах зүйлсийг харгалзан үзнэ:
- (1) байгууллагын хүчин чадал;
  - (2) байгууллагын бүтэц зохион байгуулалт;
  - (3) байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой гардаг эрсдэлүүд;
  - (4) аливаа гэрчилгээний хугацаа сунгах огноо;
  - (5) аливаа нөөц, эсхүл байгууллагын ажлын хуваарийн хувьд байгууллага, эсхүл эрх бүхий байгууллага, эсхүл хоёуланд нь үзүүлж болох нөлөө;
  - (6) хэрэгжүүлэх хугацаа нь 2021 оны 2 сарын 1-нээс хойш байна.
- (g) Энэ зүйлийн (a)(1)-ийн дагуу хязгаарлагдмал аэродромын гэрчилгээ эзэмшигч нь гэрчилгээ сунгуулах хүсэлтээ хэрэгжүүлэлтийн төлөвлөгөөний хамт хүргүүлэхгүй.
- (h) Энэ дүрмийн зүйл 2021 оны 2 сарын 1-ны өдөр хүчингүй болно.

139.557. Аэродромын операторын гэрчилгээ эзэмшигч, хүсэлт гаргагчийн дотоод чанар баталгаажуулалтын шилжилт

- (a) Энэ дүрмийн 139.551(b)(1)(ii), 139.553(b)(1)(ii), 139.555(b)(1)(ii)-т шаардсан дотоод чанар баталгаажуулалтын системийг дүрмийн шаардлагыг биелүүлэх, мөрдөх, байгууллагын чадамж, нийцлийг ханган бататгахын тулд тогтоосон байх үүрэгтэй.
- (b) Дотоод чанар баталгаажуулалт хариуцсан удирдах ажилтан нь гүйцэтгэх захиралтай агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны аюулгүй байдал, аэродром, түүний байгууламж, үйлчилгээнд нөлөөлөх асуудлаар шууд харьцах үүрэгтэй.
- (c) Энэ дүрэм 2021 оны 2 сарын 1-ны өдөр хүчингүй болно.

Хавсралт А - Аэродромын бодит үзүүлэлт

А.1. Төгсгөлийн аюулгүйн зурвасын бодит үзүүлэлт

- (a) ТАЗ-ын урт нь дараах шаардлагыг хангасан байх ёстой:
- (1) нислэгийн талбайн төгсгөлөөс цааш 90м-ээс доошгүй зайд үргэлжилсэн байх;
  - (2) хэрэв боломжтой бол:
    - (i) нислэгийн талбайн төгсгөлөөс цааш 240м-ээс доошгүй зайд үргэлжилсэн байх, эсхүл
    - (ii) (a)(1)-д шаардсан 90м болон (a)(2)(i)-д шаардсан 240м-ийн хоорондох аль боломжит урт зайд үргэлжилсэн байх.
- (b) ТАЗ-ын өргөн нь дараах шаардлагыг хангасан байх ёстой-
- (1) тухайн ХБЗ-ын өргөнөөс хоёр дахин багагүй өргөнтэй байх болон ХБЗ-ын үргэлжилсэн гол шугамын дагуу хоёр талдаа тэгш хэмтэй байршсан байх;
  - (2) боломжтой тохиолдолд, тухайн нислэгийн талбайн тэгшилсэн хэсгийн өргөнтэй тэнцүү өргөнтэй байх.
- (c) ТАЗ-ыг дараах шаардлагыг хангаж байгуулсан байх ёстой:
- (1) ХБЗ-д хүрэлгүй буух, эсхүл давж гарах нисэх онгоцны эвдрэл, гэмтлийн эрсдэлийг бууруулах зорилгоор тэгшилж, цэвэрлэсэн талбайтай байх;
  - (2) боломжтой тохиолдолд, ХБЗ-д хүрэлгүй буух, эсхүл давж гарах нисэх онгоцонд аюул учруулах аливаа байгууламжгүй байх.
- (d) ТАЗ нь тухайн ХБЗ-ын ойртолтын, эсхүл хөөрөлтийн өндөр авах гадаргуутай давхцахгүй байх ёстой.
- (e) Хэрэв ТАЗ нь дагуу налуутай бол, дараах шаардлагыг хангасан байх ёстой:
- (1) уруудах налуу нь 5%-иас хэтрэхгүй байх;
  - (2) налуугийн өөрчлөлт нь аль болох жигд байх;
  - (3) налуугийн гэнэтийн, эсхүл огцом өөрчлөлтөөс зайлсхийсэн байх.
- (f) Хэрэв ТАЗ нь хөндлөн налуутай бол, дараах шаардлагыг хангасан байх ёстой:
- (1) аливаа өгсөх, эсхүл уруудах налуу нь 5%-иас хэтрэхгүй байх;
  - (2) налуугийн өөрчлөлт нь аль болох жигд байх.

Хавсралт В - Хяналтын код

(a) Аэродром төлөвлөлтийн зорилгод нийцүүлэн сонгосон тоон болон үсгэн кодоос бүрдэх аэродромын хяналтын кодыг тухайн аэродромын байгууламжийг ашиглахаар зорьж байгаа нисэх онгоцны үзүүлэлтийн дагуу тогтоосон байх ёстой.

(b) Аэродромын хяналтын тоон болон үсгэн код нь Хүснэгт В-1-д заасан утгыг илэрхийлэх ёстой.

(c) Элемент 1-ийн тоон кодыг Хүснэгт В-1-ийн 1-р баганад заасан тухайн ХБЗ-ыг ашиглахаар зорьж байгаа нисэх онгоцны хяналтын талбайн уртын хамгийн өндөр утгатай тохирох тоон кодыг сонгож тогтоосон байх ёстой.

Тайлбар: Тухайн нисэх онгоцны хяналтын талбайн уртыг тогтооход зөвхөн тоон кодыг сонгоход чиглэх бөгөөд тухайн ХБЗ-ын өгөгдсөн бодит уртад нөлөөлөх зорилгогүй.

(d) Элемент 2-ын үсгэн кодыг Хүснэгт В-1-ийн 3-р баганад заасан, тухайн ХБЗ үйлчилгээ үзүүлэхээр зорьж байгаа нисэх онгоцны далавчны тэлц, эсхүл үндсэн дугуйн гадна талын өргөний хамгийн их хэмжээнд тохирох үсгэн кодын аль өндрийг нь сонгож тогтоосон байх ёстой.

Хүснэгт В-1. Аэродромын хяналтын код

Код элемент 1		Код элемент 2		
Тоон код	Нисэх онгоцны хяналтын талбайн урт	Үсгэн код	Далавчны тэлц	Үндсэн дугуйны гадна талын өргөн
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	800м-ээс бага	A	15м хүртэл	4.5м хүртэл
2	800м-ээс 1200м хүртэл	B	15м-ээс 24м хүртэл	4.5м-ээс 6м хүртэл
3	1200м-ээс 1800м хүртэл	C	24м-ээс 36м хүртэл	6м-ээс 9м хүртэл
4	1800м болон түүнээс урт	D	36м-ээс 52м хүртэл	9м-ээс 14м хүртэл
		E	52м-ээс 65м хүртэл	9м-ээс 14м хүртэл
		F	65м-ээс 80м хүртэл	14м-ээс 16м хүртэл

Тайлбар: Хүснэгтийн 5-р баганад үзүүлсэн үндсэн дугуйны гадна талын өргөн гэж үндсэн газардах ангийн дугуйнуудын гадна ирмэгийн хоорондын зайг.

Хавсралт С - Бодит үзүүлэлт

С.1. ХБЗ-ын гадаргуу

(а) ХБЗ-ын гадаргууг, хучилтын барьцалтын үзүүлэлтэд сөргөөр нөлөөлөхгүй байхаар тэгш, эсхүл нисэх онгоцны хөөрөлт, эсхүл буултад бусад хэлбэрээр нөлөөлөхгүйгээр барьсан байх ёстой.

(б) Хучилттай ХБЗ-ыг Даргын тогтоосон барьцалтын минимум түвшинд, эсхүл түүнээс дээш барьцалтын үзүүлэлттэй байхаар барьсан, эсхүл нэмж хучсан байх ёстой.

С.2. Нислэгийн талбай

ХБЗ болон аливаа холбогдох зогсоох зам нь нислэгийн талбайд багтсан байх ёстой.

С.2.1. Нислэгийн талбайн урт

Нислэгийн талбай нь босгоноос өмнө, хучилттай ХБЗ-ын төгсгөлөөс, эсхүл зогсоох замын төгсгөлөөс цааш дараах байдлаар үргэлжлэх ёстой:

- (1) аэродромын хяналтын тоон код нь Хүснэгт В1-ийн 3, эсхүл 4 бол, 60м-ээс доошгүй зайд; эсхүл
- (2) аэродромын хяналтын тоон код нь Хүснэгт В1-ийн 2 бол, 30м-ээс доошгүй зайд; эсхүл
- (3) аэродромын хяналтын тоон код нь Хүснэгт В1-ийн 1 бол, 10м-ээс доошгүй зайд.

С.2.2. Нислэгийн талбайн өргөн

Нислэгийн талбайг, тухайн ХБЗ-ын гол шугамын уртын хоёр талд, тухайн нислэгийн талбайн уртын дагуу үргэлжилсэн гол шугамын дагуу Хүснэгт С-1-д заасан минимум уртаар сунгах ёстой.

Хүснэгт С-1 Нислэгийн талбайг сунгах минимум урт

Аэродромын хяналтын тоон код	ХБЗ-ын төрөл	Зай
3 эсхүл 4	Нарийвчлалтай ойртолт үйлдэх	150м
3 эсхүл 4	Нарийвчлалгүй хэрэглэлээр ойртолт үйлдэх	75м
3 эсхүл 4	Хэрэглэлийн бус ойртолт үйлдэх	75м
1 эсхүл 2	Нарийвчлалтай ойртолт үйлдэх	75м
1 эсхүл 2	Нарийвчлалгүй хэрэглэлээр ойртолт үйлдэх	75м
2	Хэрэглэлийн бус ойртолт үйлдэх	40м
1	Хэрэглэлийн бус ойртолт үйлдэх	30м

С.2.3. Нислэгийн талбай дээрх байгууламж

(а) Хэврэг байдлын шаардлага хангасан, агаарын навигацийн зориулалтаар ашиглах ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээнээс бусад суурин байгууламж нь нислэгийн талбайд дараах зайд байхыг хориглоно:

- (1) тоон код нь 4, үсгэн код нь F бол, Хавсралт В-ийн Хүснэгт В-1-д заасан CAT I, II, эсхүл III-ын нарийвчлалтай ойртолтын ХБЗ-ын гол шугамаас 77.5м зайд; эсхүл
- (2) тоон код нь 3, эсхүл 4 бол, Хавсралт В-ийн Хүснэгт В-1-д заасан CAT I, II, эсхүл III-ын нарийвчлалтай ойртолтын ХБЗ-ын гол шугамаас 60м зайд; эсхүл
- (3) тоон код нь 1, эсхүл 2 бол, Хавсралт В-ийн Хүснэгт В-1-д заасан CAT I-ын нарийвчлалтай ойртолтын ХБЗ-ын гол шугамаас 45м зайд.

(б) Тухайн ХБЗ-ыг буулт, эсхүл хөөрөлтөд ашиглаж байгаа үед энэ зүйлийн (а)-д заасан нислэгийн талбайн тухайн хэсэгт аливаа хөдөлгөөнт байгууламж байхыг зөвшөөрч болохгүй.

С.2.4. Нислэгийн талбайн гадаргууг тэгшлэх

Нислэгийн талбайн, ХБЗ, түүний хөвөө, эсхүл зогсоох замтай нийлж байгаа тухайн хэсгийн гадаргуу нь тухайн ХБЗ, түүний хөвөө, эсхүл зогсоох замын гадаргуутай ижил түвшинд тэгш байх ёстой.

С.3. ХБЗ-ын эргэлтийн талбай

ХБЗ-ын төгсгөлд явгалах зам, эсхүл эргэлт хийх явгалах зам байхгүй бөгөөд Хавсралт В-ийн Хүснэгт В-1-д заасан үсгэн код нь D, E, эсхүл F бол, ХБЗ-ыг нисэх онгоц 180 градус эргэлт хийх боломжтой эргэлтийн талбайгаар хангасан байх ёстой.

С.3.1. ХБЗ-ын эргэлтийн талбайн төлөвлөлт

ХБЗ-ын эргэлтийн талбайн төлөвлөлтийг, тухайн эргэлтийн талбайг ашиглахаар зорьж байгаа нисэх онгоцны нисгэгчийн бүхээг тухайн эргэлтийн талбайн тэмдэглэгээг дагаж байх үед, нисэх онгоцны газардах ангийн аль ч дугуй болон эргэлтийн талбайн ирмэг хоорондын зай 4.5м-ээс багагүй байхаар тооцоолох ёстой.

С.3.2. ХБЗ-ын эргэлтийн талбайн гадаргуу

Тухайн ХБЗ-ын эргэлтийн талбай нь, тухайн эргэлтийн талбайг ашиглаж байгаа нисэх онгоцонд гэмтэл учруулж болзошгүй аливаа тэгш бус гадаргуутай байхыг хориглоно.

С.4. Зогсоох зам

Зогсоох замын өргөн нь тухайн ХБЗ-ын өргөнтэй ижил байх ёстой.

С.5. Явгалах зам

Энэ дүрмийн 139.5(аа)-д заасан аэродромын явгалах замын төлөвлөлтийг, тухайн эргэлтийн талбайг ашиглах нисэх онгоцны нисгэгчийн бүхээг, нисэх онгоцны явгалахад зориулсан явгалах замын гол шугамын тэмдэглэгээг дагаж байх үед, тухайн нисэх онгоцны үндсэн гадна дугуй болон явгалах замын хажуу ирмэг хоорондын тусгаарлах зай Хүснэгт С-2-т тогтоосноос багагүй байхаар тооцоолох ёстой.

Хүснэгт С-2. Явгалах замын ирмэгийн тусгаарлах зайнууд

Үсгэн код	Тусгаарлах зай
A	1.5м
B	2.25м
C	3м, хэрэв тухайн ашиглахаар зорьж байгаа явгалах замыг, үндсэн дугуй хоорондын зай 18м-ээс ихгүй нисэх онгоц ашиглах бол, эсхүл
	4.5м, хэрэв тухайн явгалах замыг, үндсэн дугуй хоорондын зай 18м-тэй тэнцүү, эсхүл түүнээс их нисэх онгоц ашиглах бол
D	4.5м
E	4.5м
F	4.5м

Тайлбар: Үндсэн дугуй хоорондын зай гэж урд дугуйны голоос үндсэн дугуйны геометрийн төв цэг хүртэлх зайг хэлнэ.

С.6. Явгалах гүүр

Тухайн явгалах замыг ашиглахаар зорьж байгаа нисэх онгоцонд аюулгүй байх батлагдсан аргаар тодорхойлсон хажуугийн хашлагатай бусад тохиолдолд, явгалах замын гол шугамтай перпендикуляраар хэмжсэн, нисэх онгоцыг даах чадвартай явгалах гүүрний тухайн хэсгийн өргөн нь тухайн явгалах замд зориулан тогтоосон зурвасын тэгшилсэн талбайн өргөнөөс багагүй байх ёстой.

С.7. Явгалах зурвас

Агаарын хөлгийн зогсоолын явгалах шугамаас бусад явгалах зам нь нислэгийн талбайд багтсан байх ёстой.

С.8. Хүлээх байршил

(а) ХБЗ-ын хүлээх байршлыг дараах байрлалд тогтоосон байх ёстой:

(1) явгалах зам дээр, явгалах зам болон ХБЗ-ын уулзварт;

(2) эхний ХБЗ нь стандарт явгалах чиглэлийн замын хэсгээр төлөвлөгдсөн бол, тухайн ХБЗ өөр ХБЗ -тай огтлолцох уулзварт.

(b) ХБЗ-ын хүлээх байршлыг, хэрэв тухайн байрлал, эсхүл явгалах замын чиглэл нь явгалж байгаа агаарын хөлөг, эсхүл тээврийн хэрэгсэл саадаас хязгаарлах гадаргуугаас гарахаар, эсхүл радио навигацийн төхөөрөмжийн үйл ажиллагаанд саад болохоор бол, явгалах зам дээр тогтоосон байх ёстой.

(c) ХБЗ-тай огтлолцсон замын уулзварт хүлээх цэгийн байршлыг тогтоосон байх ёстой.

Хавсралт D - Саадыг хязгаарлах болон зайлуулах

D.1. Саадыг хязгаарлах гадаргуу

(a) ХБЗ-д дараах саадыг хязгаарлах гадаргууг тогтоосон байх ёстой:

- (1) конусан гадаргуу;
- (2) дотоод хэвтээ гадаргуу;
- (3) ойртолтын гадаргуу;
- (4) шилжилтийн гадаргуу.

(b) CAT II, эсхүл CAT III-ын нарийвчлалтай ойртолтын ХБЗ-д дараах нэмэлт саадыг хязгаарлах гадаргууг тогтоосон байх ёстой:

- (1) ойртолтын дотоод гадаргуу;
- (2) шилжилтийн дотоод гадаргуу;
- (3) аргагүйдсэн буултын гадаргуу.

(c) Хэрэглэлийн бус ХБЗ-ын хувьд, шинэ байгууламж, эсхүл өргөтгөл нь одоо байгаа хөдөлгөөнгүй байгууламжаар халхлагдах, эсхүл нисэхийн судалгаагаар тухайн байгууламжийг агаарын хөлгийн аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлөхгүй, эсхүл үйл ажиллагааны тогтмолжилтод их хэмжээгээр нөлөөлөхгүй болохыг тогтоосноос бусад тохиолдолд, шинэ байгууламж, эсхүл одоо байгаа байгууламжийн өргөтгөл нь ойртолтын, эсхүл шилжих гадаргуугаас дээш гарахыг хориглоно.

(d) Нарийвчлалгүй ойртолтын ХБЗ-ын хувьд, шинэ байгууламж, эсхүл өргөтгөл нь одоо байгаа хөдөлгөөнгүй байгууламжаар халхлагдах, эсхүл нисэхийн судалгаагаар тухайн байгууламжийг агаарын хөлгийн аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлөхгүй, эсхүл үйл ажиллагааны тогтмолжилтод их хэмжээгээр нөлөөлөхгүй болохыг тогтоосноос бусад тохиолдолд, шинэ байгууламж, эсхүл одоо байгаа байгууламжийн өргөтгөл нь дотоод ирмэг, эсхүл шилжилтийн гадаргуугаас дээш 3000м-ийн дотор байх ойртолтын гадаргуугаас дээш гарахыг хориглоно.

(е) Нарийвчлалтай ойртолтын ХБЗ-ын хувьд, тухайн нислэгийн талбай дээр зайлшгүй байх шаардлагатай хэврэг хийцтэй байгууламжаас бусад суурин байгууламжийг ойртолтын дотоод гадаргуу, шилжилтийн дотоод гадаргуу, эсхүл аргагүйдсэн буулт үйлдэх гадаргуугаас дээш гарахыг хориглоно. Тухайн ХБЗ-ыг буултад ашиглаж байгаа үед эдгээр гадаргуугаас дээш хөдөлгөөнт байгууламж байхыг хориглоно.

(ф) Нарийвчлалтай ойртолтын ХБЗ-ын хувьд, шинэ байгууламж, эсхүл өргөтгөл нь одоо байгаа хөдөлгөөнгүй байгууламжаар халхлагдах, эсхүл нисэхийн судалгаагаар тухайн байгууламжийг агаарын хөлгийн аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлөхгүй, эсхүл үйл ажиллагааны тогтмолжилтод их хэмжээгээр нөлөөлөхгүй болохыг тогтоосноос бусад тохиолдолд, шинэ байгууламж, эсхүл одоо байгаа байгууламжийн өргөтгөл нь ойртолтын, эсхүл шилжилтийн гадаргуугаас дээш гарахыг хориглоно.

D.2. Хөөрөлтийн өндөр авах гадаргуу

(а) Хөөрөлт үйлдэх ХБЗ-д хөөрөлтийн өндөр авах гадаргууг тогтоосон байх ёстой.

(б) Шинэ байгууламж, эсхүл өргөтгөл нь одоо байгаа хөдөлгөөнгүй байгууламжаар халхлагдах, эсхүл нисэхийн судалгаагаар тухайн байгууламжийг агаарын хөлгийн аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлөхгүй, эсхүл үйл ажиллагааны тогтмолжилтод их хэмжээгээр нөлөөлөхгүй болохыг тогтоосноос бусад тохиолдолд, шинэ байгууламж, эсхүл одоо байгаа байгууламжийн өргөтгөл нь хөөрөлтийн өндөр авах гадаргуугаас дээш гарахыг хориглоно.

Хавсралт E - Навигацийн ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ

E.1. Салхины чиглэл заах хэрэгсэл

(а) Салхины чиглэл заах хэрэгслийг (windsock) хучилттай ХБЗ-ын босго бүрийн дэргэд байрлуулсан байх ёстой.

(б) Хэрэв хучилттай ХБЗ-ыг шөнийн цагаар ашиглахаар зорьж байгаа бол, энэ зүйлийн (а)-д шаардсан салхины чиглэл заах хэрэгслийн нэгээс доошгүйг гэрэлтүүлсэн байх ёстой.

E.2. Тэмдэглэгээ

E.2.1. Өнгө

(а) ХБЗ-ын тэмдэглэгээ нь цагаан өнгөтэй байх ёстой.

(б) Явгалах замын, ХБЗ-ын эргэлтийн талбайн болон агаарын хөлгийн зогсоолын тэмдэглэгээ нь шар өнгөтэй байх ёстой.

(с) Апроны аюулгүйн шугам нь агаарын хөлгийн зогсоолын тэмдэглэгээнд хэрэглэж байгаагаас эрс ялгаатай, тод ялгарч харагдах өнгөтэй байх ёстой.

E.2.2. ХБЗ-ын тэмдэглэгээ

Бүх хучилттай ХБЗ-д, ХБЗ-ыг тогтоосон тэмдэглэгээ, гол шугамын тэмдэглэгээ болон босгоны тэмдэглэгээг хийсэн байх ёстой.

E.2.3. ХБЗ-ын тэмдэглэгээ тасалдах

(a) Хоёр, эсхүл түүнээс дээш ХБЗ-ын уулзвар дээр, ХБЗ-ын хажуугийн зураасан тэмдэглэгээнээс бусад, илүү ач холбогдолтой ХБЗ-ын тэмдэглэгээ харагдаж байх ёстой бөгөөд бусад ХБЗ-ын тэмдэглэгээ тасарсан байх ёстой. Илүү ач холбогдолтой ХБЗ-ын хажуугийн зураасан тэмдэглэгээ нь тухайн уулзвараар үргэлжилсэн, эсхүл тасарсан байж болно.

(b) ХБЗ-ын хажуугийн зураасан тэмдэглэгээ тасарсан байж болохоос бусад тохиолдолд, ХБЗ болон явгалах замын уулзварт байрлах ХБЗ-ын тэмдэглэгээ харагдаж байх ёстой бөгөөд явгалах замын тэмдэглэгээ тасарсан байж болно.

E.2.4. Хөндлөн зураас

ХБЗ-ын босго нь хучилттай ХБЗ-ын төгсгөлөөс шилжүүлсэн, эсхүл хучилттай ХБЗ-ын төгсгөл нь ХБЗ-ын гол шугамтай тэгш өнцөгт талбай үүсгээгүй бол, тухайн босгоны тэмдэглэгээн дээр хөндлөн зураасыг нэмж тэмдэглэсэн байх ёстой.

E.2.5. Чиг заагч сум

Хатуу хучилттай ХБЗ-ын босгыг байнга байхаар шилжүүлсэн тохиолдолд, чиг заагч сумыг, шилжүүлсэн босгоны өмнө, ХБЗ-ын тухайн хэсэг дээр тэмдэглэсэн байх ёстой.

E.2.6. Газардах цэгийн тэмдэглэгээ

Хавсралт В-ийн дагуу тухайн аэродромын хяналтын тоон кодыг 2, 3, эсхүл 4 гэж тодорхойлсон бол, хучилттай хэрэглэлийн ХБЗ-ын ойртолтын төгсгөл бүрд газардах цэгийн тэмдэглэгээг хийсэн байх ёстой.

E.2.7. Газардах бүсийн тэмдэглэгээ

Хавсралт В-ийн дагуу тухайн аэродромын хяналтын тоон кодыг 2, 3, эсхүл 4 гэж тодорхойлсон бол, хучилттай нарийвчлалтай ойртолтын ХБЗ-ын газардах бүсэд, газардах бүсийн тэмдэглэгээг хийсэн байх ёстой.

E.2.8. ХБЗ-ын хажуугийн зураасан тэмдэглэгээ

Тухайн ХБЗ-ын ирмэг болон хөвөө, эсхүл эргэн тойрны газрын хоорондын үзэгдэх орчны ялгаа бага бол, хучилттай ХБЗ-ын босгонуудын хооронд ХБЗ-ын хажуугийн зураасан тэмдэглэгээг хийсэн байх ёстой.

Е.2.9. Явгалах замын гол шугамын тэмдэглэгээ

(а) Хавсралт В-гийн дагуу тухайн аэродромын хяналтын тоон кодыг 3, эсхүл 4 гэж тодорхойлсон бол, хатуу хучилттай явгалах зам, мөстөлтийг арилгах / мөстөлтөөс сэргийлэх байгууламж болон апрон дээр ХБЗ-ын гол шугам болон агаарын хөлгийн зогсоолын хооронд үргэлжлүүлэн хөтлөх, явгалах замын гол шугамын тэмдэглэгээг хийсэн байх ёстой.

(b) Тухайн ХБЗ нь стандарт явгалах чиглэлийн замын хэсэг бол, дараах тохиолдолд хатуу хучилттай ХБЗ дээр явгалах замын гол шугамын тэмдэглэгээг хийсэн байх ёстой:

(1) ХБЗ-ын гол шугамын тэмдэглэгээ байхгүй; эсхүл

(2) тухайн ХБЗ-ын гол шугам нь явгалах замын гол шугамтай давхацдаггүй бол.

(c) Явгалах зам болон ХБЗ нь уулзвартай бол, тэдгээрт явгалах замын гол шугамын сайжруулсан тэмдэглэгээг хийсэн байх ёстой.

Е.2.10. ХБЗ-ын эргэлтийн талбайн тэмдэглэгээ

Хатуу хучилттай ХБЗ нь эргэлтийн талбайтай бол, нисэх онгоц 180 градусын эргэлт хийж, ХБЗ-ын гол шугамын дагуу чиглүүлэхэд туслах, үргэлжлүүлэн хөтлөх эргэлтийн талбайн тэмдэглэгээг хийсэн байх ёстой.

Е.2.11. ХБЗ-ын хүлээх байршлын тэмдэглэгээ

Хучилттай ХБЗ, эсхүл явгалах зам дээр ХБЗ-ын хүлээх байршлын тэмдэглэгээг хүлээх байршлын дагуу хийсэн байх ёстой.

Е.2.12. Аэродромын VOR шалгах цэгийн тэмдэглэгээ

Аэродромын VOR шалгах цэгийг тогтоосон бол, түүнийг VOR шалгах цэгийн тэмдгээр тэмдэглэсэн байх ёстой.

Е.2.13. Замын хүлээх байршлын тэмдэглэгээ

Замын хүлээх байршлын тэмдэглэгээг ХБЗ руу нэвтрэх бүх хучилттай замын гадаргуу дээр тэмдэглэсэн байх ёстой.

Е.2.14. Заавал мөрдөх зааварлах тэмдэглэгээ

Заавал мөрдөх зааварлах тэмдгийг суурилуулах боломжгүй бол, заавал мөрдөх тэмдэглэгээг хучилтын гадаргуу дээр хийсэн байх ёстой.

Е.2.15. Мэдээлэх тэмдэглэгээ

Мэдээлэх тэмдгийг тусад нь байрлуулдаг боловч боломжгүй бол, мэдээлэх тэмдэглэгээг тухайн хучилтын гадаргуу дээр тэмдэглэж харуулсан байх ёстой.

Е.3. Гэрэл

Е.3.1. Өргөгдсөн ойртолтын гэрэл

(а) Өргөгдсөн ойртолтын гэрэл болон тэдгээрийн тулгуур бүтэц нь, ХБЗ-ын босгоноос 300м-ээс цааш байрлах ойртолтын гэрэлтүүлгийн дараах хэсэгт байхаас бусад тохиолдолд, хэврэг байх ёстой:

- (1) тулгуур бүтцийн өндөр 12м-ээс дээш бол, хэврэг байдлын шаардлага нь зөвхөн орой хэсгийн 12м-т хамаарах ёстой;
- (2) тулгуур бүтэц хэврэг бус хийцтэй байгууламжаар хүрээлэгдсэн бол, зөвхөн хүрээлсэн байгууламжаас дээш өргөгдсөн хэсэг нь хэврэг байх ёстой.

(b) Хэрэв ойртолтын гэрлийн хэмжээ, эсхүл тулгуур бүтэц хангалттай харагдахааргүй байгаа бол, зохих байдлаар тэмдэглэгдсэн байх ёстой.

Е.3.2. Өргөгдсөн гэрэл

ХБЗ, зогсоох зам, явгалах замын өргөгдсөн гэрэл нь хэврэг байх ёстой. Тэдгээрийн өндрийн хэмжээ нь сэнсний үзүүр болон жет агаарын хөлгийн хөдөлгүүрийн бүрхүүлээс хангалттай зай хадгалахаар намхан байх ёстой.

Е.3.3. Гадаргууд суулгасан гэрэл

ХБЗ, зогсоох зам, явгалах зам болон апроны гадаргууд суулгасан гэрлийн бэхлэх суурийг, дээгүүр өнгөрч байгаа агаарын хөлгийн дугуйнаас ирэх ачааллыг дааж, агаарын хөлөгт, эсхүл гэрэлт өөрт нь эвдрэл гэмтэл учруулахааргүйгээр зохион бүтээж, суурилуулсан байх ёстой.

Е.3.4. Гэрлийн тодроц ба удирдлага

(а) ХБЗ-ын гэрэлтүүлгийн тодроц нь, тухайн ХБЗ-ыг ашиглахаар зорьж байгаа алсын барааны харагдацын минимум болон гадна орчны гэрлийн нөхцөлтэй тохирч байх, хэрэв ойртолтын гэрэлтүүлгийн системээр хангагдсан бол түүний хамгийн ойрын хэсэгтэй ижил тэнцүү байх ёстой.

(b) Тухайн давамгайлсан нөхцөлийн шаардлагыг хангах зорилгоор гэрлийн тодроцыг тохируулах тохиромжтой удирдлагыг хийсэн байх ёстой. Хэрэв дараах системүүдийг суурилуулсан бол, тухайн системийг тохирсон тодорцтой ажиллаж чадахыг бататгах зорилгоор тусдаа тодроцын удирдлага, эсхүл бусад тохирох аргаар хангасан байх ёстой:

- (1) ойртолтын гэрэлтүүлгийн систем;
- (2) ХБЗ-ын ирмэгийн гэрэл;
- (3) ХБЗ-ын босгоны гэрэл;
- (4) ХБЗ-ын төгсгөлийн гэрэл;
- (5) ХБЗ-ын гол шугамын гэрэл;
- (6) ХБЗ-ын газардах бүсийн гэрэл;

(7) явгалах замын гол шугамын гэрэл.

Е.3.5. Аэродромын гэрэлт маяк

Хэрэв дараах нэг, эсхүл түүнээс олон нөхцөл байгаа бол, шөнийн цагаар ашиглахаар зорьж байгаа аэродромд, аэродромын гэрэлт маяк байрлуулсан байх ёстой.

- (1) агаарын хөлөг ихэвчлэн ил хараагаар нислэг үйлддэг;
- (2) алсын барааны харагдац багасах нөхцөл байнга давтагддаг;
- (3) орчны гэрэл, эсхүл газар зүйн саадаас шалтгаалан агаараас тухайн аэродромын байрлалыг тогтооход хүндрэлтэй байдаг.

Е.3.6. Ойртолтын гэрэлтүүлгийн систем

(a) Тухайн ХБЗ-ыг зөвхөн алсын барааны харагдац сайн нөхцөлд ашигладаг, эсхүл бусад ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ нь хангалттай чиглүүлдэг байхаас бусад тохиолдолд, хэрэгжүүлэх боломжтой бол, нарийвчлалгүй ойртолтын ХБЗ-ыг энгийн ойртолтын гэрэлтүүлгийн системээр (SALS) хангасан байх ёстой.

(b) Хэрэв хэрэгжүүлэх боломжтой бол, CAT I-ийн нарийвчлалтай ойртолтын ХБЗ-д үйлчлэх CAT I-ийн нарийвчлалтай ойртолтын гэрэлтүүлгийн системээр хангасан байх ёстой.

(c) CAT II, эсхүл CAT III-ын нарийвчлалтай ойртолтын ХБЗ-д үйлчлэх CAT II болон CAT III-ын нарийвчлалтай ойртолтын гэрэлтүүлгийн системээр хангасан байх ёстой.

Е.3.7. Ил харааны ойртолтын өнцөг заагч систем (VASIS)

(a) Хэрэв дараах нэг, эсхүл түүнээс олон нөхцөл байгаа бол, тухайн зурвас нь бусад ил харааны ойртолтын туслах төхөөрөмж, эсхүл ил харааны бус туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ үйлчилдгээс үл хамааран, тухайн ХБЗ-ыг ойртолт үйлдэх зорилгоор ил харааны ойртолтын өнцөг заагч системээр хангасан байх ёстой.

- (1) тухайн ХБЗ-ыг турбожет, турбофэн, эсхүл ойртолтын чиглүүлэх шаардлага нь ижил төстэй бусад нисэх онгоц ашигладаг бол;
- (2) дараах нөхцөлөөс шалтгаалан, аливаа маягийн нисэх онгоцны нисгэгчид ойртолт үйлдэх шийдвэр гаргахад хүндрэл үүсэж болзошгүй бол:
  - (i) өдрийн цагаар усан дээгүүр, эсхүл онцлох газар зүйн шинж тэмдэггүй нөхцөлд, эсхүл шөнийн цагаар ойртолтын бүсэд гадна орчны хангалттай гэрэлгүй нөхцөлд ойртолт үйлдэхэд ил харааны чиглүүлэлт хангалтгүй, эсхүл
  - (ii) орчны газар зүйн саад, эсхүл ХБЗ-ын налуу зэргээс үүдэлтэй төөрөгдүүлэх мэдээлэл;

- (3) нисэх онгоц хэвийн ойртолтын траектороос доогуур өндөр алдах үед ойртолтын бүсэд байгаа байгууламж түүнд бодит аюул учруулж болох ялангуяа тийм байгууламж байгааг анхааруулах өөр бусад ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ, эсхүл ил харааны бус туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ байхгүй нөхцөлд;
- (4) ХБЗ-ын аль ч төгсгөлийн газар зүйн нөхцөл нь ХБЗ-ыг нисэх онгоц давж суух, эсхүл дутуу суух үед ноцтой аюул учруулахаар бол;
- (5) газрын нөхцөл, эсхүл голлох цаг уурын нөхцөл нь ойртолт үйлдэж байгаа нисэх онгоц хэвийн бус сэгсрэлт үзүүлэхээр бол.

(b) Энэ зүйлийн (a)(1)-ээс (5)-д заасан 1, эсхүл түүнээс олон нөхцөл байгаа бол, тухайн аэродромын хяналтын тоон кодыг Хавсралт В-ийн дагуу 3, эсхүл 4 гэж тодорхойлсон тохиолдолд, PAPI, T-VASIS, эсхүл AT-VASIS-аар хангасан байх ёстой.

(c) Энэ зүйлийн (a)(1)-ээс (5)-д заасан 1, эсхүл түүнээс олон нөхцөл байгаа бол, тухайн аэродромын хяналтын тоон кодыг Хавсралт В-ийн дагуу 1, эсхүл 2 гэж тодорхойлсон тохиолдолд, PAPI, эсхүл APAPI-аар хангасан байх ёстой.

Е.3.8. Саадыг хамгаалах гадаргуу

(a) Ил харааны ойртолтын өнцөг заагч системээр хангахаар зорьж байгаа бол, саадыг хамгаалах гадаргууг тогтоосон байх ёстой.

(b) Шинэ байгууламж, эсхүл өргөтгөл нь одоо байгаа хөдөлгөөнгүй байгууламжаар халхлагдахаас бусад тохиолдолд, шинэ байгууламж, эсхүл одоо байгаа байгууламжийн өргөтгөл нь саадыг хамгаалах гадаргуугаас дээш гарахыг хориглоно.

(c) Тухайн байгууламж нь одоо байгаа хөдөлгөөнгүй байгууламжаар халхлагдсан, эсхүл нисэхийн судалгаагаар нисэх онгоцны үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлөхгүй болохыг тогтоосноос бусад тохиолдолд, саадыг хамгаалах гадаргуугаас дээш өргөгдсөн одоо байгаа байгууламжийг буулгасан байх ёстой.

(d) Нисэхийн судалгаагаар саадыг хамгаалах гадаргуугаас дээш өргөгдсөн одоо байгаа байгууламж нисэх онгоцны үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлөхгүй болохыг тогтоосноос бусад тохиолдолд, дараах аль нэг эсхүл шаардлагатай арга хэмжээг авна.

- (1) ил харааны ойртолтын өнцөг заагч системийн ойртолтын налууг тохируулж дээшлүүлэх;
- (2) тухайн байгууламж нь цацрагийн хүрээнээс гадуур байхаар ил харааны ойртолтын өнцөг заагч системийн азимутын тархалтыг бууруулах;
- (3) ил харааны ойртолтын өнцөг заагч систем ба холбогдох саадыг хамгаалах гадаргуугийн тэнхлэгийг 5 градусаас ихгүйгээр шилжүүлэх;
- (4) тухайн ХБЗ-ын босгыг тохиромжтой байдлаар шилжүүлэх;

- (5) энэ хэсгийн (4)-ийг хэрэгжүүлэх боломжгүй болох нь тогтоогдсон бол, ил харааны ойртолтын өнцөг заагч системийг босгыг огтлох өндөр байгууламжийг нэвтрэх өндөртэй ижил өсгөхийн тулд ХБЗ-ын босгоноос цааш тохируулж шилжүүлэх.

Е.3.9. ХБЗ-ын ирмэгийн болон төгсгөлийн гэрэл

Шөнийн цагаар ашиглахаар зорьж байгаа ХБЗ, эсхүл өдөр, эсхүл шөнийн цагаар ашиглахаар зорьж байгаа нарийвчлалтай ойртолтын ХБЗ-ыг ирмэгийн болон төгсгөлийн гэрлээр хангасан байх ёстой.

Е.3.10. ХБЗ-ын босгоны болон хөндлөн шугамын гэрэл

(a) Тухайн босгыг шилжүүлсэн бөгөөд хөндлөн шугамын гэрлээр хангасан хэрэглэлийн бус, эсхүл нарийвчлалгүй ойртолтын ХБЗ-аас бусад, ХБЗ-ын ирмэгийн гэрлээр тоноглогдсон ХБЗ-ыг, ХБЗ-ын босгоны гэрлээр хангасан байх ёстой.

(b) Тухайн босгыг шилжүүлсэн бөгөөд ХБЗ-ын босгоны гэрэл шаардлагатай боловч хийгдээгүй бол, хэрэглэлийн бус, эсхүл нарийвчлалгүй ойртолтын ХБЗ-ыг хөндлөн шугамын гэрлээр хангасан байх ёстой.

Е.3.11. ХБЗ-ын гол шугамын гэрэл

(a) CAT II, эсхүл III-ын нарийвчлалтай ойртолтын ХБЗ-д, ХБЗ-ын гол шугамын гэрлийг хангасан байх ёстой.

(b) Үйл ажиллагааны минимум нь 400м-ээс бага ХБЗ-ын ил харааны зайтай ХБЗ-ыг хөөрөлтөд ашиглахаар зорьж байгаа бол, ХБЗ-ын гол шугамын гэрлээр хангасан байх ёстой.

Е.3.12. ХБЗ-ын газардах бүсийн гэрэл

CAT II, эсхүл III-ын нарийвчлалтай ойртолтын ХБЗ-ын газардах бүсийг, газардах бүсийн гэрлээр хангасан байх ёстой.

Е.3.13. Зогсоох замын гэрэл

Шөнийн цагаар ашиглахаар зорьж байгаа зогсоох замыг, зогсоох замын гэрлээр хангасан байх ёстой.

Е.3.14. Явгалах замын гол шугамын гэрэл

(a) Хөдөлгөөний эрчимжилт бага, гол шугамын тэмдэг, тэмдэглэгээ нь хангалттай хөтөлдөг ба нэмэлт гэрлээр хангах шаардлагагүй байхаас бусад тохиолдолд, ХБЗ-ын ил харааны зайн нөхцөл нь 350м-ээс бага байх үед ашиглахаар зорьж байгаа явгалах замын гарц, явгалах зам, мөстөлтийг арилгах / мөстөлтөөс сэргийлэх байгууламж болон апроныг, ХБЗ-ын гол шугам болон агаарын хөлгийн зогсоолын хооронд үргэлжлүүлэн хөтлөж байх хэлбэрээр явгалах замын гол шугамын гэрлээр хангасан байх ёстой.

(b) Хөдөлгөөний эрчимжилт бага, гол шугамын тэмдэг, тэмдэглэгээ нь хангалттай хөтөлдөг ба нэмэлт гэрлээр хангасан байх шаардлагагүйгээс бусад тохиолдолд, ХБЗ-ын ил харааны зайн нөхцөл нь 350м-ээс бага байх үед ашиглахаар зорьж байгаа, стандарт явгалах чиглэлийн замын хэсгийг бүрдүүлж байгаа ХБЗ-ыг явгалах замын гол шугамын гэрлээр хангасан байх ёстой.

Е.3.15. Явгалах замын ирмэгийн гэрэл

(a) Үйл ажиллагааны онцлогийг харгалзан гадаргууд суулгасан гэрэл, эсхүл бусад хэлбэрээр хангалттай хөтлөх боломжтой бөгөөд явгалах замын ирмэгийн гэрлээр хангасан байх шаардлагагүйгээс бусад тохиолдолд, шөнийн цагаар ашиглахаар зорьж байгаа, явгалах замын гол шугамын гэрлээр хангагдаагүй хүлээх байрлал, мөстөлтийг арилгах / мөстөлтөөс сэргийлэх байгууламж, апрон болон бусад төстэй талбайн ирмэгийг явгалах замын ирмэгийн гэрлээр хангасан байх ёстой.

(b) Стандарт явгалах чиглэлийн замын хэсгийг бүрдүүлж байгаа, явгалах замын гол шугамын гэрлээр хангагдаагүй ХБЗ-ыг шөнийн цагаар явгалахаар зорьж байгаа бол, явгалах замын ирмэгийн гэрлээр хангасан байх ёстой.

Е.3.16. ХБЗ-ын эргэлтийн талбайн гэрэл

ХБЗ-ын ил харааны зайн нөхцөл нь 350м-ээс бага байх үед ашиглахаар зорьж байгаа ХБЗ-ын эргэлтийн талбайг, нисэх онгоц 180 градусын эргэлт хийж, ХБЗ-ын гол шугамын дагуу чиглүүлэхэд туслах, үргэлжлүүлэн хөтлөх эргэлтийн талбайн гэрлээр хангасан байх ёстой.

Е.3.17. Зогс гэрэл

(a) ХБЗ-ын ил харааны зайн нөхцөл нь 550м-ээс бага үед тухайн ХБЗ-ыг ашиглахаар зорьж байгаа бол, дараахаас бусад тохиолдолд, ХБЗ-аар үйлчилж байгаа ХБЗ-ын хүлээх байршил бүрийг “Зогс” гэрлээр хангасан байх ёстой:

- (1) тохирох туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ болон журам нь тухайн ХБЗ руу санаандгүй нэвтрэх хөдөлгөөнөөс сэргийлсэн нөхцөлийг хангаж байгаа, эсхүл
- (2) ХБЗ-ын ил харааны зайн нөхцөл нь 550м-ээс бага байх үед дараах хязгаарлалт тогтоосон үйл ажиллагааны журамтай бол:
  - (i) тухайн цаг хугацаанд, маневрын талбайд нэг агаарын хөлөг байх;
  - (ii) тухайн маневрын талбайд байх тээврийн хэрэгслийн тоог минимум байлгах.

(b) Явгалах зам, эсхүл ХБЗ-ын уулзварт нэгээс илүү “зогс” гэрэл суурилагдсан бол, аливаа өгөгдсөн цаг хугацаанд зөвхөн нэг “зогс” гэрэл асдаг байх ёстой.

Е.3.18. Завсрын хүлээх байршлын гэрэл

“Зогс” гэрэл суурилагдсанаас бусад тохиолдолд, ХБЗ-ын ил харааны зайн нөхцөл нь 550м-ээс бага үед ашиглахаар зорьж байгаа завсрын хүлээх байршлыг завсрын хүлээх байршлын гэрлээр хангасан байх ёстой.

Е.3.19. ХБЗ-ын хамгаалалтын гэрэл

Дараах тохиолдолд ашиглахаар зорьж байгаа ХБЗ-ын явгалах замын уулзвар бүрийг ХБЗ-ын хамгаалалтын гэрлээр хангасан байх ёстой:

- (1) “зогс” гэрэл суурилуулаагүй үед, ХБЗ-ын ил харааны зайн нөхцөл нь 550м-ээс бага;
- (2) хөдөлгөөний нягтрал их үед, ХБЗ-ын ил харааны зайн нөхцөл нь 550м-1200м-ийн хооронд.

Е.3.20. Зогсоолын ил харааны хөтлөх систем

Агаарын хөлгийг нарийвчлалтай байршуулах болон дохиурчин ашиглах боломжгүй үед түүнийг орлуулах өөр хэлбэрээр агаарын хөлгийг зогсоолд ороход, ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээгээр чиглүүлэхээр зорьж байгаа бол, зогсоолын ил харааны хөтлөх системээр хангасан байх ёстой.

Е.3.21. Замын хүлээх байршлын гэрэл

Тухайн ХБЗ-ыг ХБЗ-ын ил харааны зайн нөхцөл нь 350м-ээс бага үед ашиглахаар зорьж байгаа бол, тухайн ХБЗ-д зориулсан замын хүлээх байршил бүрийг замын хүлээх байршлын гэрлээр хангасан байх ёстой.

Е.4. Тэмдэг болон тэмдэглэгээ

Е.4.1. Ерөнхий зүйл

Хөдөлгөөний талбайн тодорхой байрлал, эсхүл чиглэлд заавал мөрдөх зааварчилгаа, мэдээллийг хүргэх, эсхүл гадаргуугийн хөдөлгөөнийг чиглүүлэх болон удирдлагын системийн шаардлагыг мөрдүүлэх зорилгоор бусад мэдээллээр хангах тэмдэг байрлуулсан байх ёстой.

Е.4.2. Гэрэлтүүлэг

Тэмдгийг дараах тохиолдолд ашиглахаар зорьж байгаа бол, гэрэлтүүлсэн байх ёстой:

- (1) ХБЗ-ын ил харааны зайн нөхцөл нь 800м-ээс бага; эсхүл
- (2) хэрэглэлийн нислэгийн тоноглолтой ХБЗ-ыг шөнийн цагаар ашиглах бол; эсхүл
- (3) хэрэглэлийн бус ХБЗ-ыг шөнийн цагаар ашиглах бол, тухайн тоон код нь 3, эсхүл 4 байх тохиолдолд.

Е.4.3. Заавал мөрдөх зааварлах тэмдэг

(а) Аэродромын удирдлагын цамхаг зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд, агаарын хөлөг явгалах, эсхүл тээврийн хэрэгсэл нэвтрэхийг хориглосон байрлалыг заах зорилгоор заавал мөрдөх зааварлах тэмдгийг хяналттай аэродром дээр байрлуулах ёстой.

- (b) Заавал мөрдөх зааварлах тэмдэгтэд, ХБЗ-ын чиглэлийн тэмдэг, CAT I, II, эсхүл III-ын хүлээх байршлын тэмдэг, ХБЗ-ын хүлээх байршлын тэмдэг, замын хүлээх байршлын тэмдэг болон орохыг хориглосон “NO ENTRY” тэмдэг багтсан байх ёстой.
- (c) ХБЗ-ын чиглэлийн тэмдэг бүхий явгалах зам/ХБЗ, эсхүл ХБЗ/ХБЗ-ын уулзварт, хэрэглэлийн бус, нарийвчлалгүй ойртолтын, эсхүл хөөрөлтийн ХБЗ-д зориулсан, Хавсралт С.8(а)-ийн дагуу тогтоосон ХБЗ-ын хүлээх байршлыг нэмж байрлуулсан байх ёстой.
- (d) Нарийвчлалтай ойртолтын ХБЗ-д Хавсралт С-ийн С.8(а)-ийн дагуу нэг ХБЗ-ын хүлээх байршил тогтоосон бол, тухайн ХБЗ-ын хүлээх байршлын тэмдэглэгээнд ХБЗ-ын чиглэлийн тэмдгийг нэмж байрлуулсан байх ёстой.
- (e) Нарийвчлалтай ойртолтын ХБЗ-д Хавсралт С-ийн С.8(а)-ийн дагуу 2 эсхүл 3 ХБЗ-ын хүлээх байршил тогтоосон бол, ХБЗ-тай хамгийн ойрын ХБЗ-ын хүлээх байршилд ХБЗ-ын чиглэлийн тэмдгийг, тухайн ХБЗ-аас хамгийн хол эдгээр ХБЗ-ын хүлээх байршилд CAT I, II, эсхүл III-ын хүлээх байршлын тэмдгийг нэмж байрлуулсан байх ёстой.
- (f) Хавсралт С-ийн С.8(b)-гийн дагуу тогтоосон ХБЗ-ын хүлээх байршилд ХБЗ-ын хүлээх байршлын тэмдгийг нэмж байрлуулсан байх ёстой.
- (g) Тухайн бүсэд нэвтрэхийг хориглосон үед, орохыг хориглосон “NO ENTRY” тэмдгээр хангасан байх ёстой.

Е.4.4. Мэдээлэх тэмдэг

- (a) Үйл ажиллагааны шаардлагаар тэмдгээр тодорхойлох, байрлалыг тодруулах, эсхүл маршрутын /чиглэл, эсхүл хүрэх газар/ мэдээлэл өгөх хэрэгцээтэй газарт мэдээлэх тэмдэг байрлуулсан байх ёстой.
- (b) Мэдээлэх тэмдэг нь чиглэлийн тэмдэг, байрлалын тэмдэг, хүрэх газрын тэмдэг, ХБЗ-аас гарах тэмдэг, ХБЗ-ыг чөлөөлөх тэмдэг болон хөөрөлтийн уулзварын тэмдгийг багтаана.
- (c) ХБЗ-аас гарах тэмдгийг үйл ажиллагааны шаардлагаар ХБЗ-аас гарах хэсгийг тодорхойлох хэрэгцээтэй газарт байрлуулна.
- (d) Явгалах замын гол шугамын гэрлээр тухайн явгалах зурвасын гарцыг тэмдэглээгүй бол, ILS / MLS системийн эрсдэлтэй / мэдрэмтгий талбайн периметр, эсхүл шилжилтийн дотоод гадаргуугийн доод ирмэгийн аль нь тухайн ХБЗ-ын гол шугамаас хол байгааг ХБЗ-ыг чөлөөлж байгаа нисгэгчид харуулах зорилгоор ХБЗ-ыг чөлөөлөх тэмдгийг байрлуулсан байх ёстой.
- (e) Байрлал чиглэлийн хосолсон тэмдгийг явгалах замын уулзварын өмнө маршрутын мэдээллийг тодорхойлох зориулалтаар байрлуулсан байна.
- (f) Чиглэл заах тэмдгийг үйл ажиллагааны шаардлагаар явгалах замын уулзварт, тэдгээрийн дугаар ба чиглэлийг тодорхойлох хэрэгцээтэй газарт байрлуулсан байх ёстой.
- (g) ХБЗ, эсхүл ХБЗ-ын уулзвараас бусад тохиолдолд, байрлалын тэмдгийг ХБЗ-ын чиглэлийн тэмдэгтэй хамт байрлуулсан байх ёстой.

(h) Нисэхийн судалгаагаар шаардлагагүй гэж үзсэнээс бусад тохиолдолд, байрлалын тэмдгийг чиглэлийн тэмдэгтэй хамт байрлуулсан байх ёстой.

E.4.5. VOR-ын аэродромын шалгах цэгийн тэмдэг

Аэродромын VOR шалгах цэгийг тогтоосон бол, түүнийг VOR шалгах цэгийн тэмдгээр тэмдэглэсэн байх ёстой.

E.4.6. Замын хүлээх байршлын тэмдэг

Замын хүлээх байршлын тэмдгийг ХБЗ руу нэвтрэх бүх замын оролт дээр байрлуулсан байх ёстой.

E.4.7. Тэмдэгт /Маркер/

Тэмдэгт хэврэг байх шаардлагатай. ХБЗ, эсхүл явгалах замын ойролцоо байрлаж байгаа тэмдэгт нь жет агаарын хөлгийн хөдөлгүүрийн капот болон сэнснээс хангалттай зайтай байхаар нам дор байрласан байх ёстой.

Хавсралт F - Саадыг тэмдэглэх ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ

F.1. Тэмдэглэсэн болон/эсхүл гэрэлтүүлсэн байх байгууламж

(a) Хэрэв тухайн ХБЗ-ыг шөнийн цагаар гэрэлтүүлэгтэй ашигладаг бол, дараахаас бусад тохиолдолд, тухайн дотоод ирмэгийн 3000м-ийн доторх ойртолтын гадаргуугаас дээш, эсхүл шилжилтийн гадаргуугаас дээш өргөгдсөн суурин саадыг тэмдэглэсэн байх ёстой:

- (1) тухайн саад нь өөр суурин саадаар халхлагдсан бол тухайн саадыг тэмдэглэхгүй, эсхүл гэрэлтүүлэхгүй байж болно, эсхүл
- (2) тухайн саад нь өдрийн цагаар дунд зэргийн нягтралтай А маягийн гэрлээр гэрэлтүүлэгдсэн бөгөөд тэдгээрийн өндөр нь эргэн тойрны газрын түвшнээс 150м-ээс дээшгүй бол тэмдэглэгээ хийхгүй байж болно, эсхүл
- (3) тухайн саад нь өндөр нягтралтай гэрлээр өдрийн цагт гэрэлтүүлэгддэг бол, тэмдэглэгээ хийхгүй байж болно, эсхүл
- (4) тухайн саад нь гэрэлт цамхаг бол, нисэхийн судалгаа хийж, тухайн гэрэлт цамхагийн гэрэл хангалттай гэж үзсэн нөхцөлд гэрэлтүүлэг хийхгүй байж болно.

(b) Саадыг хамгаалах гадаргуугаас дээш өргөгдсөн суурин байгууламж нь тэмдэглэгдсэн байх ба хэрэв ХБЗ-ыг шөнийн цагаар ашиглах бол гэрэлтүүлсэн байх ёстой.

(с) Зөвхөн хөдөлгөөний бүс, аэрон дээр ашиглагдах агаарын хөлөг болон агаарын хөлгийн үйлчилгээний төхөөрөмж, тээврийн хэрэгслээс бусад тээврийн хэрэгсэл болон хөдөлгөөнт байгууламжийг саадад тооцсон нөхцөлд тэмдэглэгээ хийгдсэн байх ёстой ба хэрэв тээврийн хэрэгсэл болон аэродромыг шөнийн цагаар, эсхүл алсын барааны харагдац бага нөхцөлд ашигладаг бол гэрэлтүүлсэн байх ёстой.

(d) Хөдөлгөөний бүс дэх нисэхийн өргөгдсөн газрын гэрлийг өдрийн цагт ил харагдахаар тэмдэглэсэн байх ёстой. Хөдөлгөөний бүс дэх өргөгдсөн газрын гэрэл, эсхүл тэмдэг дээр саадын гэрэл суурилуулахыг хориглоно.

(e) Явгалах замын гол шугам, апроны явгалах зам, эсхүл агаарын хөлгийн зогсоолын явгалах шугамаас Хүснэгт F-1-д заасан зайд байрлах бүх саадыг тэмдэглэсэн байх ёстой ба хэрэв шөнийн цагаар явгалах зам, апроны явгалах зам, эсхүл агаарын хөлгийн зогсоолын явгалах шугамыг ашигладаг бол, гэрэлтүүлсэн байх ёстой.

Хүснэгт F-1. Саадын тэмдэглэгээ ба гэрэлтүүлгийн шаардлага

Аэродромын хяналтын үсгэн код	Агаарын хөлгийн зогсоолын явгалах шугам, гол шугамаас бусад явгалах замаас байгууламж хүртэлх зай (метрээр)	Агаарын хөлгийн зогсоолын явгалах гол шугамаас байгууламж хүртэлх зай (метрээр)
A	16.25	12
B	21.5	16.5
C	26	24.5
D	40.5	36
E	47.5	42.5
F	57.5	50.5

F.2. Байгууламжийн тэмдэглэгээ

(a) Тухайн байгууламж нь өөр бусад хэлбэрээр тэмдэглэх шаардлагагүйгээр, өөрийн хэлбэр дүрс, хэмжээ, эсхүл өнгөөрөө хангалттай ялгарч харагдаж байгаагаас бусад тохиолдолд, тэмдэглэгээ хийгдэх бүх суурин байгууламжийг будсан байх ёстой, гэхдээ хэрэв боломжгүй бол тэдгээрийн дээр, эсхүл дээгүүр тэмдэгт, эсхүл туг дарцаг байрлуулсан байх ёстой.

(b) Тэмдэглэгээ хийгдэх бүх хөдөлгөөнт байгууламжийг будсан, эсхүл туг дарцагаар тэмдэглэсэн байх ёстой.

F.3. Тэмдэгт хэрэглэх

Байгууламжийн дээр, эсхүл түүний дэргэд байрласан тэмдэгт нь тухайн байгууламжийн ерөнхий хэв шинжийг хадгалах байдлаар, ил харагдахуйц байршилд байрласан байх ёстой ба цаг агаар тогтуун үед агаарын хөлөг тухайн байгууламж руу ойртох магадлалтай бүх чиглэлд, агаараас 1000м-ээс, газраас 300м-ээс доошгүй зайнаас танигдахуйц байх ёстой. Тухайн тэмдэгтийн хэлбэр нь бусад мэдээллийг хүргэх зорилгоор ашиглаж байгаа тэмдэгттэй андуурагдахгүй болохыг бататгахын тулд шаардлагатай түвшинд ялгаатай байх ёстой бөгөөд тухайн тэмдэглэгээ нь тэмдэглэсэн байгууламжийн учруулж болох аюулыг ихэсгэхгүй байх ёстой.

F.4. Туг дарцаг хэрэглэх

(a) Байгууламжийг тэмдэглэх туг дарцгийг, тухайн байгууламжийн эргэн тойронд, орой дээр нь, эсхүл хамгийн өндөр ирмэгийг тойруулан байрлуулах ёстой. Хэрэв туг дарцгаар том байгууламж, эсхүл ойрхон зайтай бүлэг байгууламжийг тэмдэглэх бол тэдгээрийг 15м-ээс доошгүй зайд байрлуулах ёстой. Туг дарцаг нь, тухайн байгууламжаас учирч болох аюулыг ихэсгэхгүй байх ёстой.

(b) Суурин байгууламжийг тэмдэглэх туг дарцаг нь 0.6м^2 -аас багагүй, хөдөлгөөнт байгууламжийг тэмдэглэх туг дарцаг нь 0.9м^2 -аас багагүй талбайтай байх ёстой.

(c) Хөдөлгөөнт байгууламжийг тэмдэглэх туг дарцаг нь дөрвөлжин нүдтэй байх ба нүд тус бүрийн талын хэмжээ нь 0.3м-ээс багагүй байна. Нүднүүдийн өнгө нь ялгаатай байх ба цаад харагдах суурь өнгөнөөс ялгарч байх ёстой. Эдгээр өнгө нь суурь өнгөтэй уусаж байхаас бусад тохиолдолд, улбар шар болон цагаан, эсхүл улаан болон цагаан өнгийг ашиглах ёстой.

F.5. Байгууламжийн гэрэлтүүлэг

(a) Хавсралт F.1-д заасан гэрэлтүүлэх шаардлага бүхий байгууламжийг бага, дунд, эсхүл өндөр чадлын саадын гэрлээр, эсхүл тэдгээр гэрлийн хослолоор гэрэлтүүлсэн байх ёстой.

(b) C маягийн бага чадлын саадын гэрлийг, агаарын хөлгийг оролцуулахгүйгээр, тээврийн хэрэгсэл дээр болон бусад хөдөлгөөнт байгууламж дээр байрлуулсан байх ёстой.

(c) D маягийн бага чадлын саадын гэрлийг "Follow-me" тээврийн хэрэгсэл дээр байрлуулсан байх ёстой.

Хавсралт G - Хязгаарлагдмал хэрэглээний бүсийг тэмдэглэх ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ

G.1. Хаалттай ХБЗ болон явгалах зам

Аливаа агаарын хөлөг ашиглахгүй, бүрмөсөн хаагдсан ХБЗ, эсхүл явгалах зам, эсхүл тэдгээрийн хэсэг дээр “Хаалттай” тэмдэглэгээг байрлуулсан байх ёстой.

G.2. Даацын бус гадаргуу

Явгалах зам, хүлээх байрлал, апроны хөвөө болон бусад даацын бус гадаргуу нь даацын гадаргуугаас ялгарч харагдахгүй байгаа ба хэрэв түүнийг агаарын хөлөг ашигласан тохиолдолд тухайн агаарын хөлөгт эвдрэл үүсгэж болох дээрх гадаргуу болон даацын гадаргуугийн хил хязгаарын хооронд хажуугийн зураасан тэмдэглэгээ хийсэн байх ёстой.

G.3 Ашиглалтгүй бүс

Агаарын хөлөг дээгүүр нь аюулгүй өнгөрөн гарах боломжтой ч, агаарын хөлгийн хөдөлгөөн үйлдэхэд тохиромжгүй хүлээх талбай, эсхүл явгалах зам, апроны аливаа хэсэгт ажиллагаагүй болохыг анхааруулсан тэмдэгт байрлуулсан байх ёстой. Шөнийн цагаар ашиглах хөдөлгөөний бүсэд ажиллагаагүй болохыг харуулсан гэрлэн тэмдэгт ашиглах ёстой.

Хавсралт H - Цахилгаан систем

H.1. Аэронавигацийн байгууламжийн цахилгаан хангамжийн систем

(а) Аэронавигацийн байгууламжийн аюулгүй ажиллагааг хангах зорилгоор тухайн аэродром дээр үндсэн цахилгаан хангамжийн хангалттай эх үүсвэр байх ёстой.

(б) Энэ дүрмийн 139.5(аа)(1)-д заасан аэродромын хувьд, аэродромын ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ, радио навигацийн туслах төхөөрөмжийн цахилгаан хангамжийн системийн төлөвлөлт болон хангалт нь тухайн төхөөрөмж татгалзсан үед нисгэгчийг ил харааны болон ил харааны бус үйл ажиллагаанд буруу чиглүүлэх, эсхүл төөрөгдүүлэх мэдээлэл өгөхгүй байхаар хийгдсэн байх ёстой.

H.2. Ил харааны туслах хэрэгсэл, тэмдэглэгээ

(а) Нарийвчлалтай ойртолтын ХБЗ-ын хувьд Хүснэгт H-1-д заасан нарийвчлалтай ойртолтын ХБЗ-ын тохиромжтой категорин шаардлагыг хангасан цахилгаан хангамжийн хоёрдогч эх үүсвэртэй байх ёстой. Хоёрдогч эх үүсвэр шаардагдах байгууламжид цахилгаан хангамжийн холболт нь үндсэн эх үүсвэр татгалзахад хоёрдогч эх үүсвэрт автоматаар холбогдож байхаар зохион байгуулагдсан байх ёстой.

(b) ХБЗ-ын ил харааны зайн нөхцөл нь 800м-ээс бага, хөөрөлт үйлдэх ХБЗ-ын хувьд Хүснэгт Н-1-д заасан холбогдох шаардлагыг хангасан цахилгаан хангамжийн хоёрдогч эх үүсвэртэй байх ёстой.

Н.3. Системийн төлөвлөлт

(a) ХБЗ-ын ил харааны зайн нөхцөл нь 550м-ээс бага үед ашиглах ХБЗ-ын хувьд, Хүснэгт Н-1-д үзүүлсэн, цахилгаанаар хангах систем, гэрэлтүүлэг болон гэрэлтүүлгийн системийн удирдлагыг, тухайн төхөөрөмж татгалзсан үед нисгэгчийг ил харааны үйл ажиллагаанд буруу чиглүүлэх, эсхүл төөрөгдүүлэх мэдээлэл өгөхгүй байхаар төлөвлөсөн байх ёстой.

(b) Нөөц нэмэлт шугам ашиглан аэродромын цахилгаан хангамжийн хоёрдогч эх үүсвэрийг хангасан бол, бэлэн байдлын болон бие даасан байдлын шаардлагатай түвшинг хангаж байгааг бататгахын тулд, тухайн хангалт нь бодит биетээр болон цахилгааны холболтоор бие даан хамааралгүй байх ёстой.

(c) Стандарт явгалах чиглэлийн замын хэсгийг бүрдүүлж байгаа ХБЗ-ыг ХБЗ-ын гэрэлтүүлэг болон явгалах замын гэрэлтүүлгээр хангасан бол, тухайн гэрэлтүүлгийн систем нь хоёр хэлбэрийн гэрэлтүүлэг зэрэг ажиллах боломжийг хязгаарлахын тулд нэгтгэж холбосон байх ёстой.

Н.4. Хяналт хийх

Гэрэлтүүлгийн системийг агаарын хөлгийг удирдах зорилгоор ашиглаж байгаа бол, эдгээр системийн удирдлагын үйл ажиллагаанд нөлөөлж болох аливаа гэмтлийн шинж тэмдгийг мэдээлэх автомат хяналттай байх ёстой. Энэ мэдээллийг НХҮ-ний нэгжид автоматаар дамжуулдаг байх ёстой.

Хүснэгт Н-1. Цахилгааны хоёрдогч эх үүсвэрт тавих шаардлага

ХБЗ	Цахилгаан тэжээл шаарддаг гэрэлтүүлгийн төхөөрөмж	Сэлгэн залгалт хийх дээд хугацаа	Тайлбар
САТ I-ийн нарийвчлалтай ойртолт	Ойртолтын гэрэлтүүлгийн систем	15 секунд	с а, с с а а
	ХБЗ-ын ирмэг	15 секунд	
	Ил харааны ойртолтын өнцөг заагч	15 секунд	
	ХБЗ-ын босго	15 секунд	
	ХБЗ-ын төгсгөл	15 секунд	
	Үндсэн явгалах зам	15 секунд	
Саад	15 секунд		
САТ II / III-ын нарийвчлалтай ойртолт	Ойртолтын гэрэлтүүлгийн системийн 300м дотоод хэсэг	1 секунд	а
	Ойртолтын гэрэлтүүлгийн системийн бусад хэсэг	15 секунд	
	Саад	15 секунд	
	ХБЗ-ын ирмэг	15 секунд	
	ХБЗ-ын босго	1 секунд	
	ХБЗ-ын төгсгөл	1 секунд	
	ХБЗ-ын гол шугам	1 секунд	
	ХБЗ-ын газардах бүс	1 секунд	
	Бүх “Зогс” гэрэл	1 секунд	
Үндсэн явгалах зам	15 секунд		
ХБЗ-ын ил харааны зайн нөхцөл нь 550м-ээс бага үеийн ХБЗ	ХБЗ-ын ирмэг	15 секунд	b а а
	ХБЗ-ын төгсгөл	1 секунд	
	ХБЗ-ын гол шугам	1 секунд	
	Бүх “Зогс” гэрэл	1 секунд	
	Үндсэн явгалах зам	15 секунд	
Саад	15 секунд		

Тайлбар:

- a. *Нислэгийн аюулгүй байдалд зайлшгүй чухал учраас хоёр дахь эх үүсвэртэй холбогдсон.*
- b. *ХБЗ-ын гол шугамын гэрэлгүй үед нэг секунд*
- c. *Ойртолтын нөхцөл нь аюултай ба уулархаг нутаг дэвсгэр дээгүүр өнгөрдөг бол нэг секунд.*

--oOo--